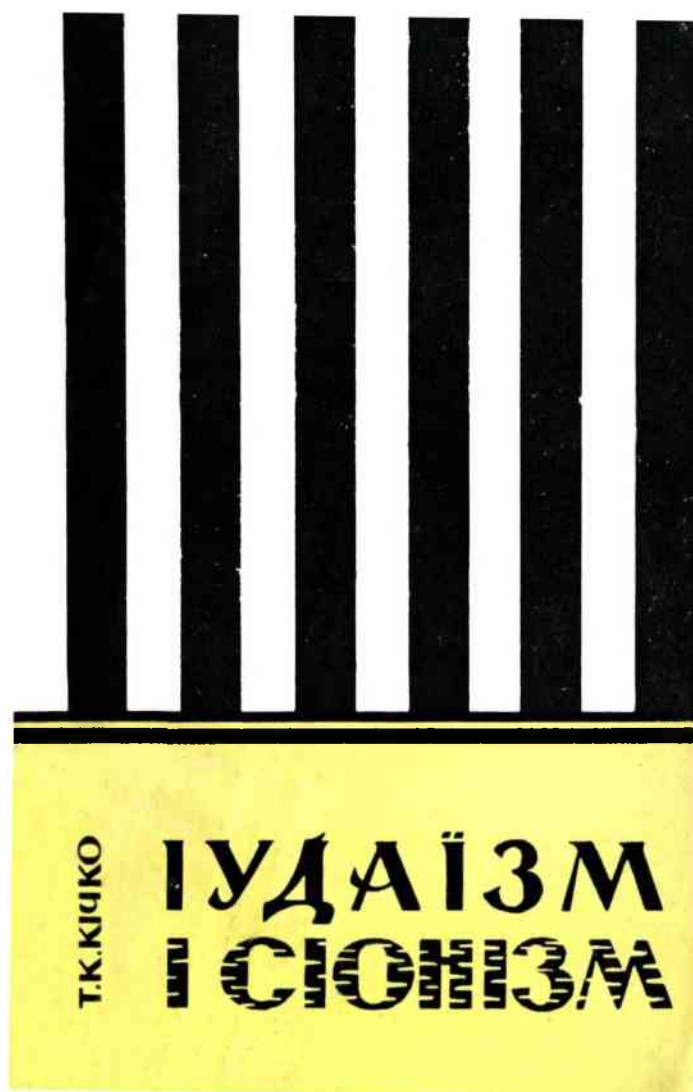

Т. К. Кічко

кандидат філософських наук

ІУДАЇЗМ І СІОНІЗМ

ТОВАРИСТВО «ЗНАННЯ» УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Київ— 1968

Іудаїзм як релігійне віровчення завжди служив інтересам експлуататорських класів. У наш час його найреакційніші постулати взяли на озброєння сіоністи — єврейські буржуазні націоналісти. Іудаїзм і сіонізм стали ідеологічною основою мілітаристського напівтеократичного режиму в Ізраїлі і його агресивних дій, спрямованих проти арабських народів на Близькому Сході.

У брошурі показуються ідейні джерела і реакційна суть сучасного іудаїзму й сіонізму, викривається антинародна політика єврейських буржуазних націоналістів у країнах капіталу як вірних слуг і зброєносців імперіалізму в боротьбі проти соціалізму і національно-визвольного руху в усьому світі.

Розрахована на широке коло читачів.

Сучасний стан історичного розвитку суспільства характеризується загостренням боротьби між двома ідеологіями — буржуазною і комуністичною. Під прапором антикомунізму об'єдналися всі сили реакції — від американських імперіалістів і західнонімецьких реваншистів до різного роду буржуазних націоналістів і реакційних клерикалів.

Одним з найактивніших загонів антикомунізму є єврейський буржуазний націоналізм — сіонізм. Він часто прикриває свою ворожу ідеологію різними постулатами з іудейського віровчення, яке, як і інші релігії, служило і служить експлуататорським класам.

Прикриваючись вченням іудаїзму, пропагуючи створення єдиної надкласової єврейської держави, лідери сіонізму намагаються довести, що євреї всіх країн становлять наче б «єдину єврейську націю», пропагують класове співробітництво і відвертають увагу трудящих євреїв від сумісної з народами тих країн, де вони живуть, класової боротьби проти своїх і чужих гнобителів, від боротьби за демократичні свободи і мир.

Наклепницькими вигадками про переслідування євреїв та іудейської релігії в Радянському Союзі та інших соціалістичних країнах сіоністи разом з ідеологами імперіалізму намагаються затьмарити свідомість трудящих євреїв, паралізувати їх волю в боротьбі за соціалізм і комунізм, ведуть пропаганду, спрямовану на піддрив єдності народів соціалістичних країн.

У боротьбі проти ідей комунізму сіоністи взяли на своє озброєння не тільки ідеологію єврейського буржуазного націоналізму, а й космополітизм та навіть антисемітизм, маскуючи все це віровченням іудаїзму.

Не останню роль в імперіалістичних і расистських планах сіоністів відіграють реакційні догмати іудейського віровчення про «богообраність» єврейського народу, його зверхність над іншими народами світу, про «землю обітовану», наступний прихід міфічного месії та інші.

Дана брошура має на меті допомогти читачеві, який цікавиться походженням іудейської релігії, розібратися в питаннях ідеології і моралі іудаїзму та його переплетення з сіонізмом — політикою реакційної єврейської буржуазії.

ІУДАЇЗМ У ПЛАНАХ РЕАКЦІЇ

Іудаїзм і сїонїзм поняття не тотожні. Іудаїзм — віросповідання переважно євреїв, а сїонїзм — реакційна націоналістична ідеологія єврейської буржуазії.

Щоб повніше з'ясувати суть іудаїзму, коротко розповімо про його історію та зміст цього віровчення, що стало офіційним культом у сучасному Ізраїлі.

Іудаїзм, як система релігійних поглядів стародавніх семітських племен, виник у другому тисячолітті до нашої ери і розвивався протягом багатьох століть, відбиваючи нашарування різних історичних епох.

Повна залежність кочівника аравійських пустель від природи важким тягарем лягала на його свідомість і породжувала фантастичні уявлення. Йому здавалося, що всі навколишні предмети наділені якимись надприродними силами і їх треба задобрювати, щоб знайти порятунок. У стародавніх скотарів-кочівників поступово створювалося уявлення, ніби тварини також мають якісь надприродні властивості. Семітські племена, або, як їх називає Біблія, «коліна», вважали тварин своїми родовими предками, обожнювали їх. Так, у першій книзі Біблії — Торі «коліна» (племена) Іуди, Дана, Веніаміна, Іссахора, Іосифа називаються: «молодий лев», «змій», «хижий вовк», «дужий осел», «галузка плодоносного дерева» і т. п.

Водночас семіти-скотарі вшановували Сонце, Місяць, численних добрих і злих духів. Вони вірили, що злі духи насилають страшні бурі — самуми, які засипають гарячим піском оазиси, джерела, що ці ж духи влаштовують землетруси, пожежі тощо. Особи, які вважалися в середовищі темних, неосвічених кочівників близькими до духів — жерці, у певні дні о спеціальних місцях займалися чаклунством для «умилостивлений» створених фантазією людини духів. Поступово у кожного семітського роду або племені виробилися сталі релігійні уявлення, обряди і свята.

У XV—XIII ст. до н. е. кочові племена семітів, відомі під назвою «апїру» («хабіру»), вдерлися до Палестини і частково завоювали її. Оселившись спочатку на околицях Палестини, де в той час жив досить культурний цивілізований народ — філістимляни, пришельці набули нової назви «іврим» (євреї), що означає «країнець», «той, що живе скраю», «по той бік» (за річкою Йордан).

Опинившись серед більш цивілізованих народів, євреї запозичили їх культуру, зокрема письменність, ремесла, землеробство, але в своєму суспільному розвитку у перший період перебування в Палестині далі утворення союзу племен не пішли, та й не могли піти, бо для цього не було ще відповідних економічних умов. Все ж вони поступово перейшли від кочового до осілого способу життя.

Із зростанням продуктивних сил і виникненням приватної власності на засоби виробництва суспільство розколось на протилежні класи — рабовласників і рабів. Дальший процес розвитку, а також війни з аборигенами країни — філістимлянами, ханаанцями та іншими сусідніми народами, привели до утворення у євреїв рабовласницької держави. Отже, цей народ проходив ті ж етапи розвитку, що й інші народи. Між тим сьогодні іудейські богослови разом з єврейськими буржуазними націоналістами безпідставно твердять про якусь винятковість історії єврейського народу, про його відмінність від інших народів, про «богообраність» євреїв.

Одночасно із зміною виробничих відносин, з об'єднанням єврейських племен відбуваються певні зміни і в їх релігії, яка, на відміну від культів племінних богів, стає монотеїстичною.

Коли в XI ст. до н. е. з Палестини з союзу племен, що згуртувались навколо племені Іуди (Іегуди), утворилася держава на чолі з першим царем Саулом, то божество цього головного племені Ягве (Єгова) було оголошене загальноєврейським богом. Звідси назва — іудейська релігія, іудаїзм. Ф. Енгельс писав, що «вся

сукупність природних і суспільних атрибутів безлічі богів перемської мови Тора означає закон, а Хумеш — число, в даному разі П'ятикнижжя Мойсея).

У її першій книзі — Буття (Брейшис) розповідається про створення богом світу і перших людей та про їх життя. Друга книга Исход (Шлюс) описує вигадане перебування нащадків Якова — Ізраїля в Єгипті і ісход їх звідти на чолі з «боговидцем» Мойсеєм. Левіт (Бой-кро) — третя книга, яка присвячена законам, визначенню гріха, заповідям. У четвертій книзі Числа (Бамітвор) подано «історію» поневірянь євреїв після ісходу. Нарешті, п'ята книга — Второзаконня (Двойрим), або друга книга законів (Мішен-Тора), повторює закони. В ній заповіді, законоположення і рішення переплітаються зі спогадами, повчаннями, настановами і т. д. До речі, уважно вивчивши Біблію в цілому, вчені прийшли до висновку, що слід говорити не про п'ятикнижжя, а про шестикнижжя, оскільки так звана книга Ісуса Навіна за стилем нічим не відрізняється від перших п'яти книг.

Які ж джерела Тори?

В історії ще ніколи не траплялося, щоб якесь релігійне віровчення мало лише свої національні джерела. Наука вже давно і неспростовно довела, що укладачі Тори, жерці, використали не тільки місцеві релігійні уявлення та сюжети, а й запозичили різноманітні ассіро-вавілонські, хеттські, єгипетські і фінікійські міфи, легенди, правові і релігійно-етичні твори та культові й обрядові правила. Отже, в Тору увійшли твори і запозичені, і складені іудейськими жерцями десь у X—V ст. до нашої ери. Що це так, свідчить сам текст Тори, особливо Второзаконня. Саме в цій книзі, що її ніби, як і попередні, написав Мойсей, говориться про його ж смерть і навіть про поховання. У Второзаконні (глава 34, стихи 5—8) сказано: «І помер там Мойсей, раб Ягве, в країні Моавітській по слову Ягве. І поховано на долині в землі Моавіт проти Вефегора, і ніхто не знає могили його навіть до сьогодні».

Вірування стародавніх євреїв увібрали в себе багато уявлень з релігійних вірувань інших народів. І мова іврит, якою написано Біблію, містить в собі ряд елементів з арамейської, хеттської, сірійської, халдейської, перської, парфянської і навіть грецької та латинської мов. Чотирикутні письмена, запозичені у ассірійців, самі євреї називають «ашуриф» — ассірійськими. Єврейський історик I ст. н. е. Йосиф Флавій свідчив, що «священні манускрипти», які у 273 р. до н. е. були подані Птоломею Філадельфу, схожі з сірійськими. Саме таким арамейським письмом написана Біблія, частина її — Тора, а потім і Талмуд.

«...Єврейське так зване святе письмо є не що інше,— писав Ф. Енгельс,— як запис староарабських релігійних і племінних традицій, видозмінених внаслідок раннього відокремлення євреїв від своїх сусідів — які були споріднені з ними, але залишилися кочовими племенами... Основний зміст був арабським, або, вірніше, загальносемітичним»¹.

Записи релігійних традицій, обрядів, епізодів з історії, законів світської влади і повчань верховних священиків були скопільовані в одне ціле пророками, що жили приблизно у V ст. до н. е.

Цей упорядкований твір і дістав назву П'ятикнижжя. Оскільки основу його становили закони рабовласницької держави, то їм таким чином навмисне приписувалось божественне походження, щоб надати більшого авторитету верховній владі іудейського царя-деспота.

¹ Енгельс — Марксу в Лондон (Манчестер, близько 26 травня 1853 р.)- К. Маркс і Ф. Енгельс. Твори, т. 28, стор. 199.

То ж не дивно, що перша частина Біблії за своїм змістом є звичайним кодексом рабовласницького права; вона встановлює певні правила іудейської культури і старанно доводить монотеїзм Ягве.

Ідеологи іудаїзму оголошують ці еkleктичні писання богонатхненною книгою і твердять, що Мойсей одержав те, що дістало потім назву Ветхого завіту, безпосередньо від бога на горі Сінай.

Чимало осіб і подій, описуваних у Біблії, мають не історичне, а скоріше міфічне походження, як це доводять порівняльні дослідження розповідей про різні племена і народи стародавнього Сходу. Наявність у Біблії багатьох міфів, тотожних шумерським, вавилонським, фінікійським розповідям, пояснюється не лише запозиченням, а насамперед тим, що всі вони мають одну загальносемітську основу.

Отже, стародавні євреї не були «обраним народом», яким їх зображає Біблія, зокрема її перша частина — Тора, а лише одним з семітських племен. Багато релігійних вірувань, законів, обрядів і звичаїв спільні з стародавньою релігією предків арабів. Історія єврейського народу витлумачувалась авторами Тори в інтересах панівного класу рабовласників. Інакше кажучи, зміст Тори далеко не божественний.

Між тим один із сучасних ідеологів іудаїзму теолог Іегуда Бергман, який видав в Ізраїлі книги «Іудаїзм» та «Фольклор», навіть в наші дні продовжує відстоювати божественне походження Тори. «Іудаїзм, — пише він, — заснований на божественній книзі, на Торі, яку дано нам зверху. Спочатку був бог, і все, що накреслено в Торі, від бога походить. Тому Тора є священною». Тора, пише далі Бергман, є «книгою, яку дав бог, і тому вона стоїть понад усі філософські міркування і трактати, що тільки є на землі; це є богонатхненна книга»²

Що це вигадка — неважко перевірити. Так, якщо припустити на хвилину існування бога, який нібито колись дав Мойсеєві цю книгу, то тоді вона повинна залишатись однаковою з того часу і до наших днів. Проте це не так. Колишній професор кафедри «святого письма» Ветхого завіту і староеврейської мови Ленінградської духовної академії магістр богослов'я Олександр Осипов писав: «Я, самостійно вивчаючи проблеми біблістики, побачив з доводів і відкриттів справжньої науки, що Біблія склалась поступово, розвивалась в процесі історичного життя єврейського народу вік за віком, що окремі книги її належать зовсім не тим авторам, яким їх приписує традиція. Я побачив, що в Біблії, безперечно потрібній для історичної науки пам'ятці стародавнього письма, складно переплітаються міфи і казки стародавнього Сходу, літописні і фольклорні перекази, зразки стародавньої літератури і поезії, магичні заговори епохи людського дикунства — словом, що вона не має нічого спільного з одкровенням бога на землі»³.

Римський імператор Флавій Клавдій Юліан (331 — 363 рр. н. е.), відомий під ім'ям Юліана Відступника, який написав трактат «Проти християн», не без підстави критикував у ньому також ідею «богообраності» єврейського народу. «Бог турбується, — писав він, — не лише про євреїв, а й про всі народи, і євреям не дав нічого важливого, великого»⁴. Якщо вже говорити про заслуги будь-якого народу, то більше переваг, вважає Юліан, мають елліни (греки). Саме у них надзвичайного розквіту порівняно з усіма народами античного світу досягли наука і мистецтво. «Чи треба називати, — писав він, — таких людей, як Платон, Сократ, Аристід, Кімон,

² Й. Бергман. Иудаизм. Иерусалим. 1934, стор. 39 (на мові іврит). Цит. за М. Бельським. Иудаизм. М., 1966, стор. 8.

³ А. Осипов. Отказ от религии — единственно правильный путь. Письмо в редакцию газеты «Правда» 6 декабря 1959 г.

⁴ А. Р а н о в и ч. Античные критики раннего христианства, М., 1959, стор. 199.

Фалес, Лікурґ, Аґесілай, Архідам, або, краще, ряд філософів, полководців, будівничих, законодавців?» І далі: «Або щодо громадянського законодавства, характеру суду, управління містами, краси..., успіхів науки, розвитку вільного мистецтва хіба євреї не є звичайними варварами?»⁵. Розглядаючи історію древньоєврейського народу, Юліан відзначає, що, крім рабства і нещастя, у ній нічого не було. «Понад триста років євреї жили і працювали на своїй землі,— продовжує він,— а потім у мідян, після цього у персів і, нарешті, тепер у нас»⁶. Ні, робить Юліан висновок, «бог євреїв у дійсності не творець всього світу і не володар всесвіту... він обмежений, і владою, треба вважати, володів обмеженою поруч з іншими (античними. — *Т. К.*) богами». Інакше, чому ж «протягом десятків тисяч... років він не звертав уваги, що всі люди, перебуваючи в такому невігластві, поклоняються, як ви висловлюєтесь, ідолам, усі, від сходу до заходу і від півночі до півдня, за винятком невеликого племені, що живе навіть неповних 2000 років в куточку Палестини. Якщо він бог усіх нас і творець всього, чому він на нас не звертав уваги?»⁷.

Не заперечуючи ролі релігії взагалі і бога Яґве зокрема, Юліан вважає, що це не бог всесвіту, а місцевий бог, покровитель Палестини, такий, який є в кожного народу. А іудаїстське духовенство у «святому письмі» намагалось довести саме всесвітнє панування бога Яґве, Весною 1947 року п'ятнадцятирічний йорданський бедуїн Мухамед-ад Діб, шукаючи свою вівцю, що загубилась, зайшов до печери «Хірбет Кумран» (руїни Кум рана) біля старого Ієрихона. В одній з штолень він натрапив на глиняні посудини на зразок грецьких амфор, у яких були складені шкіряні сувої з письменами. Звістка про це привернула увагу істориків і археологів світу. Під час розкопок було знайдено тисячі стародавніх релігійних рукописів, текстів на шкірах, папірусах, черепках, металі, кераміці, на кам'яних і дерев'яних посудинах, а також знаряддя праці і зброю. В печерах Кумрана знайдено майже всі складові частини Біблії — Ісход, Левіт, Буття (з П'ятикнижжя), причому в багатьох варіантах, а також книги «великих» і «малих» пророків, Второзаконня та ін. Для науковців, що досліджують біблейські міфи, така знахідка виявилась справжнім скарбом. Нові матеріали розкопок підтвердили висновки науки про довгий історичний шлях розвитку як самої релігії, так і «святого письма» — Біблії.

Матеріали кумранських розкопок ще до кінця не вивчені. Але й те, що зроблено, становить великий інтерес для науки. Кумранознавство, що виникло у зв'язку з кумранськими знахідками, далі розвінчує Тору як «святе письмо», як «богоодкровення». Виявилось, зокрема, що знайдені численні варіанти біблейських текстів істотно відрізняються від нинішніх редакцій. Вони цілком заперечують іудейську легенду, нібито пророк Мойсей одержав від бога «святий» текст Ветхого завіту в готовому вигляді, і переконливо підтверджують науковий висновок про те, що становлення іудейської релігії, яка змінювалась у відповідності з духом часу і в залежності від соціально-економічних змін у житті народу, було довготривалим процесом.

Аналіз Тори свідчить, що вона стала ідейною основою рабовласництва. Щоб посилити її суспільну роль і залякати віруючих, жерці від імені бога написали в ній: «Якщо знехтуєте мої настанови..., то я всемірно збільшу кари за гріхи ваші... Небо ваше зроблю як залізо, а землю вашу як мідь; і марно буде виснажуватись сила ваша, і земля ваша не дасть проростань своїх, і дерева... не дадуть плодів своїх».

⁵ Там же, стор. 200—202.

⁶ Там же, стор. 303—304.

⁷ Там же, стор. 192.

Тора стала типовим виразом системи релігійних заборон, що існували тоді на Сході. Вона приписувала їдеям чинити особливі обряди, виконувати особливі ритуали, щоб закріпити в свідомості євреїв ідею про винятковість прихильників бога Ягве. Тим самим Тора збудувала духовний мур навколо євреїв, що призвело до відокремлення в їх свідомості свого буття від життя і прагнень інших народів стародавнього Сходу.

Проте дальший розвиток продуктивних сил у Палестині, зростання товарного виробництва розширили зносини євреїв з сусідніми народами, оскільки цього не в останню чергу вимагали інтереси імушого класу — рабовласників, купців, лихварів.

Прийнято вважати, що перше велике розселення євреїв по країнах Сходу почалось після завоювання Ізраїльської держави Ассірією. У 722 році до н. е. ассірійський цар Саргон II продав багато Ізраїльтян у рабство в різні країни Середземномор'я, Так почалася діаспора — розсіяння євреїв по інших країнах.

У 586 році до н. е. південна єврейська держава Іудея також була повойована цього разу Месопотамією. За наказом вавілонського царя Набу Кадур Уссура (Навуходносора), було зруйновано єрусалимський храм Соломона. Згодом Іудея взагалі перестала існувати як держава. Родову іудейську знать (близько 750 чоловік) відправлено у вавілонський полон⁸. Сільське ж населення Іудеї (хліборобів, виноградарів тощо) залишено на місці, частина його навіть одержала землю. Потім ці звичайні на ті часи події — падіння Єрусалима, «вавілонський полон» — іудаїсти видавали ледве не за світову катастрофу, яка нібито визначила дальшу долю й хід історії суспільства в цілому. Ототожнюючи з усім єврейським народом жменьку відведених у полон рабовласників і жерців, сіоністські історики зображують епоху «вавілонського полону» як період особливого «напруження єврейського духу», коли «виковувалася світова релігія іудаїзму», створювався «етичний монотеїзм» і т. д., і т. п. Насправді становище основної маси населення Палестини в ті часи нічим не відрізнялось від умов життя населення інших малих держав, яке грабували і підкоряли економічно сильніші рабовласницькі держави.

Після падіння Вавілону, у 538 році до н. е., чимало потомків полонених єврейських аристократів з дозволу нового володаря Сходу — перського царя Кіра повернулись на батьківщину і навіть з рабами. В той же час трудящі євреї Палестини, рятуючись від своїх і чужих гнобителів, переселялись в інші сусідні країни.

Економічні зв'язки Палестини, що займала вигідне становище як приморська країна, з іншими державами Близького Сходу привели до того, що процес розселення євреїв відбувався не лише під впливом нападів більш сильних сусідів, а й силу чисто економічних причин. Так сталося, що певна кількість трудящих євреїв розселилась в Месопотамії, Вавілоні, Єгипті та інших країнах Сходу і Північної Африки, а також на островах Середземного моря. Протягом VI—IV ст. до н. е. за часів панування династії Ахеменідів розселення євреїв по країнах Середземномор'я тривало.

Коли Палестина була завойована Римом (кінець I ст. до н. е.), кількість євреїв в різних країнах світу вже набагато перевищувала чисельність населення Палестини. Як доводить радянський історик Я. Ленцман, на початку нашої ери у межах Римської імперії мешкало загалом 4—4,5 мільйона євреїв, тоді як у самій Палестині їх було не більше 700 тисяч. (Тільки у Єгипті, наприклад, євреїв нараховувалось понад мільйон)⁹.

Далі діаспора розширилась на всю Європу, а в нові часи — і на західну півкулю, тобто практично на весь світ. Вирішальну роль тут відігравали економічні причини. Характерно, що саме з тих же суспільно-економічних причин трудящі євреї

⁸ Див. Г. Гретц. История евреев. Одесса, 1906, т. II. стор. 311.

⁹ Див. Я. А. Ленцман. Происхождение христианства. М., 1958, стор 105.

діаспори протягом віків не квапились до Палестини, бо не хотіли потрапити у подвійне гноблення своїх та іноземних поневолювачів (перських, римських, а пізніше, з 1517 року, турецьких завойовників тощо).

Зміни умов життя в діаспорі, спілкування з навколишнім населенням вимагали дальшої переробки і пристосування іудаїзму до нових умов. Виникла потреба реформувати релігію. Тому вже з IV ст. до н. е. з'явилась нова форма релігійної общини — синагога, яка спочатку розглядалась не як заміна храмової організації, а як доповнення до неї. Замість відвідування єрусалимського храму віруючі збиралися в молитовний будинок (синагогу), де приношення жертви замінювалось проголошенням молитов та хвалебних гімнів на честь бога Ягве або ж читалися певні розділи Тори, які духовенство тут же тлумачило, пояснювало. Особливого значення набуває спеціальний день для молитовних зібрань — субота, святкування якої запозичено у вавілонян. Це свято стає обов'язковим для кожного віруючого єврея.

До Ветхого завіту додаються нові релігійні документи (решта частин Танах — Пророки і Писання). Служителі іудаїзму поступово перетворюють Ягве з божества племені в універсального бога, єдиного «володаря неба і землі». Соїфери (книжники, писці) і рабини пристосовують біблейське вчення до нових умов рабовласницького суспільства. Зважаючи на життєву практику в умовах діаспори, вони облупують віруючих новими, ще складнішими обмеженнями і заборонами.

Як у свій час іудейські жерці та пророки, так тепер рабини у своїх проповідях старанно затушковують наявність протилежних, антагоністичних класів у єврейському народі, підміняючи ідею класовості суспільства ідеєю єдності усіх євреїв перед богом, який нібито однаково «турбується» про всіх синів своїх.

На початку III ст. н. е. приблизно у 210—220 рр. зводяться в одне ціле галахи (галаха — припис, закон, за яким віруючий повинен діяти, походить від староеврейського «галах» — йти) і тлумачення до них, що дійшли до нас під назвою Мішни (повторення Мойсейового закону). Таке зведення галах у Мішну приписується патріарху Іегуді (Іуді) Ганасі (150—220 рр. н. е.). Потім виникає Гемара (збірка тлумачень Мішни, додаток до неї).

У сучасному вигляді Мішна поділена на шість розділів (седарім), які складаються з 63 трактатів (месса-хот). Кожний трактат має глави (перакім), а глави — свої параграфи (мішни).

Тора, яка відображала життя євреїв при первіснообщинному ладі і на початку рабовласницького суспільства, тепер перестала відповідати вимогам часу. В епоху еллінізму потрібне було нове ідейне знаряддя поневолення мас. За цих умов протягом III—V ст. н.е. об'єднуються Мішна і тлумачення до неї — Гемара в Талмуд. Слово «талмуд» походить від дієслова «ламед», що означає «вивчення». Звичайно, йдеться тут не про вивчення об'єктивних закономірностей світу, а про вивчення тлумачень Тори. Талмуд являє собою кодекс релігійних, побутових і правових приписів іудаїзму. Він містить в собі легенди і міфи про бога, вигадані розповіді про «потойбічний світ» і загробне життя, повчальні притчі тощо.

Основний зміст догматів іудаїзму — це ставлення людей до бога. За вченням іудаїзму, людина без бога немічна, безсила; лише в релігії, у вірі в Ягве вона, мовляв, може знаходити опору і силу. Зводячи все до божих велінь, іудаїзм заперечує об'єктивний характер законів навколишнього світу. За твердженням богословів, все в природі визначається волею і бажанням «творця», який нібито може в будь-який час змінити існуючі закономірності, порушити їх чи діяти наперекір їм. Тора і Талмуд рясніють розповідями про «незбагненні чудеса», які «створять» то сам бог Ягве, то його довірені — пророки. Ісус Навін, наприклад, зупиняє Сонце. Мойсей проводить

євреїв через море, «яко по суходолу». Сам бог Ягве протягом шести днів «творить» найбільше чудо — Всесвіт і т. п.

Абсурдність креаціонізму, тобто такої релігійно-ідеалістичної ідеї, яка визнає, що все в світі і сам світ створено богом та ще й протягом всього шести днів, очевидна.

Не менш абсурдно, антинауково пояснює іудаїзм, наприклад, створення богом людини. Ось що написано про це в Талмуді: «Яким чином був створений Адам?» — запитує рабин Натан і відповідає: «Протягом першої години був створений прах, за другу годину — його образ, за третю — зроблений голем (кістяк), за четверту — зв'язані члени його, за п'яту — розкрились його отвори, за шосту — дано йому душу, за сьому — він став на ноги, за восьму — йому дано Єву, за дев'яту — він відведений до раю, за десяту — одержав заповідь, за одинадцятую — согрішив, а о дванадцятій — його вигнано і він пішов»¹⁰.

Чимало релігій проголошує фіксизм — незмінність світу. Іудаїзм також твердить, що світ назавжди залишився таким, яким нібито його створив бог, і що людина, мовляв, безсила змінити природу. Для підтвердження цієї тези Талмуд забороняє людині перетворювати рослинний чи тваринний світ, створювати нові форми організмів, яких раніше не було на землі. Ідеолог іудаїзму, талмудист-рабин Маймонід у своєму тлумаченні «Плхат Берахот і Біккурім» писав, що «немає більшої розпусти, як зміна виду»¹¹. Отже, іудаїзм перешкоджає науковому дослідженню природи і суспільства, гальмує опанування таємницями навколишнього світу.

Талмуд вніс мало істотних змін у ту форму іудейської релігії, що склалась в Іудеї і в діаспорі на кінець I століття. Ці зміни відображали, головним чином, нові суспільні умови, в яких опинились євреї на той час. Крах сподівань народу на визволення Іудеї від римського ярма і нездійсненність надій на відновлення Єрусалимського храму Талмуд, слідом за Торою, пояснює як кару божу за гріхи Ізраїля. Таке розуміння Талмуда завжди культивувалось і культивується в інтересах експлуататорів. Адже Тору і Талмуд склали і редагували служителі релігії в інтересах багатих, експлуататорів. Та й самі автори були з багатіїв. Наприклад, редагування Талмуда взяв на себе рабин Аші бен Сімон (352— 427 рр.), що був «гаоном» (главою єврейської академії) і дуже багатою людиною. Як пише іудаїст С.Бернфельд, про Аші говорили потім, що «з часу смерті патріарха рабина Ігуди (Іуди) і до рабина Аші ніколи знання закону і багатство не сполучались в такій мірі у одній особі»¹².

Цілком зрозуміло, чому Талмуд пройнятий презирством до праці і до трудящих, простолюдинів — «ам-гаарців». Наведемо лише декілька з численних висловлювань Талмуда з цього приводу: «Коли ам-гаарець навіть благочестивий, не живи все ж таки у сусідстві з ним»¹³. Або: «Жодне нещастя не траплялось з Ізраїлем без того, щоб у ньому не винні були ам-гаарці»¹⁴. В одному з розділів Талмуда сказано: «Коли хтось залишив робітників у своєму домі, то дім нечистий»¹⁵. В розділі Моед говориться, що «ам-гаарцям не доручають бути свідками, не призначають їх опікунами над сиротами і не беруть собі в супутники під час подорожі»¹⁶.

¹⁰ Талмуд Абот рабби Натана, 1-я версія, 5 — 6.

¹¹ Талмуд, трактат Берахот (Первородки). Цит. за Н. Переферковичем. Талмуд, Мишна и Тосефта, т. V, стор. 234.

¹² С. Б е р н ф е л ь д. Талмуд, его сущность, значение и история. СПб, 1901, стор. 80.

¹³ Талмуд, раздел Моэд, трактат Шаббат, 67.

¹⁴ Там же, раздел Незикин, трактат Баба Батра, 8-а.

¹⁵ Мишна, Пятый трактат, Тогорот, VII, 3.

¹⁶ Талмуд, трактат Песахим, 49-6.

Освятиючи соціальну нерівність, вихваляючи багатих, Талмуд безмежно принижує, засуджує ам-гаарця. «Хай людина продасть все, що у неї є, — повчає Талмуд,— і візьме собі за жінку дочку сильних світу цього; не знайшовши дочки сильних світу цього, хай візьме дочку керівників синагоги або дочку казначея добродійності, або дочку меламеда (вчителя малих дітей). Але хай не бере дочки амгаарця, бо ам-гаарці — підлі, їх жінки — гадюки. Сказав раббі Єлізар: ам-гаарця дозволяється убити навіть в судний день, що випав на суботу. Сказав раббі Іоханан: ам-гаарця можна роздерти, як рибу»¹⁷.

Разом з тим Талмуд, як і Тора, проповідує «гармонію» інтересів всього єврейського народу, «гармонію» класових інтересів за умов експлуаторського ладу, приховує класові суперечності. «Святе письмо» завжди закликало і закликає трудящих євреїв миритися з важким життям, бо «шляхи господні несповідимі і незбагненні».

Іудаїзм так само, як і християнство, іслам та інші релігії, завжди освячував іменем бога рабство й експлуатацію, з одного боку, і неробство експлуаторів — з другого. Багатство і бідність він оголошує однаково непорушним і вічним «божественним» законом.

Іудаїзм, як і всяка релігія, вчить мовчки підкорятися експлуаторам, засуджує протест і боротьбу за волю. В книзі Соломона, наприклад, говориться: «Бійся, сину мій, господа і царя, з заколотниками не знайся»¹⁸, тобто не спілкуйся з ворогами експлуаторів.

Все законодавство Талмуда зводиться до захисту інтересів заможних, до охорони приватної власності. Талмуд містить у собі трактати, присвячені цивільному праву: Баба Кама, Баба Меція і Баба Батра. З питань, що там розглядаються (про права і обов'язки суб'єкта як власника, що володіє полем; про накладення арешту на майно боржника тощо), видно, що Талмуд захищає інтереси рабовласників, феодалів, поміщиків, купців. От чому він знайшов таке значне поширення в період середньовіччя.

Якщо до цього додати вчення Талмуда про підлеглість рабовласницьким законам, про заклик до миру між гнобленими і гнобителями, проповідь непротивлення злу насильством, про прощення ворогів і любов до них, то стане цілком ясно, що арсенал талмудистських ідей служив «сильним світу» не гірше, ніж їх озброєні загони. Таке вчення пізніше виявилось цілком придатним і для буржуазії.

Прогресивні мислителі минулого неодноразово виступали з критикою догматів іудаїзму і біблейських міфів. Ще в глибоку давнину Еліша бен Абуя, один з танаїв (тлумачів Тори), який жив у I ст. до н. е., поділяючи світогляд грецьких філософів-матеріалістів, піддав сміливій критиці Тору. За це іудаїсти віднесли його до числа тих, хто назавжди позбавлений «майбутнього життя».

У IX ст. н. е. у місті Балкі (тепер місто Балх в Афганістані) єврейський учений Хіві Габалкі першим підрахував суперечності в Торі і висунув 200 заперечень проти її божественного походження.

Критикуючи вчення Ветхого завіту, Хіві вказував на наявність в ньому абсурдних положень, приписів та інших нісенітниць. Заперечуючи культ, ритуали і обряди, Хіві Габалкі іронічно запитував: «Чому, поки тіло людини ціле, вона не вважається богоугодною, а коли частину тіла обріжуть, вона стає богоугодною?»¹⁹.

¹⁷ Там же.

¹⁸ Библия. Кн. притчей Соломоновых, гл. 24, стих 21.

¹⁹ М. Беленький. Хиви Габалки и его возражение против божественного происхождения Ветхого завета. Журн. «Вопросы истории религии и атеизма», изд-во АН СССР, 1958. № 6, стор. 419.

Оскільки рабини вважали погляди Хіві небезпечними, вони спалили його твори, а самого автора прозвали презирливо Хіві ал Калбі, тобто собакою²⁰.

У місті Толедо (Іспанія) видатний мислитель, математик і поет Аврам Ібн Езра (1093—1168 рр.) звернув увагу на те, що Мойсей не міг написати Тору, оскільки в його четвертій книзі змальовано смерть і оплакування самого Мойсея — цього міфічного «боговидця». Та Езра знав, що за антирелігійні дослідження його чекають переслідування й жорстокі кари, і тому свої відкриття зашифрував.

У XVII ст. твори Езри вперше розшифрував голландський філософ Барух (Бенедикт) Спіноза. Виразник інтересів передової буржуазії, яка вступала в боротьбу з феодалізмом і релігією, він продовжив і розвинув критику іудаїзму, скеровану проти самого існування релігійних уявлень.

Спіноза піддав ґрунтовній критиці іудейські твори, показав їх міфологічний характер. Він зірвав ореол святості з цих книг. З неприхованою ненавистю і лютю рабини зустріли його головний твір — «Богословсько-політичний трактат», в якому мислитель зосередив увагу на аналізі не первісних вірувань, а священної книги іудаїзму — Тори. Спіноза довів, що П'ятикнижжя з його суперечностями написано не Мойсеєм. Ясніше за денне світло видно, писав він, що П'ятикнижжя написано іншим, тим, хто жив на багато років пізніше Мойсея (існування якого Спіноза помилково визнавав). «Оскільки в П'ятикнижжі багато такого, що не могло бути написано Мойсеєм, то звідси висновок, що необґрунтоване і абсолютно суперечливо розумові твердити, ніби Мойсей є автор П'ятикнижжя»²¹.

Спіноза досконало вивчав текст кожної книги Тори, порівнював, зіставляв їх зміст, робив висновки. «Рабини,— писав він,— абсолютно безумствують; коментатори ж, яких я прочитав, говорять дурниці, вигадують і, зрештою, цілком спотворюють навіть мову»²².

Іудейські священнослужителі прокляли Спінозу і цькували його, як «апекойреса» (безбожника).

За книгу «Безсмертя душі» в Амстердамі був доведений до смерті інший філософ-атеїст Уріель д'Акоста, який у 1623 році виступив проти Тори, Талмуда і заперечував релігійні свята й обряди. Амстердамські рабини розправились з д'Акостою за те, що він виступив проти основних положень релігійного світогляду.

Нещадно розправлялись рабини і з іншими своїми противниками. Так у XIX ст. письменник-атеїст І. Ертер і вчений С. Рапорт були відлучені від общини з оголошенням їм «херему» (піддали анафемі). За наклепницькими доносами проповідники іудаїзму домоглись арешту відомого єврейського письменника А. Діка, засудження до заслання поета Л. Гордона, а твори цих авторів спалили як ворожі іудаїзмові.

Проти іудаїзму виступало багато інших прогресивних євреїв, у тому числі письменники Йосель Лінецький (твір «Польський юнак»), Аксенфельд («Обманутий світ»), Шолом Алейхем («Райське життя», «Учитель Боаз» та Ін.), І. Л. Перетц («Набожна кішка», «Мораль»). Названі автори викривали антинаукову, антинародну, реакційну суть іудейської релігії. За це релігійні фанатики переслідували їх, оголошували антисемітами. Йоселя Лінецького, наприклад, вони схопили і кинули у річку, намагаючись втопити.

²⁰ Див. М. Шахнович. О происхождении и классовой сущности иудейской религии. Сб. «Наука и религия», М. 1957, стор. 354.

²¹ Б. Спіноза. Избранные произведения. М., Госполитиздат, 1957, т. II, стор. 132—133.

²² Там же, стор. 143—144.

Методи, до яких вдавалися іудаїсти в боротьбі проти своїх противників, перевершують навіть католицьку інквізицію. Згаданий вже «теоретик» іудаїзму рабин Мойсей бен-Маймун — Маймопід (1135—1204 рр.) в книзі «Хазака» («Міцна рука») давав такі людиноненависницькі настанови для віруючих євреїв: «Тих, хто заперечує П'ятикнижжя і пророцтво, слід вбивати; хто в силі вбивати їх відкрито мечем, повинен це робити, а хто ж ні, то повинен користуватися різними обставинами, щоб заподіяти їм смерть; якщо, наприклад, єврей бачив, що хтось з людей цього роду упав у криницю, в якій є драбина, він повинен не допустити його порятунку і забрати драбину, виправдовуючись перед ним тим, що йому потрібна драбина, щоб зняти сина з даху, і що він потім поверне її йому»²³.

Така настанова проповідників іудаїзму цілком відповідає «святому письму» Талмуда, який повчає: «Хто гудить слова законовчителів, заслуговує природної смерті; хто сміється над словами талмудичних мудреців, того покарати киплячим виверженням; того, хто перестає вивчати слова Тори, щоб зайнятись розмовою, нагдувати розжареним вугіллям»²⁴.

До речі, старанність Маймоніда в боротьбі з інакомислячими не врятувала його самого від переслідування рабинів. Характерно, що в боротьбі проти його прихильників рабини звернулись за допомогою до католицької інквізиції.

Не витримує наукової критики також учення іудаїзму про месіанізм. Ідею месіанізму в іудаїзмі було оформлено складачами Талмуда в період панування Риму, тобто тоді, коли Іудея остаточно позбулась своєї політичної незалежності і коли будь-який опір велетенській Римській державі був безнадійним.

Саме в цей період складачі Талмуда висунули релігійну ідею про «небесного рятівника», який повинен судити всіх живих і мертвих, а праведників привести в «землю обітовану».

З того часу ідея месіанізму в іудейській релігії займає чільне місце. Месія («мешіах») в перекладі з древньогрецької мови означає Христос, тобто помазаник.

Під месією в іудаїзмі до останнього часу розуміли наступне пришестя «небесного рятівника» знедолених, поневолених євреїв. Пришествю месії, за вченням рабинів, повинен передувати прихід дев'яти передвісників — пророків з неба: Іллі, Єноха та ін.

Хоча в Торі жодного посилання на месію як небесного рятівника немає, ізраїльський рабинат разом з сіоністськими пропагандистами викручується, намагаючись обґрунтувати сучасний месіанізм посиланням на Тору. Вони згадали, що у П'ятикнижжі Мойсея та в деяких найдавніших пророчих книгах месіями називались національні вожді, жерці та пророки, які були урочисто посвячені в це звання. Месіями називались царі Саул, Давид, Соломон. Тлумачення месіанізму сучасними ідеологами іудаїзму — шкідлива богословсько-сіоністська пропаганда, яка закликає євреїв всього світу до класового миру і зустрічі месії в Палестині.

Керівні сіоністські діячі Ізраїлю і зараз люблять посилатись у своїх промовах на Тору та її месіанські пророкування. Так, наприклад, колишній прем'єр-міністр Ізраїлю Бен-Гуріон (Давид Грін) у своїй промові в липні 1957 року заявив: «Єврейський народ зберігся, і було створено державу згідно месіанським передреченням пророків Ізраїлю»²⁵.

²³ Див. М. Й. Шахнович. Реакционная сущность иудаизма. М. — Л., 1960, стор 130.

²⁴ Талмуд, трактат Берахот, 57-а.

²⁵ М. Й. Шахнович. Реакционная сущность иудаизма. М.—Л., 1960. стор. 229.

Згодом в Палестині та інших країнах єврейські рабини заходились «удосконалювати» Талмуд. Виникла так звана палестинська Агада²⁶ — тлумачення біблейських пророків. Якщо пророки у своїх проповідях — галахах припускали мотиви гніву, то Агада не виражає гніву, а лише тихо скаржиться на важке становище Ізраїлю і покірливо висловлює впевненість, що бог не відхилить чоло своє від «обраного народу».

Згодом у діаспорі агадичні елементи було вилучено з Талмуда у спеціальну збірку під назвою «Око Якова». Виникли також Мідраші — агадичні збірки у самій Палестині.

Агада кличе назад, до епохи «єднання Ягве з Ізраїлем» в Єрусалимському храмі. Тепер ця реакційна ідеологія поєднується з отруйною проповіддю шовінізму, її об'єктивне призначення, як і всього талмудистського віровчення, — пом'якшити гострі класові суперечності всередині єврейського народу мотивами необхідності національного єднання. Проповідники іудаїзму, по суті, намагаються всіляко обґрунтувати шовіністичну ідею про «богообраність» єврейського народу.

Спекулюючи на релігійних почуттях, марновірстві віруючих, капіталістичні монополії тепер широко використовують реакційні клерикальні організації в боротьбі проти комунізму. Користуючись Торою і Талмудом, реакційні іудейські клерикали звертаються до віруючих із закликами підтримати традиції Іудаїзму в боротьбі з «апекойресами».

Ідеологи іудаїзму і сьогодні твердять, що Талмуд, як і Тора, нібито має божественне походження. Так, керівники ізраїльської синагоги в Єрусалимі, випустивши в світ 8-томну Енциклопедію Талмуда, переконують своїх читачів, що «в Талмуді чути голос Тори, він — свята святих і в ньому втілено живі слова бога».

Прагнучи врятувати іудаїзм від краху, частина рабинів нині стала на шлях його дальшого «вдосконалення», «осучаснений».

Рабини-модернізатори так само, як і модернізатори з числа протестантських священиків, демагогічно засуджують негативні сторони капіталізму. В той же час вони беззастережно підтримують приватну власність, лицемірно закликаючи буржуазію бути доброю до трудящих, а від трудящих вимагають любові до буржуазії, проповідують «співробітництво класів» у боротьбі проти комунізму і атеїзму.

Модернізм у релігії взагалі і в іудаїзмі зокрема — не новина. Протягом історії релігії доповнювалися, підправлялися, підредаговувалися там, де тільки це було можливо. Але якщо модернізація в минулому відбувалась обережно, без зайвих розмов, не привертаючи до себе уваги, то сучасна модернізація йде значно глибше, робиться більш рішуче і являє собою предмет численних дискусій.

Так, модерністські тлумачення Тори мають начебто завдання довести, що вона висловлює абсолютні істини, але в алегоричній формі, в мінливих поняттях і категоріях, які потребують, мовляв, перекладу на сучасну мову. Модернізація в іудаїзмі пішла так далеко, що іудейські богослови в 1959 році скликали навіть спеціальну конференцію під такою гучною назвою: «Наука, філософія і релігія». Після тривалого обговорення було вирішено, що іудаїзм потрібно «осучаснити на основі досягнень науки»²⁷.

Хитання іудаїзму між «ортодоксією» і «модернізмом», його загравання з наукою, як і відверті наскоки на неї, переконливо свідчать про кризу релігійної ідеології взагалі, що є передвісником остаточного зникнення релігійного світогляду.

²⁶ Агада {від древньогрецького «хагад» — сказання} — збірник легенд і міфів.

²⁷ Див. проф. В.К.Танчер. Про деякі тенденції ставлення сучасною богослов'я до науки. К., 1967, стор. 23

Характерною особливістю сучасного іудаїзму є шукання ним єдності з християнством. У США, наприклад, серед віруючих євреїв спостерігаються переплетення іудейських релігійних свят, звичаїв і обрядів з християнськими, як-от: святкування разом «пасхи» чи зимових свят — «різдва» і «хануки» та ін.

Прихильники встановлення дружнього союзу між синагогою і церквою, між християнством і іудаїзмом переслідують мету об'єднання зусиль для боротьби проти атеїзму, вплив якого невпинно зростає.

Але головна тенденція сучасних іудейських теологів полягає у прагненні відновити і зберегти іудейську релігію в її «ортодоксальному» вигляді зі всіма середньовічними приписами і нісенітницями, властивими їй іншим релігіям. Вони оголошують іудаїзм виключно національним світоглядом, «завершеною духовною культурою єврейського народу».

Підчищаючи чи реформуючи своє вчення, іудаїсти намагаються створити для нього нові основи, якусь «Духовну», «моральну» релігію. «Висловлюючись коротко і ясно,— писав теолог-іудаїст М. Каценельсон у 1914 році,— іудаїзм є системою релігійно-етичних ідей, а історія іудаїзму — це історія еволюції релігійно-етичних ідей і пов'язаної з цією еволюцією народної творчості»²⁸.

Захисники іудаїзму і сьогодні твердять, ніби він є богоодкровенним ученням, а його культ і свята, мовляв, виходять з глибин «народної душі». Так, сучасний ізраїльський богослов М. Бегін, який увійшов до складу «національного» уряду Ізраїлю, пише, наприклад, що «іудаїзм ґрунтується на божественній книзі, на Торі, яку дано нам згори», а тому кожна «єврейська дитина народжується віруючою»²⁹. Головний рабин держави Ізраїлю Ісер Ісгуда Унтерман та запопадливий проповідник іудаїзму Йосеф Бург не перестають твердити, що євреї буквально з волі бога є послідовниками іудейського віровчення, що це віровчення властиве євреям за природою. Нарешті, рабин однієї з московських синагог у свій час також проголосив, що в кожному євреї є «ніцоц елохім», тобто «іскра божа», а тому віра в Іудаїзм «всіяна» в душу єврея самим богом Ягве на вічні часи³⁰.

Всі ці їм подібні проповіді розраховані на те, щоб переконати євреїв, і насамперед молодь, в тому, що іудаїзм — одвічний атрибут їх психіки, а синагога — одна з найважливіших підвалин сучасного суспільства.

Іудейські клерикали разом з єврейськими буржуазними націоналістами робили і роблять все, що в їх силах, щоб утримати зараз трудящих євреїв капіталістичних країн в полоні догматів, створених талмудистами, рабинами, цадиками. У цьому вони йшли і йдуть єдиним фронтом з найреакційнішими силами панівних експлуататорських класів.

Верховоди сіоністських організацій та їх покровителі в капіталістичних країнах весь час галасують про якісь «релігійні гоніння», «переслідування» іудейської релігії в СРСР. Пропагандисти антикомунізму настирливо шукають «факти» для підтвердження своїх наклепницьких вигадок. Вони галасують про те, що науково-атеїстична пропаганда і критика іудаїзму, мовляв, означають критику євреїв взагалі.

Але радянська наука ніколи не ототожнювала будь-яку релігію з народністю чи її культурою, як це роблять іудейські клерикали разом з сіоністами. Навмисне плутаючи поняття релігії і народності, сіоністи намагаються оголосити критику іудейської релігії «замаскованим антисемітизмом».

²⁸ М. Каценельсон. Основные идеи иудаизма. Бильна, 1914, стор. 28.

²⁹ Див. Й. Бергман. Иуданзм. Иерусалим, 1934, стор. 39.

³⁰ Див. М. С. Беленький. Иудаизм. М., 1966, стор. 8—9.

У нашій країні релігії, в тому числі й іудаїзм, назавжди втратили свій колишній вплив, бо Велика Жовтнева соціалістична революція підірвала їх соціальну основу — класову нерівність людей. Процес відмирання релігії відбувається у зв'язку з історичним розвитком суспільства, в результаті неупинного розвитку науки, неухильного піднесення матеріального і культурного рівня трудящих.

Релігія не відмирає і не відіме «за приписом зверху». Вона перестане Існувати з революційним перетворенням світу, коли, за виразом К. Маркса, «відносини практичного повсякденного життя людей виражатимуться у прозорих і розумних зв'язках їх між собою і з природою. Устрій суспільного життєвого процесу, тобто матеріального процесу виробництва життя, скине з себе містичне туманне покривало лише тоді, коли він стане продуктом вільного суспільного союзу людей і перебуватиме під їх свідомим планомірним контролем»³¹.

Комуністи завжди були і залишаються противниками примусової асиміляції. В. І. Ленін ще у 1913 році в статті «Критичні замітки з національного питання» писав: «Той не марксист, той навіть не демократ, хто не визнає і не відстоює рівноправності націй і мов, не бореться з усяким національним гнітом або нерівноправністю. Це безперечно. Але так само безперечно, що той ніби-марксист, який на чім світ стоїть лає марксиста іншої нації за «асиміляторство», на ділі являє собою просто націоналістичного міщанина... Проти асиміляторства кричать тільки благоговійні споглядачі єврейської «задньої»³². А перед цим він зазначав: «Хто прямо чи посередньо ставить лозунг єврейської «національної культури», той (хоч би які були його добрі наміри) — ворог пролетаріату, прихильник *старого* і *кастового* в єврействі, пособник рабинів і буржуа. Навпаки, ті євреї-марксистки, які зливаються в інтернаціональні марксистські організації з російськими, литовськими, українськими та ін. робітниками, вносячи свою лепту (і по-російському і по-єврейському) у створення інтернаціональної культури робітничого руху, ті євреї — всупереч сепаратизмові Бунду — продовжують кращі традиції єврейства, борючись проти лозунга «національної культури»³³.

Саме з цих позицій всі, кому дорога справа людського прогресу, ведуть і вестимуть боротьбу проти іудаїзму та сїонізму, який є одним з активних загонів антикомунізму.

Керівники Всесвітнього єврейського конгресу (ВЄК), на чолі з сїоністом Наумом Гольдманом, а за ними рабин єврейського центру з Нью-йоркського району Бронкс Ізраель Міллер розгорнули шалену антирадянську кампанію з приводу так званого «становища євреїв у Радянському Союзі». Переконавши 25 єврейських організацій США, Міллер створив так звану «Американську єврейську конференцію», присвячену «радянському єврейству», став її головою і повів широку наклепницьку кампанію проти Радянського Союзу та його національної політики вигадками про «антисемітизм», «дискримінацію», «переслідування» євреїв у СРСР.

Позбавлені реальних фактів, що підкріпляли б подібні вигадки, деякі єврейські газети доходять до нісенітниць, намагаючись навіть нагородження орденом Леніна Єврейської автономної області подати як ... «підтвердження антисемітизму в СРСР», а відправу іудейського релігійного свята «Сімхас Тори» у московській синагозі намалювати як «демонстрацію протесту проти переслідування євреїв»³⁴. Перед цим лондонський уповноважений «Джюїш Адженсі» («Єврейське агентство») Левенберг і депутат ізраїльського парламенту Мінтц галасують, що єврейське населення нашої

³¹ К. Маркс. Капітал, т. I, відділ перший —Товар і гроші; розділ I — Товар, стор. 84 — 85.

³² В. І. Ленін. Твори, т. 20, стор. 12.

³³ Там же, стор. 10.

³⁴ «Литературная газета» від 1 червня 1968 р

країни нібито не користується свободою віросповідання, що воно не може святкувати роковини утворення держави Ізраїлю (до якої, до речі, це населення не має ніякого відношення), що в СРСР відсутнє релігійне навчання тощо. З цих нісенітниць член американського єврейського конгресу Іоахим Іринц робить наклепницький висновок: «Треба визнати, що євреї в Радянському Союзі не мають ніяких культурних прав».

Протягом ряду років Всесвітній єврейський конгрес, керуючи сіоністськими організаціями, намагався різними способами встановити офіціальний зв'язок з іудейськими общинами в Радянському Союзі. Розсилаючи анкети з запитаннями: чи є в державному апараті і в армії євреї, які зв'язки підтримує єврейська молодь з Ізраїлем тощо, сіоністи сподівались на неабияку «поживу». Але подібні їх витівки викликали глибоке обурення серед євреїв у нашій країні, переважна більшість яких усвідомлює, що іудейська релігія є чужою їм, шкідливою, антинауковою, реакційною ідеологією, яка заважає будівництву комунізму, а сіонізм є ворогом трудящих євреїв.

Подолання іудаїзму — це не просто його заперечення. Це тривалий і складний процес. Він вимагає глибокого наукового «пояснення» релігії, зокрема іудейської, причин її виникнення і шляхів відходу від неї трудящих. Це заміна антинаукового світогляду науковим, консервативних традицій — новими, прогресивними, звільнення здорових традицій і звичок від релігійної оболонки в ім'я щастя людини.

Відмирання антинаукового релігійного світогляду і утвердження світогляду науково-матеріалістичного, атеїстичного, поступове звільнення трудящих соціалістичного суспільства від релігійних пережитків є нездоланною прогресивною тенденцією при переході від соціалізму до комунізму. А це, зрозуміло, викликає занепокоєння реакційних сил капіталістичного світу. Ось чому осіонізовані служителі іудейської релігії, щоб зберегти свій вплив і посилити позиції клерикалів, продовжують спроби далі реформувати її. Деякі з них плекають мрію про об'єднання всіх тих, хто вірує в бога.

Якщо раніш клерикали, в тому числі й іудаїстські, займалися головним чином поширенням релігійного віровчення взагалі, то нині для врятування своїх позицій вони висувають на перше місце моральний, етичний бік релігії. На думку одного з стовпів сучасного іудаїзму в США М. Вінера, настав час, щоб вузьконаціональну, повну заборон релігію перетворити у «раціоналістичну, універсальну, чисто етичну релігію». Вінер, як і інші іудаїстські богослови США, робить ставку на Талмуд.

З численних повчань Талмуда він рекомендує взяти норми і принципи для універсальної «етичної» релігії. Цей богослов, як і ряд інших шанувальників Тори і Талмуда, розуміючи неспроможність релігії перед наукою, говорить про необхідність доповнити науку релігійною, саме іудейською, етикою і мораллю.

Оскільки віровчення Іудаїзму про будову Всесвіту, походження людини та з інших питань зазнало остаточної поразки, оскільки в сучасних умовах важко захищати біблейські уявлення про світ (неспроможність їх цілком очевидна), то рабини наголошують нині саме на моральних доктринах релігії, на етичних засадах іудаїзму, підносять на щит стару вигадку про те, що без релігії нібито немає моралі. В людині, як переконують клерикальні соціологи, діє певна «п'ята колона» (егоїзм, пихатість, лінощі тощо), яка визначає всі інші недосконалості. Від цього клерикали перекидають місток і до суспільно-політичних питань. Богослови-іудаїсти твердять, що будь-яку соціальну проблему можна правильно розв'язати лише з позицій релігії.

Так, у Торі є книга Еклезіаста, що по-єврейськи називається «Когелет». Вона сповнена презирства до праці, яка нібито є земною суетою. У цій «святій книзі» є притча про те, як один цар заклав виноградник, виростив сади і гаї, насадив у них різні плодови дерева. Коли ж він подивився на всі справи і на працю свою, то

вирішив, що все те «суета і томління духа»³⁵, «зненавидів я всю працю свою, якою трудився під сонцем, тому що повинен залишити її людині, яка буде після мене»³⁶. Така думка подається у «святому письмі» щодо праці.

Іудаїзм відверто проголошує соціальну нерівність в суспільстві, іменем бога освячує поділ людей на хаверів (товаришів, близьких), до яких належать рабини, і на ам-гаарців, обмежених у всіх правах, тобто на панів і рабів.

Тора, канони якої покладені в основу іудаїстського віровчення, вважає працю карою божою за якийсь первородний гріх Адама і Єви. Вкусивши плід із забороненого «дерева пізнання», вони накликали на себе лютий гнів «всемогутнього» бога, який назавжди прокляв і прирік на важку підневільну працю і на вічні молитви увесь рід людський.

Але ж людина, людське суспільство потребують не молитов, а праці. Праця — основа людської моралі.

Іудаїзм, навпаки, вважає високоморальною таку людину, яка, не працюючи на благо суспільства, віддає весь свій вільний час молитвам і виконанню релігійних обрядів. Для іудаїзму не праця, а молитва є вищим проявом моралі.

Служителі іудаїзму претендують на роль монопольних охоронців і тлумачів моралі. Цю монополію рабини обумовлюють посиланням на Тору, яка повчає: «По закону, якому навчать вони тебе, і за визначенням, які дадуть вони тобі, роби, не відхиляйся ні праворуч, ні ліворуч від того, що вони скажуть тобі»³⁷.

Якщо ж віруючий відхилиться, вчить іудаїзм, то його чекає смертна кара. «А хто вчинить так зухвало, що не послухає священника, який служить перед господом, богом твоїм, той заслуговує смерті. Отак викорінюй лихо в Ізраїлі»³⁸, — повчають проповідники іудейської моралі. Основу цієї моралі вони вбачають у Торі, а саме: в десяти заповідях, які нібито Мойсей від імені бога дав людям. Без цих заповідей, мовляв, люди могли б перетворитися в дикунів, у звірів.

Крім Тори, іудейську мораль викладено у Талмуді. Саме в цих книгах наведено вказівки про те, які життєві правила, приписи повинен виконувати правочинний іудей, щоб не порушити свого зв'язку з богом, не прогнати його. Моральні принципи Талмуда ґрунтуються на основних догмах і віросповідних положеннях іудаїзму. Талмудисти нескінченно повторюють одну й ту ж біблейську версію, ніби правила моралі було відкрито богом Ягве пророку Мойсею на горі Сінай. Записані у формі заповідей в Торі, вони, мовляв, є непорушними і пічними, придатними для всіх людей на всі часи саме ТОМУ, що їх дано на безлюдній горі.

Але будь-яка мораль, що існує в людському суспільстві, є сукупністю принципів і норм поведінки, які охоплюють ставлення людей один до одного і до суспільства. У класовому суспільстві мораль відображає Ідеологію певних класів. При цьому релігія освячує норми поведінки людей, що вигідні панівному, експлуататорському класу. Тому боротьба проти релігії — це боротьба насамперед за те, щоб перетворити людей, як свого часу чудово сказав Л. Фейербах, «з віруючих — у мислителів, з молільників — у працівників, з кандидатів потойбічного світу — в дослідників цього світу»³⁹.

Мораль іудаїзму не пов'язана з реальними потребами та інтересами людей. Більше того, вона протилежна їх інтересам, є своєрідним виявом індивідуалізму та

³⁵ Библия. Кн. Эклезиаста, гл. 2, стих 17.

³⁶ Там же, стих 18.

³⁷ Библия. Второзаконие, гл. 17, стих 11.

³⁸ Там же, стих 12.

³⁹ Неизвестное письмо Л. Фейербаха. Журн. «Наука и религия», 1959. № 1.

егоїзму, що характерні для антагоністичного суспільства. Іудаїзм не може бути взірцем моральності, оскільки, з одного боку, він лякає людей «божою карою» за гріхи, а з другого — сам освячує гріхи, коли це в інтересах релігії та експлуататорських класів.

Чи не найкраще ілюструється антилюдяність іудаїзму мораллю самого пророка Мойсея. Про цю найсмирненішу «святую людину» у Торі розповідається, що своїми діями вона привела до страти тисячі єгиптян, а євреїв завела у пустелю, де вони опинилися на краю загибелі: «Як тільки вони починають ремствувати проти його розпоряджень, він іменем бога чинить над ними найлютіші жорстокості. Він вбиває їх тисячами; масовими вбивствами він приводить їх до покори; він сковує їх по руках і ногах і віддає їх на поталу тиранії і в жертву здириства жерців, тобто його власної сім'ї і племені. Під знаменами релігії він прищеплює ізраїльтянам отруйну ненависть до всіх інших народів; він зобов'язує їх бути нелюдями, людиноненависними, кровожерливими; він навчає їх злодійству, зраді, підступності; він наказує їм узурпувати землі ханаанян, переконуючи їх, що бог обіцяв ці землі їх батькам»⁴⁰.

У Торі розповідається й про те, що, поки Мойсей розмовляв з богом на горі Сінай, його брат — левіт Аарон піддався вимогам ізраїльтян і зробив їм ідола, якому євреї стали поклонятися. Спустившись з гори, Мойсей розгнівався. Братові він зробив докір за вчинений «гріх», а щодо народу, то цей пророк наказав левітам винищити тисячі ізраїльтян, щоб спокутувати злочин їх кров'ю.

Іудаїзм закликає людину миритись з важкими умовами життя, бо «шляхи божі незбагненні». Він привчає людину до думки, що на землі немає і не може бути справедливості, що лихо, зло, війни, вбивства мільйонів людей вчиняються з волі самого Ягве. Є прямий зв'язок між такою мораллю іудаїзму і тим, що роблять ізраїльські сіоністи на практиці. Хіба не за Торою діяли ізраїльські екстремісти під час останньої агресії проти арабських народів? Хіба не релігійними повчаннями вони керуються, вчиняючи нові провокації на Близькому Сході?

«Окупований Єрусалим приречений ворогом на непосильні муки, — пише у відкритому листі «Всьому світу від імені Єрусалима і його мешканців» араб-патріот Нансі Абу Хайдор.— Ворог робить все для того, щоб змінити його зовнішній вигляд, вбити його дух. Ця мета досягається різними шляхами... Військові бульдозери зрівняли з землею житла більш як 250 родин марокканського кварталу... Таким же чином було зруйновано квартал, який заважав проїздові до Стіни Плачу, чие ім'я символізує сьогодні нові страждання єрусалимців... Знищено табір біженців... сотні житлових будинків. Тисячі людей позбулися жител»⁴¹.

Отже, якщо віра в бога не може зупинити такі злочини, то хіба можна говорити про неї як про основу моралі?

Часто-густо релігія оголошує тяжким злочином те, чого вимагає природа чи суспільство. Разом з тим вона спонукає робити те, що суперечить природі і що заважає, шкодить суспільству. Так, релігія вважає шляхом до морального удосконалення людини відмовлення від радості життя, готовність бути нещасним тут, на землі, заради щастя в потойбічному світі. У відповідності з цим релігійна людина не повинна проявляти інтерес до навколишнього світу, до батьківщини, а невпинно звертати погляд на небо, до «небесної вітчизни».

Як написано у Торі, Ягве після створення світу безперервно воює зі своїм народом. Він тільки те й робить, що проклинає, вбиває, спалює і топить людей.

⁴⁰ П.Гольбах. Избранные антирелигиозные произведения. М., 1934, стор. 224.

⁴¹ Газ. «Известия» від 9 серпня 1967 р.

Навіть Сатана чинить менше лиха, ніж бог, який влаштовує для людей різні пастки, заманює їх туди, а потім жорстоко карає і навіть знищує.

Саме так діяв біблейський Ісус Навін. Так вчинив і пророк Давид, який після вбивства царя Саула сам став царем Ізраїлю. Давид, цей «святий», підступний, нахабний і жорстокий правитель, розгромивши одного разу вороже євреям плем'я, наказав дві третини населення перебити, перетворивши решту в рабів. Таку політику проводять навіні ХХ століття — сучасні ізраїльські екстремісти, знущаючись над арабами, експропріюючи власність на окупованій території, осквернюючи дороги арабам духовні і моральні цінності.

Сьома заповідь Тори повчає: «не перелюбствуй». Але у тій же Торі підкреслюється, що «праведник» Давид знищував молодих чоловіків, коли бачив у них красивих жінок. У другій книзі Царств так розповідається про життя цього «святого» іудейського царя: знеславивши чужу жінку — дружину Урії-хеттеянина, Давид, щоб прикрити злочин, організував вбивство чоловіка — вірного воїна своєї армії, який за нього ж, Давида, на війні кров проливав.

Як же до цього поставився Ягве? Покарав Давида? Так, покарав: вбив дитину, яка народилась в результаті цього перелюбства. Виходить, ніби винна дитина, а не Давид. Він же продовжував далі жити з жінкою забитого ним чоловіка. Зате другу дитину від цього співжиття бог дуже полюбив. Це був знаменитий син Давида цар Соломон, теж «святий», як свідчить Тора. У нього було 700 жінок і 300 наложниць. Виходить, вимога «не перелюбствуй» до «сильних світу цього» не застосовна. Втім «не перелюбствуй», за Торою, означало: не спокушай заміжню чи хоч би наречену після того, як платню за неї внесено. Спокусити ж незаміжню жінку чи рабиню — це не перелюбство. Тут мова скоріше йде не про мораль, а про порушення права власності. Бо якщо було спокушено рабиню, то її господар мав право вимагати грошову винагороду.

Отже, релігія не лише не сприяє моральності, а, навпаки, релігійні канони дуже часто використовуються для виправдання аморальності. Релігія переконали людину, що яким би не був тяжким злочин, бог може простити. Досить простого молитовного покаяння. Саме це дозволяє нестійким у моральному відношенні людям знаходити в релігії виправдання своїх вчинків. Чого ж варті після цього розмови, що віра в бога і страх перед ним роблять людину чесною?

Ідеологи іудаїзму люблять багато говорити про заповідь, що забороняє брехливо свідчити. Проте, коли йдеться про добробут іудея, псевдосвідчення і навіть псевдоприсяга дозволяються. «Хто дав присягу перед іновірцем — не відповідає, бо сказано (Левіт, 5, 1): «согрішить... якщо не скаже, а не согрішить, якщо скаже»⁴². Як тлумачать талмудисти, «преблагословенний турбується про майно іудеїв (тлумачення Раші по книзі Чисел XX, 18), і той, хто врятує душу одного ізраїльтянина,— рятує весь світ, а хто згубить одного ізраїльтянина,— цілий світ губить»⁴³. Треба лише під час псевдоприсяги, повчає «святе письмо», серцем, думкою заперечити цю присягу, і клятва не матиме ніякого значення. А робити це треба так, щоб від цього не постраждала «слава Імені бога Ізраїлю, честь і достоїнство іудейської релігії і народу ізраїльського» (тлумачення Раші по книзі Чисел XX, 18).

Одна із заповідей іудаїзму говорить: «не вкради». Проте, як тлумачить Хошен Мішпат, красти не можна лише у хаверів, тобто у ближніх. А в іновірців, гоїв, можна забрати все, бо, як записано в «святому письмі», Ягве з гори Сеїра і Форана освятив і передав іудеям усе багатство неіудеїв. Якщо ж іудеї і не прибрали всього до своїх рук, то тільки тому, що не хотіли позбутися робочої сили в особі робітників-гоїв. При

⁴² Н. Переферкович. Талмуд, трактат Шаббат, гл. 4, стор. 378.

⁴³ Там же, трактат Кидушин, гл. 4, стор. 273.

цьому іудаїзм втлумачує віруючому, що його призначення полягає виключно у вивченні Тори і що коли б євреї завжди займалися лише вивченням закону Мойсея, то господь примусив би усіх інших людей працювати виключно на них.

Талмуд навіть не вважає іновірця людиною, а лише людиноподібною істотою. Гой ніколи не може стати іудеєм по самій своїй природі, адже він походить не від Євп-Хави, «праматері» людей, а від перелюбства Адама з чортихою Ліліт. Тому спілкування іудея з іновірцем навіть через їжу уже оскверняє першого і є неприпустимим.

Хоч заповіді іудаїзму повчають не красти, не шахраювати, проте в ряді місць Ветхого завіту виправдується звичайний грабіж, якщо він вчинений синами Ізраїлю. Так, Тора розповідає, що коли євреї нібито збиралися виходити з Єгипту, бог інструктував Мойсея: «Підкажи народу (таємно), щоб кожний у ближнього свого і кожна жінка у ближньої своєї випросила речей срібних і речей золотих»⁴⁴. Євреї так і вчинили. «І зробили сини ізраїльські по слову Мойсея, і просили у єгиптян речей срібних і речей золотих і одягу. Господь же дав милість народу в очах єгиптян, і вони давали йому, і обібрав він єгиптян»⁴⁵.

Рівень і зміст моральних понять визначаються економічним ладом і умовами матеріального життя суспільства. Ф.Енгельс писав, що «з того моменту, як розвинулася приватна власність на рухоме майно, для всіх суспільств, в яких існувала ця приватна власність, повинна була стати спільною моральна заповідь: Не кради. Чи стає від цього наведена заповідь вічною моральною заповіддю? Зовсім ні. В суспільстві, в якому усунуто мотиви до крадіжки, де, отже, згодом крадіжку чинитимуть хіба тільки душевнохворі,— як би сміялися там з того проповідника моралі, який захотів би урочисто проголосити вічну істину: Не кради!

Тому ми відкидаємо всяку спробу нав'язати нам яку б то не було моральну догматику як вічний, остаточний, віднині незмінний моральний закон, під тим приводом, що і світ моралі так само має свої неминущі принципи, які стоять над історією і національними відмінностями. Навпаки, ми твердимо, що всяка теорія моралі була досі кінець кінцем продуктом даного економічного становища суспільства»⁴⁶.

Цілком ясно, що заповіді, які талмудисти підсовують як нібито дані людям від бога, в дійсності склалися в епоху розвитку рабовласницького суспільства. А оскільки це було класове суспільство, яке розвивалось на антагоністичних суперечностях, то і мораль іудаїзму є класовою, яка виправдовує панування та інтереси класу експлуататорів.

У Торі, цій «святій книзі», розповідається, наприклад, як бог, привівши євреїв до Ханаану, віддав їм на поталу всю країну з землями і містами, садами і виноградниками. Винищивши людей, що створили все це своєю працею, євреї скористалися їх майном при безпосередній участі бога, про що останній нагадує людям через Ісуса Навіна: «І дав я вам землю, на якій ви не трудилися, і міста, яких ви не будували, і ви живете в них, з виноградних та маслинових садів, яких ви не засаджували, ви їсте плоди»⁴⁷.

То ж хіба не за Біблією діють екстремістські кола Ізраїлю в наш час, намагаючись вирішити складну суспільну проблему єврейсько-арабських взаємин шляхом, вигнання арабів з Палестини і загарбання арабських земель? І хіба не за «святим письмом» вирішили в Тель-Авіві розв'язати спірне питання: відвести води

⁴⁴ Библия. Кн. Исход, гл. II, стих 2.

⁴⁵ Там же, гл. 12, стихи 35, 36.

⁴⁶ Ф. Енгельс. Анти-Дюринг, відділ I— Філософія; розділ IX— Мораль і право. Вічні істини. К. Маркс і Ф. Енгельс. Твори, т. 20, стор. 90—91.

⁴⁷ Библия. Второзаконие, гл. VI, стихи 10—11.

ріки Йордан, яка протікає, крім Ізраїлю, по території арабських держав — Лівану, Сирії та Йорданії? Чому ж не стримала «добропорядна» мораль Тори ізраїльських загарбників від злочинних антилюдських намірів позбавити людей навіть води?

Свідченням того, як сіонізм використовує у своїй практиці догматичні положення іудаїзму, є вся історія ізраїльського мілітаризму. Прикриваючись повчанням Іудаїзму, сіоністи докладають багато зусиль до того, щоб перетворити Ізраїль у сліпу зброю імперіалістичних монополій.

Ще у 20-х роках нинішнього століття один з лідерів сіонізму Макс Нордау, звертаючись до англійських імперіалістів, так сформулював місію сіоністського руху: «Ми знаємо, чого ви чекаєте від нас, — хочете, щоб ми охороняли Суецький канал. Ми повинні охороняти ваш шлях до Індії через Близький Схід. Ми готові виконати це складне завдання. Проте необхідно, щоб ви дозволили нам стати силою для того, аби ми змогли виконати свій обов'язок»⁴⁸.

Теперішній президент Всесвітньої сіоністської організації Гольдман ще в 1946 році заявив: «Сіоністи ладні надати Британії повне право для створення військових, військово-морських та військово-повітряних баз в Палестині з умовою, якщо вона погодиться на утворення єврейської держави на 65 процентах палестинської території. Створення військових баз у Палестині пропонується також і Сполученим Штатам Америки, якщо вони готові взяти на себе обов'язок по її охороні»⁴⁹.

Отже, догматичні положення, моральні настанови іудаїзму сіонізм перетворив у практику проімперіалістичної єврейської буржуазії.

Мораль іудаїзму не засуджує і такі ганебні вчинки, як лицемірство та обман. За Талмудом, іудей, якому загрожує фізична кара, для свого врятування має право брехливо свідчити, хоч цим буде осквернено ім'я бога Ягве. Разом з тим іудейські священнослужителі твердять, що «голос совісті мають тільки релігійні люди». Але факти свідчать про інше.

Про яку совість, наприклад, може йти мова відносно французького мультимільонера, «віруючого» Едмона де Ротшільда, що звернувся до французьких євреїв із закликом ввести особливий податок на користь Ізраїлю як прояв солідарності із загарбниками. Цей правовірний іудей закликав євреїв відчутися «величезну гордість» за воєнну перемогу ізраїльських окупантів. Ротшільд пишається тим, що він належить до «обраного народу».

Мораль іудаїзму пройнята вузьким практицизмом, жадобою до наживи, духом егоїзму. К. Маркс писав: «Що було, само по собі, основою єврейської релігії? Практична потреба, егоїзм... *Бог практичної потреби і своєкорисливості — це гроші.* Гроші — це ревливий бог Ізраїля, перед лицем якого не повинно бути ніякого іншого бога. Гроші зводять всіх богів людини з висоти і обертають їх у товар... Гроші — це відчужена від людини сутність її праці та її буття; і ця чужа сутність панує над людиною, і людина поклоняється їй»⁵⁰.

Та й в самому іудейському культі, як і в будь-якій іншій релігії, грошам відводиться чільне місце. Продаж маці чи аукціон по збуту розділів Тори (аліє), обряди поховання чи обрізання, шлюб чи розлучення — всюди на першому місці — гроші. І це цілком узгоджено з принципами іудейської моралі. Повчаючи інших вдовольнятися невеликим, самі служителі іудаїзму далекі від того, щоб відмовлятися від всіляких життєвих благ — розкішних особняків, автомобілів, смачної й ситої їжі тощо.

⁴⁸ Ю. Иванов. Сионизм без румян. Журн. «За рубежом», 1967, № 32, стор. 22.

⁴⁹ Там же.

⁵⁰ К. Маркс. До єврейського питання. К. Маркс і Ф. Енгельс. Твори, т. I, стор. 381.

Чужим, глибоко шкідливим, аморальним в наших умовах є також ставлення іудаїзму до жінки. З того часу, як матріархат змінився патріархатом, а жінка стала в сім'ї і в громадських справах підлеглою, релігія закріпила її становище як нижчої істоти. Жінка, за визначенням А. Бебеля, стала «першою людською істотою, що потрапила в рабство». Іудаїзм оголосив це рабське становище жінки встановленим «законом божим». Взяти хоча б легенду про створення першої жінки Єви. Адама бог начебто зробив з «праху земного» і вдихнув в нього свій дух, а Єву — з адамового ребра і духа свого їй не вдихнув.

Чому ж бог не зробив Єву, як і Адама, з глини? Клинописні таблички, викопані на руїнах Вавілону, відповідають нам на це питання. Виявляється, історія ця походить з комічного непорозуміння. У шумерському міфі, звідки іудейські рабини запозичили своє вчення, розповідається, як у бога Енки заболіло ребро. На шумерській мові останнє слово звучить «ті». Богиня, яку покликали вилікувати ребро у бога Енки, зветься Нін-ті, тобто «дати життя».

Стародавні єврейські жерці замінили Нін-ті Євою, яка була для них легендарною праматір'ю людства, тобто «жінкою, що дає життя». Разом з тим якимось збереглося в пам'яті євреїв і друге значення імені Нін-ті («жінка з ребра»). Так і пішла версія, що Єва зроблена з ребра Адама. По-древньоєврейськи Єву ще звать Хавою, що означає «ребро». Звідси і пішло твердження, ніби жінка — не повноцінна людина, а лише частина її. Древні євреї називали жінку «ішша», тобто «від чоловіка зроблена». Це ще один доказ того, як багато запозичили стародавні євреї з легенд народів Месопотамії⁵¹.

Зневажливе, презирливе ставлення до жінки іудейська релігія проповідує досить послідовно. Оголосивши людство проклятим за так званий «первородний гріх», іудаїзм намагається довести, що саме з вини жінки прокляття бога лягло на весь людський рід. Зважаючи на це, зазначає «святе письмо», жінка не може бути рівною з чоловіком, бо вона винна у всіх злигоднях, які тільки трапляються у суспільстві,— у голоді, хворобах, війнах тощо. Десять заповідей Ветхого завіту звернені лише до чоловіка. У дев'ятій заповіді жінка згадується разом з наймитами і свійськими тваринами (чоловік не повинен бажати ні дружини ближнього, ні слуги його, ні тварини його, ні осла його, нічого іншого, що належить ближньому). Жінка, таким чином,— частина майна.

«Все, що чоловік хоче робити з жінкою, він робить,— як з м'ясом, одержаним з бойні: хоче їсти з сіллю — їсть, хоче їсти засмаженим — їсть, вареним — їсть»⁵²,— повчає іудаїзм. Чоловік може розлучитись з жінкою, коли йому заманеться. Підставою для цього може бути навіть підгоріле м'ясо, яке готувала дружина. Чоловік має право зажадати розлучення у тому разі, коли йому сподобалась інша вродлива жінка. За Талмудом, вдова не може знову одружитись, якщо не має двох надійних свідків, які підтвердили б смерть чоловіка.

За вченням іудаїзму, дівчина повинна коритись батькові, ставши дружиною — чоловікові, а овдовівши — синові. Батько мав право продати свою дочку у рабство, видати заміж, не питаючи її згоди. Справа продажу й купівлі жінки, за вченням іудаїзму, завершувалася підписанням торговельної угоди — «кетуби». «Дружину можна придбати трьома способами: за допомогою грошей, письмового акта і статевих зносин, раба — за допомогою грошей і акта»⁵³.

Жінка недостойна навіть вивчати Тору, бо, як твердять рабини, вона за природою своєю розпусна. Один з авторів Талмуда, рабин Ісус, говорить: «Жінка

⁵¹ Див. Зенон Косидовский. Библиейские сказания. М., 1966, стор. 31.

⁵² Талмуд, трактат Недарим, 20-6.

⁵³ Н. Переферкович. Талмуд, т. 3, розд. 3, стор. 397

віддає перевагу кабу (два кілограми хліба. — *Т. К.*) з розпустою, ніж 9 кабам з помірністю». І взагалі «не варто захоплюватися жінкою..., разом з нею з'явився на світ і Сатана». Рабин Ізмаїл бен-Кліша запевняє, що «літера «С», якою починається слово «Сатана», не зустрічається у святому письмі до розповіді про створення жінки, і лише після цього «С» з'являється у Біблії».

Благочестивий рабин нізачо не подасть руки жінці, щоб не осквернити себе дотиком до нечистої істоти. Ось чому віруючий єврей і сьогодні щоранку молиться: «Хай славиться ім'я твоє, господи, владико наш і всього світу, що ти не створив мене жінкою». Єврейка ж повинна смиренно молити бога: «Всевишній, твоя воля була створити мене жінкою, а не чоловіком, і я підкоряюсь твоїй волі».

У книзі «Премудрості Ісуса, сина Сирахова» наводяться висловлювання, що характеризують аморальне ставлення іудаїзму до жінки. «Всяка злість ніщо порівняно зі злістю жінки... Від жінки початок гріха і через неї всі ми помираємо... Якщо вона не ходить під рукою твесою, то відітни її від плоти твоеї»⁵⁴. І далі: «Як з одержі виходить міль, так від жінки — лукавство жіноче. Краще лютий чоловік, аніж ласкава жінка»⁵⁵. Про це ж написано у книзі Екклезіаста: «Гіркіше смерті жінка, тому що вона — тенета, і серце її — пастка, руки її — кайдани; добрий перед богом врятується від неї, а грішник спійманий буде нею»⁵⁶.

Тора і Талмуд вважають жінку бруднішою від тварини. Так, у Талмуді сказано: «У худобині в череві помер її плід, і пастух простяг свою руку і доторкнувся до нього, нечиста чи чиста скотина — він чистий; у жінки померла в утробі дитина, і повитуха простягла свою руку і доторкнулася до неї — повитуха нечиста семитижневою нечистотою»⁵⁷.

Правда, в наш час внаслідок посилення процесу відходу євреїв від іудаїзму клерикали змінюють свої погляди на жінку. Раніше рабини вважали жінку «посудиною скверності». Тепер вони проголошують її «посудиною релігійності». В багатьох синагогах дозволяють жінкам молитися разом з чоловіками, а подекуди навіть почали вибирати жінок і до синагогальних рад. Служителі іудаїзму вдаються до всіляких викрутасів, пристосовуючись до обставин. При вінчанні у синагозі проголошується, що молодий бере наречену за дружину «по закону Мойсея», Але ж за цим законом жінка повинна цілком коритись чоловікові як рабиня. Тому сучасний рабин, який живе в нашій країні, тут же пояснює: молодий повинен пам'ятати, що він живе в соціалістичній країні, де всі люди рівні, і що дружина його — людина, як і він.

В Ізраїлі і сьогодні рабини забороняють цивільний шлюб, заперечуючи тим рівноправне становище жінки в сім'ї і в суспільстві.

Ізраїльські клерикали дійшли до того, що виступили навіть з вимогою заборонити жінкам купатися в басейнах загального користування, щоб вони... «не оскверняли воду»⁵⁸.

Шкідливими є й етичні повчання іудейської релігії, яким сучасні клерикали хотіли б надати універсального характеру. Відомий богослов Ф. Гетц так формулює сутність етики іудаїзму: «Етика — це душа іудаїзму, це самий зміст іудейства... Грек ідеалізував реальний світ, єврей реалізував ідею...»⁵⁹. Іудейська етика далека від будь-якої розпливчатої сентиментальності і туманної чутливості. Вона, повчають

⁵⁴ Библия. Кн. премудрости Иисуса, сына Сирахова, гл. 25, сти-хи 21, 27, 29.

⁵⁵ Там же, гл. 42, стихи 13, 14.

⁵⁶ Библия. Кн. Экклесиаста, гл. 7, стих 26.

⁵⁷ Талмуд, трактат Тогорот, стихи 6, 12.

⁵⁸ Г. Плоткин. Поїздка до Ізраїлю. К.: 1959, стор. 77.

⁵⁹ Ф. Гетц. О характере и значении еврейской этики. Жури. «Восход», кн. III, 1881, март, стор. 31.

рабини, керується сталими вічними законами людського розуму за приписом: «бідному не потурай в тяжбі його»⁶⁰.

Проповіді іудаїзму є проповідями етики рабовласницького ладу. Якщо жити за цією етикою, то віруючий єврей справді повинен скидатися на первісну людину-дикуна: не стригти волосся на голові, не голитися. В Біблії так і сказано: «Не стрижи голови твоєї навколо і не псуй кінців бороди твоєї»⁶¹. А Талмуд застерігає: «Кінці бороди твоєї і волосся на голові не обрізуй. За бриття бороди карі підлягаєш і за стрижку голови — подвійній: одна кара за один бік, дві — за другий»⁶².

Щоб переконати читача у вічності цієї шкідливої етики іудаїзму, Ф. Гетц пише: «Якого б напрямку не набула культура, якими б шляхами вона не пішла, поки людський розум, людська природа залишаються ті ж, поки вічні закони мислення не зміняться, до того часу єврейська етика не втратить свого значення і ніколи не стане віджилою»⁶³.

Служителі іудаїзму запевняють, що моральні закони і закони етики дані людині богом. Релігія поділяє людей на грішників і праведників. За якою ж ознакою відбувається цей поділ? За мірилом, чи відповідають поведінка і вчинки людини волі бога. Якщо так, значить вона праведник і заслуговує на райське життя, а якщо ні — грішник і на неї чекає пекло. У ранніх текстах Тори бачимо мораль патріархальних пастухів-кочівників, у більш пізніх текстах Тори і Талмуда — мораль класів рабовласницького суспільства, а далі — феодалізму і капіталізму. В кожному окремому випадку синагога, претендуючи на монополію тлумачень моралі і етики, охороняє інтереси панівних класів. Звідси ті численні факти, коли за «волю бога» видавались і видаються своєкорисливі вчинки експлуататорів.

Кілька років тому в Нью-Йорку вийшла книга Є. Бергера «Іудаїзм чи єврейський націоналізм», в якій наводиться така заява одного релігійного діяча-реакціонера: «Зброї і доларів уже не досить, щоб зупинити загрозу комунізму. Для цього нам потрібна моральна й ідеологічна сила. Без неї Азія і Африка будуть втрачені, а з ними, можливо, і Західна Європа. В наш час християнський і мусульманський світ відкриває очі на небезпеку атеїзму, що поширюється під іменем комунізму. Іудаїзм може стати дуже важливою ланкою зв'язку між монотеїстичними вірами в їх боротьбі з атеїстичним комунізмом»⁶⁴.

Виступаючи в ролі старанних слуг єврейського капіталу в Америці та й у всьому світі, деякі апологети іудаїзму намагаються з позицій сіонізму довести зверхність, загальнолюдську, громадську цінність іудейської релігії. Вони знову й знову висувують на перший план «теорію» зверхності, богообраності єврейського народу. Так, відомий іудаїст, прихильник іудейської ортодоксії, Арон Варт в роботі «Сучасні євреї перед лицем вічних проблем» пише: «Бог склав свій союз зі всіма народами і в рамках цього союзу особливий союз з нами. Цим визначається становище людства і нашого народу в центрі його». Варт іде далі, підкреслюючи: «Ми повинні стати партнерами бога в питанні удосконалення світу»⁶⁵, в якому, мовляв, повинен панувати єврейський народ.

Апологети іудаїзму говорять навіть про якісь обов'язки інших людей перед євреями-іудаїстами. Так, у статті «Ейкуменічні перспективи іудаїзму» Юджін Сміт пише: «Незмірна глибина християнського обов'язку перед євреями. Істини, що змінюються, істини, що бог єдиний, що він праведний, що його любов вища за його

⁶⁰ Библия. Кн. Исход, гл. 23, стих 3.

⁶¹ Библия. Кн. Левит, гл. 19, стих 27.

⁶² Талмуд, трактат Маккот, раздел 4, стр. 10.

⁶³ Ф. Гетц. О характере и значении еврейской этки. Журн. «Восход». кн. III, IV, 1881, стор. 112.

⁶⁴ М. Шахнович. Закат иудейской религии. Лениздат, 1965, стор. 138—139.

⁶⁵ А. Б а р т. Сучасні євреї перед лицем вічних проблем (нім. модою). Єрусалим, 1956, стор. 77.

гнів,— все це єврейські розумування, на яких засновано позитивні цінності сучасної цивілізації»⁶⁶. Сміт радить при вивченні історії єврейського народу користуватися творами рабинів для з'ясування її краси і сили, вести діалог з іудеями для з'ясування питання, чому бог зберігає свій завіт з ними. Все це потрібно, твердить він, щоб зрозуміти значення «відродження іудаїзму в наші дні».

Звичайно, Сміт видає бажане за дійсне — приєднання іудаїзму за його відродження. Він радить створити спільні іудейсько-християнські групи, в яких євреї розтлумачили б християнам іудейські засади християнства. Все це нібито сприяло б утвердженню іудаїзму через християнство. Сміт шукає в такий спосіб для іудаїзму ще одне русло на зразок того, як іудаїзм вже продовжив своє існування в християнстві через Біблію. Нарешті, Юджін Сміт вважає вкрай необхідним «вивчення іудейських категорій думок»⁶⁷, закликає підкоритися іудаїзму: «Хай наше підкорення допоможе підготувати той день, коли ми будемо жити спільно не як євреї і неєвреї, а в поділеній свободі, в якій Христос прагнув зробити нас вільними»⁶⁸. Завуальована ейкуменічною словесною еквілібристикою пропаганда іудаїзму має одну мету: довести пріоритет «іудейських категорій думок».

Як бачимо, клерикальні філософи та соціологи від релігії шляхом спекулятивних маніпуляцій, використання «біблейських концепцій», «концепцій Ізраїлю» тощо намагаються винайти щось на зразок «пророчого соціалізму», «соціалізму любові», «капіталістичного маніфесту» і т. д. Ці ідеологи твердять, ніби тепер капіталізм прагне до здійснення «справедливих принципів», основа яких, мовляв, лежить в релігії, і в першу чергу в іудаїзмі.

У капіталістичному світі нині стала досить модною спекуляція терміном «соціалізм». Ідеологи різних релігійних систем тією чи іншою мірою стають прихильниками так званого «пророчого», зокрема «іудейського соціалізму». Однак це не заважає їм зводити наклепи на країни соціалістичної співдружності, фальсифікувати політику комуністичних партій, цькувати демократичні організації і навіть активно виступати на підтримку агресорів.

Використовуючи релігію для захисту капіталістичного ладу, західні політики висувають її на передній край боротьби з комунізмом. Буржуазно-клерикальні організації випускають релігійні бюлетені, сповнені лютих проклять на адресу соціалістичних країн, а нині і країн арабського світу.

Протягом багатьох років зусилля деяких церковних ієрархій спрямовувалися на те, щоб допомогти імперіалістам ідеологічно підготувати нову руйнівну війну. Клерикальні пропагандисти намагаються виправдати з точки зору релігійної моралі політику гонки ракетно-ядерного озброєння, яку ведуть агресивні кола Заходу. В міру зростання багатств релігійних організацій капіталістичного світу зростає їх апарат ідеологічної диверсії, удосконалюються пропагандистські засоби, посилюються наклепницькі кампанії проти соціалістичних країн і марксистсько-ленінського вчення.

⁶⁶ Журн. «Ек'юменікл ревью», т. XVII, 1965, № 4.

⁶⁷ Журн. «Ек'юменікл ревью», т. XVII, 1965, № 4.

⁶⁸ Журн. «Ек'юменікл ревью», т. XVII, 1965, № 4.

СІОНІЗМ НА СЛУЖБІ ІМПЕРІАЛІЗМУ

Як вже вказувалось, одним з найактивніших загонів антикомунізму є єврейський буржуазний націоналізм — сіонізм.

Термін «сіонізм» походить від назви пагорба «Сіон» (сіон — камінь, скеля) поблизу міста Єрусалима в Палестині, де колись, за переказами, була резиденція єврейського царя Давида та іудейський храм.

Виник сіонізм як реакційна буржуазно-націоналістична течія наприкінці ХІХ століття у зв'язку з боротьбою єврейської буржуазії за місце на світовому ринку та прагненням її в союзі з усією європейською буржуазією зупинити наростання революційного руху серед трудящих (у тому числі і євреїв) таких країн, як Росія, Німеччина, Англія, Франція, Австро-Угорщина.

З самого початку свого виникнення сіонізм як політична течія взяв курс на імперіалізм. Сіоністські ідеї були швидко підхоплені в США не тільки верхівкою єврейської буржуазії, а й іншими монополістами, що прагнули до світового панування і намагалися використати нову політичну течію як одне із знарядь свого проникнення в країни старого світу.

Підтримувана імперіалістами, єврейська буржуазія використала віровчення про «землю обітовану» у пропаганді ідеї колонізації євреями Палестини. Проте усі намагання створити там землеробські колонії спочатку, як правило, кінчались крахом, тому що нечисленні єврейські колоністи, які потрапляли туди, зовсім не знайомі були ані з землеробством, ані з умовами життя в цій країні. До того ж основні маси трудящих євреїв не хотіли їхати до Палестини. Вони залишались жити і працювати в країнах, де народились.

У процесі розвитку капіталізму в Європі, особливо в період імперіалізму (кінець ХІХ століття), становище трудящих, в тому числі і євреїв, різко погіршало. Саме це досить хитро використала єврейську буржуазія. Одна з течій палестинофільства дала напрямок так званому «духовному сіонізму». Його носії вважали головним у своїй діяльності підвищення «національної свідомості єврейського народу», а Палестину оголошували об'єднуючим центром, звідки повинно виходити «божественне віровчення».

В умовах наростання масового революційного руху експлуататори не могли вже тримати трудящих у покорі за допомогою релігії. Тому буржуазія шукала нові форми поневолення. Однією з таких форм і виявився «політичний сіонізм».

Знайомлячись з конкретними проявами антисемітизму в Європі, син австрійського купця, буржуазний журналіст, юрист за освітою Теодор Герцль висунув реакційну теорію «єдиної єврейської нації» і створення «вогнища», тобто суверенної єврейської держави.

Ця «теорія» знайшла прихильників серед єврейської буржуазії і схвальне ставлення з боку світової імперіалістичної буржуазії. Розгортаючи пропаганду ідей сіонізму, Герцль і його прихильники створили мережу сіоністських організацій в Росії та інших країнах Європи і Америки. Сіонізм, як буржуазно-націоналістична політична течія, оформився у 1897 році в м. Базелі (Швейцарія) на I Міжнародному сіоністському конгресі у «Всесвітню сіоністську організацію».

Прикриваючись Торою і Талмудом, ідеологи сіонізму розгорнули пропаганду створення буржуазно-аристократичної єврейської держави, якій будуть підкорені «усі народи».

Перед цим, у 1895 році, згадуваний Теодор Герцль — редактор відділу фейлетонів віденської газети «Нейсфрайє» — видав брошуру-маніфест сіонізму «Дер юденштат» («Єврейська держава») з детально розробленим планом створення єврейської аристократичної держави.

Спираючись на окремі постулати іудаїзму, сіоністи створюють свою модернізовану ідеологію, покликану внести розлад в ряди трудящих, забезпечити територіально-колоніальні прагнення і задовольнити вимоги своїх імперіалістичних замовників і натхненників. Посилаючись на Тору, Герцль та інші сіоністи у своїй пропаганді широко використовують іудейську релігію та її інститути, а провідні ідеологи іудаїзму, в свою чергу, йдуть пліч-о-пліч з сіоністами.

Не ототожнюючи іудаїзм з сіонізмом, розрізняючи всередині сіонізму різні відтінки, течії і напрямки, починаючи від більш поміркованих і кінчаючи крайньо правими, неприховано реакційними, напівфашистськими, ми повинні бачити, що сучасний сіонізм використовує віровчення іудаїзму в плані пропаганди саме расистсько-реакційних буржуазно-націоналістичних засад антикомунізму. Для агресивних кіл єврейської буржуазії реформований іудаїзм виявився досить зручною формою зв'язку між ідеологією іудаїзму і практикою сіонізму та нинішніми агресивними діями правлячих кіл сучасного Ізраїлю.

Головний зміст цього «реформованого» іудаїзму, що знайшов своє політичне втілення в ідеології сіонізму, полягає у відродженні в Сіоні «невмирущого єврейського духа та його носія — єврейського народу»⁶⁹ де він нібито має здобути свою державність, а згодом — духовно підкорити собі все людство.

Засновник так званого «духовного сіонізму» відомий єврейський буржуазний письменник-публіцист У. Гінцберг, що виступав під псевдонімом Ахад-Гаам (один з народу), закликав створити в Палестині «духовний центр», щоб звідти посилено пропагувати іудаїзм, кликати євреїв всього світу до Сіону. Втім сіонізм розглядався ним лише як знаряддя для створення об'єднавчого націоналістично-духовного центру всього єврейства, більшість якого мала залишатись на попередньому місці мешкання. «Не переселяючись поки що до Сіону де-факто,— писав У. Гінцберг,— можна постійно мати його за духовний центр своїх думок, прагнень, почувань і відповідно до цього удосконалюватись в ім'я Сіону, на славу Ізраїлю»⁷⁰.

Підтримуючи ідею сіоністів щодо створення буржуазної держави у Палестині, їх духовні колеги — сіонізовані рабини прагнуть при цьому до попередньої духовної обробки євреїв. «Наш народ,— писав сіоніст І. А. Штейн,— за дві тисячі років голуса (цим терміном позначається в сіоністській літературі так званий «стан єврейської принизливості»). — *Т. К.*) досить забруднився, досить запаскудився, заялозився від своїх сусідів, і тому треба ретельно очиститися до того, як він піде у своє нове житло, йому треба відродитися духовно і морально»⁷¹. Цього ж домагалися і «політичні» сіоністи. Один з них, історик сіоністських конгресів С. Пен, ще в 1897 році писав: «Політичний сіонізм вимагає передусім повернення євреїв в іудейство, а потім уже повернення у єврейську країну»⁷². Він вказував, що конгрес займається пошуками «духовних засобів для відродження єврейської національної самосвідомості. Ми не збираємось поступитися жодною п'яддю в галузі наших культурних надбань»⁷³.

Науково неспроможні твердження про надкласову «єврейську національну самосвідомість», про «загальнонародну єврейську культуру» в умовах капіталізму, як

⁶⁹ И. Б. Сапир. Сионизм. Вильна, 1903, стор. 161.

⁷⁰ Див. И. Клаузнер. Духовный сионизм и его главный представитель Ахад-Гаам. М., 1901, стор. 17.

⁷¹ И. А. Штейн. Сионизм, его сущность и течения. Елисаветград, 1901, стор. 13—14.

⁷² С. Пен. Первый всемирный конгресс сионистов в Базеле. Полный отчет. Одесса, 1897, стор. 18—19.

⁷³ Там же, стор. 17 — 18.

і про існування «всесвітньої єврейської нації», були спробами сіонізму затуманити свідомість трудящих євреїв, відлучити їх від боротьби проти «старого і кастового в єврействі», зробити їх пособниками рабинів і капіталістів.

У праці «Критичні замітки з національного питання» В.І.Ленін відзначав: «В *кожній* національній культурі є, хоча б не розвинені, *елементи* демократичної і соціалістичної культури, бо в *кожній* нації є трудяща і експлуатована маса, умови життя якої неминуче породжують ідеологію демократичну і соціалістичну. Але в *кожній* нації є також культура буржуазна (а здебільшого це чорносотенна і клерикальна) — притому не у вигляді тільки «елементів», а у вигляді *пануючої* культури»⁷⁴.

Якщо взяти до уваги, що за умов капіталізму прогресивні елементи демократичної і соціалістичної культури придушувались, то лозунг національної культури був просто шкідливим, бо обстоював ідеї буржуазної культури. В. І. Ленін писав: «Відстоюючи лозунг національної культури, будуючи на ньому цілий план і практичну програму так зв. «культурно-національної автономії», бундівці *на ділі* виступають провідниками буржуазного націоналізму в робітничє середовище»⁷⁵.

Між тим якраз сіоністи вбачали «культурно-національні надбання» єврейського народу саме в ідеології іудаїзму. Завдання сіоністів разом з ідеологами іудаїзму, за висловом заступника голови сіоністського конгресу Макса Нордау — діяльного поплічника Т. Герцля, полягало в тому, щоб «приготувати Палестину для євреїв, а євреїв для Палестини».

Прагнення сіоністів зводилось до одного — об'єднати євреїв за расовою ознакою незалежно від того, де вони проживають, ізолювати трудящих євреїв від міжнародного робітничого руху, який бурхливо розвивався в державах, де вони живуть, і, зрештою, разом з іншими силами використати їх проти цього руху.

Цьому сприяють і іудаїстські заклики: «Сьогодні раби — завтра вільні», «Сьогодні тут — завтра на волі», «Дай, боже, в цей день у наступному році бути в Єрусалимі». їх підхопили сіоністи для обґрунтування необхідності створення буржуазної єврейської держави, так само, як це вони роблять сьогодні, рекламуючи Ізраїль — буржуазну маріонетку американського імперіалізму.

Дехто намагається заперечувати той факт, що соціальна суть ідеології іудаїзму включається в сіонізм і обслуговує його. Робляться при цьому посилання на те, що в період виникнення і формування сіонізму деякі рабини, мовляв, виступали проти сіоністів. Так було насправді. Але ці служителі бога Ягве виступали тоді не проти сіонізму, як ворога трудящих євреїв, їх непокоїло лише те, що в результаті політичної діяльності сіоністів правляча верхівка єврейських общин може позбутися свого впливу на віруючих євреїв. Окремі рабини побоювались, що внаслідок політичної Агітації сіоністів синагога позбудеться прихожан і, отже, тих величезних матеріальних благ, які здобувалися за рахунок віруючих. У своїх виступах вони доводили, що сіоністський рух ніби заперечує, підриває віру в месію, віру, яка навчає смиренно чекати приходу цього «визволителя».

Разом з тим значна частина рабинів вищого рангу, таких як Зеліксон, Ашкеназі та інші, вже на початку ХХ століття рішуче підтримувала націоналістичну діяльність сіоністів. Ця релігійна верхівка розуміла, що сіонізм — не конкурент месії і що самі сіоністи не збираються сваритися з рабинами. Навпаки, вони, спираючись на Тору і Талмуд, використовуючи ідеологію іудаїзму, синагогу та інші інститути, були найближчими союзниками рабинату. І сіоністи, і ідеологи іудаїзму ставили своїм

⁷⁴ В. І. Ленін. Твори, т. 20, стор. 8.

⁷⁵ В. І. Ленін. Твори, т. 20, стор. 10.

головним завданням одне і те ж — відвернути трудящих євреїв від виступів проти єврейської (і неєврейської) буржуазії. Саме цим вони сподівались ізолювати їх від трудящих інших національностей, від загального робітничого руху проти капіталу, від боротьби за демократичні права і свободи.

«Сіонізм, — писав відомий єврейський історик С.Дубнов, — це новий месіанізм, який перейшов з рук сп'янілих релігійних мрійників до рук політичних фантазерів»⁷⁶

Про те, яке місце і роль відводили іудаїзму в своїх планах сіоністи, свідчить така характерна заява рабина Гастера на II конгресі сіоністів: «Ми виходимо тепер на вищу дорогу, на ідеальний шлях виховання, науки і віри,— говорив він, — ...ми повинні переконати єврейський народ, що сіонізм приносить з собою... вищі ідеальні прагнення. Ми повинні сполучати сіонізм з цими ідеальними прагненнями так міцно, щоб їх ніколи не можна було розлучити»⁷⁷. І далі: «Глибоко в нашому серці лежить релігійна віра. Якщо по ній ударити..., то здригнеться вся будова сіонізму. Тому ми не повинні по ній стукати і вдаряти... Лише тоді сіонізм задовольнить усі напрямки»⁷⁸.

Реакційні настанови ідеології іудаїзму давали і дають сіоністам релігійну санкцію на їх дії. Сіоністи, у свою чергу, віддячують тим рабинам, які обстоюють ці настанови сьогодні своєю всебічною підтримкою. Взаємність ця цілком закономірна. Вона впливає з тих догматів іудаїзму, з тих його мотивів у повчаннях ще біблейських пророків, у тлумаченнях Талмуда, з релігійних обрядів, які взяв на своє ідеологічне озброєння сіонізм.

Саме життя спростувало і містичний характер голуса — «стан принизливості», «одвічного страждання» євреїв. Про яке «страждання» таких російських євреїв-багатіїв, як Гінзбург, Бродський, Поляков, або таких мільйонерів і мільярдерів, як Ротшільди, Моргентгау, Лімени та інші, може йти мова взагалі? Один лише перелік цих прізвищ говорить сам за себе. Єврейська експлуаторська верхівка в різні історичні епохи, від рабовласництва до сучасного капіталізму, не зазнавала жодних соціальних страждань, які припали на долю трудящих євреїв.

Не витримують ніякої критики також теорія так званої «всесвітньої єврейської нації» і міф про «богообраність народу», що покладені у фундамент сіонізму.

В.І.Ленін ще в 1903 році у своїй праці «Становище Бунду в партії» переконливо довів наукову неспроможність сіоністської концепції єдиної «всесвітньої єврейської нації». Критикуючи твердження Бунду, що лише він здатний захищати інтереси єврейського пролетаріату в партії і в зв'язку з цим повинен бути федеративною частиною партії, Ленін зазначав, що Бунд апелює до ідеї єврейської нації, а «ця сіоністська ідея — зовсім хибна і реакційна по своїй суті... реакційна щодо свого політичного значення, ...суперечить інтересам єврейського пролетаріату»⁷⁹.

Розвінчуючи іудаїстсько-сіоністські твердження про «расову єдність» євреїв різних країн, В. І. Ленін цілком слушно посилався на французького історика і філософа Ернеста Ренана, який говорив: «Особливі риси євреїв і уклад їх життя багато більше є результатом соціальних умов..., які впливали на них протягом століть, ніж расовою відмінністю»⁸⁰.

⁷⁶ Журн. «Восход», 1898, кн. III, стор. 130.

⁷⁷ В. И. Протопопов. В поисках земли обетованной. Метаморфозы сионизма. Казань, 1907, стор. 34.

⁷⁸ Библиотека избранных публицистов. 1902, Собр. соч. Макса Йордау. Перевод с нем. под ред. В. Н. Михайлова, т. XII, изд. Б. К. Фукс, К., 1902, стор. 99.

⁷⁹ В. И. Ленин. Твори, т. 7, стор. 76 — 78.

⁸⁰ Там же, стор. 77.

В. І. Ленін у згаданій праці наводить також ряд аргументів французького єврея, радикала Альфреда Наке, який, полемізуючи з антисемітами і сіоністами, заявляв, що у євреїв немає ні території, ні спільної мови, що євреї німецькі і французькі зовсім не схожі на євреїв польських і російських і що, коли б було дозволено визнати євреїв за націю, це була б штучна нація. З приводу цього В. І. Ленін іронічно зауважує, що претензії Бунду на оголошення євреїв особливою нацією в нашій країні були б прийнятні, припустимі, коли б за мову їх визнати жаргон, а за територію — смугу осілості.

* * *

Однією з засад сіонізму, яку він бере в ідеології іудаїзму, є ідея месіанізму. Спершу це була ідея народних мас, що виражали в ній надію на реального, земного рятівника «з дому царя Давида», який має відновити політичну незалежність іудейської держави. Народні маси вбачали в ній також божественне звільнення від рабовласників і єрусалимського жрецтва.

«З того часу, — писав Ф. Енгельс, — як для народу Ізраїля настали в цьому світі тяжкі часи, починаючи з накладення на нього данини ассирійцями і вавілонянами, зруйнування обох царств, Ізраїля і Іудеї, і аж до поневолення Селевкідами, отже від Ісайї до Даниїла, кожного разу під час лиха пророкується поява спасителя. У Даниїла, XII, 1—3, є навіть пророкування про з'явлення Михаїла, ангела-хранителя євреїв, який врятує їх від великого лиха; багато хто воскресне з мертвих, настане свого роду страшний суд, і вчителі, які наставляють народ на праведну путь, вічно сяятимуть як зорі»⁸¹.

Демократичні елементи ідеї месіанізму, що мали місце в народних віруваннях, виправляються пророками — укладачами Тори і остаточно зникають у Талмуді. Тут ідея месіанізму набрала реакційно-рабовласницького, націоналістичного змісту. В наші часи в руках сіоністів ця ідея має войовничий, суто агресивний характер. Проголосивши своїм завданням створення єврейської держави, яку сіоністи інакше не мислять, як буржуазно-націоналістичну, вони заявляють, що Ізраїль повинен не тільки відновити іудейську державу, але й утворити імперію «від моря до моря».

Ось як висловлювали цю свою мрію про перекроювання карти Близького Сходу і створення сіоністської імперії, експансіоністську ідею про кордони майбутнього єврейського «національного вогнища» лідери сіонізму ще в лютому 1917 року. Журнал «Палестина», що був тоді рупором англійської сіоністської організації і пропагував ідеї Герцля, у статті «Кордони Палестини» так викладав ці давні задуми попередників сучасних ізраїльських загарбників: «Кордони, про які ми говорили, — це кордони Палестини завтрашнього дня. Землі, в яких ми маємо потребу, включають спадщину 12 колін Ізраїлевих, про яких згадує Біблія. Поруч з цим мова йде і про інші території, потрібні нам, щоб забезпечити єдність і безпеку нашої батьківщини. Ось наші кордони: на заході — Середземне море; на півночі і на сході — межа, яка йде з півночі від Сайди на південь до Дамаска і спускається до Тиверіади і Мертвого моря...»⁸².

Інакше кажучи, ставилося завдання відновити «Палестину Давида і Соломона», або, як писав Т. Герцль у II томі своїх «Мемуарів», «територія Ізраїлю повинна простягатися від Нілу до Євфрату... Як тільки єврейське населення складатиме дві третини цього населення (Палестини. — *Т.К.*), можна буде встановити політичне панування євреїв»⁸³.

⁸¹ Ф. Е н г е л ь с. До історії первісного християнства. К. Маркс і Ф. Енгельс. Твори, т. 22, стор. 460 — 461.

⁸² Журн. «Палестина» від 1 лютого 1917 р.

⁸³ Там же.

Сіоніст І. Сапір писав: «Ще за чотириста років до сформування єврейського народу Палестину було обіцяно нащадкам Авраама, родоначальника цього народу. Ця обітниця повторювалась спадкоємцям з роду в рід до Мойсея, а потім неодноразово нагадувалась пророками, і вона служить коренем догмату віри. Надія на здійснення цієї обіцянки, тобто на перетворення ідеї сіонізму в dokonаний факт, не залишає єврейський народ протягом усього його вигнання; про настання цього часу євреї щоденно молились, а очікування його надало їм сили перенести весь свій довгий і неповторний мартиролог»⁸⁴.

Ідея повернення до Палестини, слідом за Торою, підтримувалась ученням Талмуда, яке, крім того, прищеплювало євреям діаспори ненависть до інших народів, серед яких вони мешкали. На цей бік іудаїзму його ідеологи почали робити надзвичайний наголос у період капіталізму, особливо в другій половині дев'ятнадцятого століття. Майже всі іудейські книги того періоду, подібно до Талмуда, мали своїми кінцівками так званий «кіцім» — міркування про те, коли прийде час врятування євреїв від голуса, звільнення з діаспори і переселення до Палестини.

У середині XIX століття робиться спроба колонізацію Палестини поставити на практичні рейки. У 1855 році англійський колонізатор Мозес Монтефіоре (Мойсей Блюмберг) купує ділянку землі в Палестині для розведення там баяри (саду). У 1857 році він організовує дві сільськогосподарські колонії у Сафеді і Тіберії.

У світ виходить ряд праць палестинофілів. Одними з перших авторів цих праць були рабини Гірш Калішер та Мойсей Гесс, які популяризують імена колонізаторів Палестини Монтефіоре, Ротшільда як добродійників, планують мережу колоній «від Суеца до Єрусалима, від берегів Йордану до берегів Середземного моря»⁸⁵. Ці плани підтримують палестинофіли доктор Йосиф Талеві у Парижі, лорд Бікосфільд (Дізраелі) в Англії, а також єврейський письменник Перец Смоленський, журналіст М. Лілієнблум, лікар Л. Пінскер та інші в дореволюційній Росії. Вони оголошують колонізацію Палестини «святою справою, якій в останній час цілком віддалися не лише люди старого складу і прихильники старовини. Люди з широкою європейською освітою беруть в ній активну участь»⁸⁶. Сіоніст А. Берль писав: «Сучасний сіонізм зробив лише те, що підтримав релігійну і національну (націоналістичну. — *Т. К.*) традицію, яку ніколи не втрачали справжні євреї і яка була лише приспана, але ніколи не вмирала»⁸⁷. Рабин з Франкфурта-на-Майні твердив: «Ми, звичайно, не всі підемо туди, а лише ті, кому треба буде йти, хто буде задихатися у цій чужій ворожій атмосфері. Покоління будуть жити і народжуватися у вигнанні (діаспорі), а накуп їх, гарячий і чутливий, світлий і гордий, буде відряджатися до Палестини і там народжувати покоління за поколінням, зерно майбутнього Ізраїлю»⁸⁸.

Під впливом саме такої пропаганди в країнах Європи і Америки створювались гуртки «Схід» («Кадіма»), «Друзі Сіону» (ховеве Ціон), які на початку 90-х років при активній участі барона Едмонда Ротшільда об'єднуються в Парижі в єдиний центр. Створене в ті роки єврейське колонізаційне товариство практично заходилося колонізувати Палестину.

З кінця 90-х років минулого століття, ставши на службу до імперіалістів, сіоністи прагнули використати згасаючу біблейську мрію про повернення євреїв до Сіону у своїх політичних, економічних і військових цілях, а іудаїзм в руках сіоністів

⁸⁴ И. Б. Сапир. Сионизм. Вильна, 1903, стор. 11.

⁸⁵ И. Б. Сапир. Сионизм. Вильна, 1903, стор. 80.

⁸⁶ А. Берль. Антисемитизм и сионизм. М., 1900, стор.

⁸⁷ И. Б. Сапир. Сионизм. Вильна, 1903, стор. 98.

⁸⁸ Там же.

використовується як ідеологія колонізації і пропаганди расизму. Дедалі більше рабинів включають до своїх проповідей і виступів думки та ідеї, нав'язані, підказані сіоністами. Останні, в свою чергу, також турбуються про збереження іудаїзму як ідеології. Згадуваний уже сіоніст І.Б.Сапир у 1903 році, виявляючи занепокоєння, писав: «Якщо щезне непрониклива броня віри, що в минулому захищала коли не тіло єврея, то, у всякому разі, душу його.., що... тоді з нами станеться»⁸⁹. Таке ж занепокоєння висловлював раніше і палестинофіл Л. Больє. Він писав: «Що станеться з євреєм, якщо іудаїзм розтане? Чи не загрожує євреєві, який сформувався і зберігся завдяки його релігії, чи не загрожує йому небезпека зникнути разом з іудаїзмом?»⁹⁰.

Сіоністи вживали заходів до модернізації і збереження іудейської релігії в своїх класових, суто реакційних цілях. На VI конгресі сіоністів зазначалось, що іудаїзм навіть важливіший за сіонізм, який поставив завдання придбати Палестину для колонізації, але не поставив питання про відродження євреїв у голусі. «...Без країни ми все-таки зуміли пережити багато народів, а без Тори ми не проживемо і жити нам без неї немає рації»⁹¹.

Про лицемірство цієї останньої концепції сіоністів, про їх фарисейство і спекуляцію релігією в політичних цілях свідчить така характерна заява відомого палестинофіла І. Зангвілля на адресу засновника сіонізму Т. Герцля: «Сльози пана Герцля при погляді на святую землю вміщують в собі, мабуть, стільки ж релігійного почуття, скільки слези найманих плакальщиць-голосильниць у похоронній процесії...»⁹²

Гра сіоністів у набожність переслідує зовсім не «небесні», не релігійні, а досить земні, суто меркантильні цілі з практичним розрахунком — вплинути на задурманеного релігією трудящого єврея в інтересах капіталу. В єврейському журналі «Восход» (за 1899 р., кн. 11, стор. 102) у звіті про II сіоністський конгрес наводиться заява одного з його учасників: «Я, коли хочете, атеїст. Але, розумієте, нам необхідно заручитися симпатіями набожних євреїв, які вбачають у відновленні Палестини здійснення пророцтв. Хай лише ці рабини і «довгопейсники» перейдуть на наш бік, а там ми поведемо справу, як захочемо».

Історія переконливо свідчить, що ведуть сіоністи свою «справу» в інтересах крупної єврейської буржуазії, частина якої прислужувала німецьким, англійським, а після другої світової війни особливо старанно прислужує американським імперіалістам. Співробітництво з організаторами єврейських погромів за царату в Росії, служба у Петлюри та Денікіна в роки громадянської війни, змова з німецькими фашистами під час другої світової війни, а нині — з боннськими мілітаристами,— далеко не повний перелік «справ» сіоністів, які брехливо виставляють себе захисниками інтересів євреїв всього світу. Прикриваючись тогою уболівальників за єврейський народ, ці новоявлені «месії», як бачимо, приховують за вченням Тори і Талмуда цілі, які не мають нічого спільного з інтересами трудящих євреїв у капіталістичному світі.

Що ж саме так вабило сіоністів у тенденційно складеній пророками Тори, в Талмуді, в ідеології іудаїзму? Передусім шовіністична теза «богообраності єврейського народу», пропаганда месіанства й ідеї панування над народами світу.

У сучасних ідеологів іудаїзму і сіоністів великим авторитетом користується теолог XII ст. Мойсей Маймонід, який у своєму поясненні до одного з розділів Мішни, в трактаті Сангедрін, писав, що «під днями месії треба розуміти часи належного

⁸⁹ І. Б. Сапир. Сионизм. Вильна, 1903, стор. 59.

⁹⁰ Л. Б о л ь е. Еврей и антисемитизм. Журн. «Восход», М., 1891, кн. X, стор. 46.

⁹¹ І. Б. Сапир. Сионизм. Вильна, 1903, стор. 59.

⁹² Журн. «Восход», 1899, кн. II, стор. 102.

відновлення ізраїльської монархії, коли ізраїльтяни повернуться до святої землі.

Держава ця буде найбільшою з усіх. Столиця її буде в Сіоні, ім'я її прославиться і буде повне пам'яттю народів. Вона буде набагато краща за царство Соломона. У неї буде зі всіма народами мир, бо всі народи будуть прислуговувати ізраїльтянам... Кожного, хто буде противитись ізраїльтянам, благословенний бог скокрушить і передасть їх владі».

Звичайно, жоден сіоністський ватажок не вірить, що імперіалістичні держави на чолі з США могли б допустити таку «велич» Ізраїлю, що монополії дозволили б утворитись справді могутній імперіалістичній державі у самому серці їх нафтових та інших стратегічних інтересів на Близькому Сході. Але трудящому єврею продовжують забивати свідомість вигадками про зверхність Ізраїлю над іншими народами. Іудаїст Л. Морейнес писав: «Кожний єврей призначений богом бути месіаністом і навчителем інших народів, які, рано чи пізно, всі без винятку визнають його велике вчення. Поки ж настане цей блаженний час, великодушний ментор має право вважати усіх підвладними йому істотами, подібно усій природі, створеними господом богом для його (єврея. — *Т. К.*) користі і блага»⁹³.

Такі ж і подібні їм «ідеї» іудаїзму прищеплювались євреям спочатку жерцями, потім рабинами протягом сторіч і прищеплюються сіоністами сьогодні, виховуючи їх у дусі зневаги і навіть ненависті до інших народів», щоб не допустити їх єднання з трудящими іншими націями у їх спільній боротьбі проти експлуататорів. І це цілком зрозуміло, якщо виходити з повчань Тори і Талмуда.

Так, твердячи, наприклад, що сама назва «Ізраїль» в перекладі означає «він бачив бога» і є доказом ідеї «богообраності єврейського народу», рабини наголошують, що іудеї, як «народ божий», не можуть перестати бути ним. «Заповіт, укладений з ними богом, як знамення їх обрання, зберігає свою силу і не був взятий назад». Цей народ, мовляв, в силу того, що з ним спілкується сам бог, «відокремлений від усіх інших сил і властей і, будучи екстериторіальним послом божим, не може перейти в інший табір»⁹⁴.

Щоб більш вдало використати релігію в інтересах монополістичного капіталу, сучасні сіоністи разом з іншими апологетами капіталізму виступають за посилення ейкуменічного руху, де б іудаїзм посів чільне місце. Ось як про це заявив професор Гольвітцер на церковному з'їзді у м. Кельні в 1965 році: «В наш ейкуменічний вік... ми не маємо права проходити повз перший і найглибший розкол, який роз'єднав народ божий, повз розрив між іудеями і християнами. Без євреїв ейкуменічне суспільство неможливе. Ми повинні визнати животворну дію слова божого також у іудеїв і домагатися спільного свідчення іудеїв і християн у цьому світі»⁹⁵.

Наводячи виступ професора Гольвітцера, Рудольф Пфінстерер супроводжує його таким твердженням: «Ізраїль був колицкою ейкумени. Це поняття так щільно пов'язане з Ізраїлем, що ейкуменічний рух одріже себе від свого першоджерела, якщо не перегляне свого ставлення до цього народу». Без Ізраїлю церква, мовляв, «не може повною мірою відчувати свій ейкуменічний характер»⁹⁶, скерований на захист досить хитких підвалин капіталізму.

Саме для залучення широких мас трудящих євреїв до цього ідеалу — встановлення світового панування — сіоністи висунули шкідливу і брехливу теорію

⁹³ Див. Еврейский вопрос с общечеловеческой точки зрения. Из записок Л. Морейнеса. Перевод с нем. Одесса, 1878, стор. 15.

⁹⁴ Рудольф Пфінстерер. Зіставлення іудеїв і християн — ейкуменічне ставлення. Журн. «Ейкуменіше рундшау» (Штутгарт), 1966, № 4.

⁹⁵ Там же.

⁹⁶ Там же.

«споконвічного страждання» євреїв в голусі, про те, що відродження «невмирущого єврейського духа» та його носія — єврейського народу відбудеться в Сіоні, де євреї, мовляв, знову здобудуть свою державність, а згодом підкорять собі інші народи. Ця «теорія», а також пропаганда концепції «всесвітньої єврейської нації», ідеї расової чистоти і винятковості євреїв, культивування порочної уяви, ніби кожний єврей в силу свого походження є сіоністом, а народи, серед яких живуть євреї, — антисемітами, кваліфікація кожного антисіоністського виступу як «брудного акту антисемітизму», — все це, за планами сіоністів, має сприяти посиленню потягу маси євреїв світу до переселення в Палестину і створення там «світової єврейської держави».

Щоб не було жодного сумніву, «святе письмо» ще й ще раз нагадує «слова божі»: «Не з вами одними я складаю цей заповіт і цю клятвену угоду. А з ними, які сьогодні тут з нами стоять перед лицем господа бога нашого, і з тими, яких нема тут з нами сьогодні»⁹⁷. Починаючи з міфічних прабатьків — Авраама, Ісаака, Якова — і кінчаючи кожним правовірним іудеєм, єврейський народ на цій підставі вважається «богообраним». Він сам має вірити й повинен інших переконувати в тому, що, коли Ягве поверне євреям всю землю, яку він обіцяв батькам їхнім, увесь світ стане царством іудейських священиків, а євреї — народом святим.

Оголосивши, за Торою і Талмудом, перевагу євреїв над усіма народами не лише в моральному, а й у фізичному відношенні і обіцяючи їм чужу землю, ідеологи іудаїзму, за «святим письмом», повчають віруючих євреїв ненавидіти людей іншої віри і навіть винищувати їх. «Коли введе тебе господь бог твій у землю, в яку ти йдеш, щоб оволодіти нею, і прожене від лица твого численні народи..., які численніші і дужчі за тебе, і віддасть їх тобі господь бог твій і ти поразиш їх,— тоді піддай їх прокляттю, не, вступай з ними в союз і не щади їх... Але вчиніть з ними так: жертovníки їх зруйнують, стовпи їх сокрушать, святі гаї вирубайте, а ідолів (богів. — *Т. К.*) їх спалить вогнем. Бо ти народ святий у господа бога твого. Тебе обрав господь бог твій, щоб тч був його власним народом із всіх народів, що є на землі»⁹⁸.

Ці, як і багато інших місць Тори, виявились компедіумом, настановою для заводіїв сіонізму і для нинішніх ізраїльських агресорів. Адже іудаїзм повчає, що євреї повинні примусити поневолені народи на загарбаних землях працювати на себе як на народ священиків. «І прийдуть іноземці, і будуть пасти отари ваші, а сини чужоземців будуть вашими землеробами і вашими виноградарями. А ви будете зватися священиками господа, служителями бога нашого будуть називати вас. Будете користуватися багатством народів і славитися славою їх»⁹⁹. «Сини іноземців будуватимуть стіни твої...»¹⁰⁰.

Якщо ж поневолені не захочуть підкорятися, Тора вирішує цю проблему коротко, ясно і винятково антилюдяно: «Народ і царства, які не захочуть служити тобі, загинуть, і такі народи будуть повністю знищені»¹⁰¹.

Що це далеко не пусті слова, які нібито стосуються сивої давнини, свідчить ізраїльська агресія проти арабських народів. Прикриваючись Торою, ізраїльська воєччина чинить нині криваві розправи над арабами на загарбаних землях.

Незважаючи на рішучі протести з боку світової громадськості, на рішення Ради Безпеки від 22 листопада 1967 року з вимогою негайного виведення ізраїльських військ з захоплених ними земель, тель-авівські «яструби» продовжують свою

⁹⁷ Библия. Второзаконие, гл. 29, стихи 14— 15.

⁹⁸ Там же, гл. 7, стихи 1 —3, 5, 6.

⁹⁹ Библия. Кн. пророка Исаяи, гл. 61, стихи 5, 6.

¹⁰⁰ Там же, гл. 60, стих 10.

¹⁰¹ Библия. Кн. пророка Исаяи, гл. 60, стих 12.

розбійницьку політику анексії, нагнітаючи напруженість на Близькому Сході, гарячково озброюються з американських та західнонімецьких арсеналів, готуючись до дальшої війни проти арабських народів.

Озброєні, за Торою і Талмудом, догматом «богообраності єврейського народу», ізраїльські агресори на Близькому Сході прокладають західним монополіям шлях до нового поневолення арабських народів.

З моменту створення держава Ізраїль має яскраво виражений мілітаристський характер. Це проявляється і в масовій військовій підготовці молоді, і у всіх інших сторонах життя країни. Ізраїль є єдиною в світі державою, де обов'язкову військову повинність запроваджено не лише для чоловіків, а й для жінок. Уже з чотирнадцяти років юнаки і дівчата проходять військове навчання. Зараз переважна частина молоді Ізраїлю перебуває в армії. Коли не тягар мілітаризації, то муки безробіття переживає тут молоде покоління. Тим часом керівні сіоністські кола і рабинат Ізраїлю роблять все для того, щоб затьмарити свідомість єврейської молоді, перетворити її у слухняне гарматне м'ясо.

Вихована на законах Тори і на сіоністських ідеях, частина ізраїльської молоді із спотвореним світорозумінням виявилась сліпою зброєю в руках чергових авантюристів на зразок Моше Даяна, оголошеного сіоністами під час агресії Ізраїлю проти арабських країн влітку 1967 року біблейським «месією на білому коні». Перед цією агресією американський учений Георг Тамарин, який довгий час працював в Ізраїлі, склав 1066 анкет однакового змісту, на які письмово відповіли 563 хлопчики і 503 дівчинки з різних шкіл Ізраїлю. Анкети стосувались біблейської «Книги Ісуса Навіна», яку тут вивчають з 4-го по 8-й клас. Коротко навівши біблейські розповіді про винищення військом Навіна населення завойованих ним країн, Тамарин попросив учнів відповісти на два запитання анкети, а саме:

- 1) «Ти вважаєш, що Ісус Навін і ізраїльтяни вчинили правильно чи неправильно? Поясни, чому ти саме так думаєш?»
- 2) «Припустимо, що ізраїльська армія захопила під час війни арабське село. Добре чи зле вчинили з мешканцями цього села так, як Ісус Навін (що винищив там усе живе)? Поясни, чому?»

Автор наводить відповіді. Так, учень з школи м. Шарона писав: «Мета війни полягає в тому, щоб повоювати країну для ізраїльтян. Тому ізраїльтяни вчинили добре, завойовуючи міста і вбиваючи населення. Небажано, щоб в Ізраїлі був чужий елемент. Люди різних релігій могли вчинити непотрібний вплив на ізраїльтян».

Як бачимо з відповіді, вплив сіонізму досить щільно переплетений з впливом іудаїзму.

Дівчина з кібуца (сільськогосподарська колонія в Ізраїлі) Меучаб писала: «Ісус Навін вчинив добре, що убив всіх людей в Ієрихоні, бо йому треба було завоювати цю країну і в нього не було часу займатися полоненими».

Таких відповідей, повідомляє Тамарин, було отримано від 66 до 95 процентів в залежності від конкретної школи, кібуца чи міста. На запитання про можливість в наші часи винищення всього населення арабського села 30 процентів учнів відповіли категорично «так». Ось що писали діти: «Я вважаю, що все було зроблено правильно, бо ми хочемо підкорити своїх ворогів і розширити наші кордони, і ми також убивали б арабів, як Ісус Навін та ізраїльтяни». Це думка учня 7-го класу. Учень 8-го класу вважає: «На мою думку, в арабському селі наша армія повинна зробити так само, як Ісус Навін, оскільки араби — наші вороги, і тому навіть в полоні вони будуть вишукувати можливість розправитись зі своєю вартою».

«Цей матеріал,— писав наприкінці автор дослідження,— є суворим

звинуваченням проти існуючої (в Ізраїлі. — *Т. К.*) системи освіти, проти всіх, хто свідомо чи несвідомо є зброєю виховання нетерпимості, шовінізму, забобонів»

Сіоністські правителі Ізраїлю хочуть зробити свою державу зброєю «холодної війни» проти соціалістичних країн. Якщо раніше місія Ізраїлю зводилась до загострення уваги до так званої «єврейської проблеми» в СРСР, з одного боку, і до ізоляції трудящих євреїв від боротьби проти імперіалізму — з другого, то тепер сіоністи прагнуть використати Ізраїль для «холодної війни» на світовій арені і для «осуду комуністів на Заході»¹⁰².

Кореспондент ізраїльської газети «Гаарец», наприклад, пише: «Ізраїль міг би стати скалкою, колючкою в тілі комуністів, очорнити, огудити репутацію комуністів на Заході... Треба організувати торгіву і культурну блокаду та інші не менш шкідливі для соціалістичних країн заходи»¹⁰³.

Та ж газета «Гаарец» твердить: «Подібною антирадянською і антикомуністичною політикою Ізраїль забезпечить собі ще більшу прихильність західних урядів і примусить їх підтримувати кожний свій крок на Близькому Сході»¹⁰⁴.

Втім як сіоністи, так і іудейські богослови розуміють, що ідеї соціалізму все глибше проникають у свідомість трудящих у всьому світі. Для них стає очевидним, що однією пропагандою ворожості до інших народів наступ соціалізму не зупинити.

Щоб зберегти свій вплив на віруючих в нових історичних умовах, ідеологи іудаїзму вдаються і до інших засобів пропаганди. Зважаючи на прихильність багатьох віруючих до ідей соціалізму, вони твердять, що творці іудаїзму ще в сиву давнину були нібито захисниками бідних, першими «комуністами», що мораль іудаїзму дала основи комуністичної моралі тощо. Призначення цих жалюгідних вигадок — довести, що іудаїзм зовсім не є реакційною ідеологією і з ним немає підстав поривати заради соціалізму.

З іншого боку, сучасні іудейські клерикали широко використовують культово-обрядовий елемент релігії для посилення свого впливу на віруючих євреїв, особливо в соціалістичних країнах, для вироблення у них почуття безсилля, байдужості до життєвих радощів. Служителі іудаїзму активно проповідують чужі соціалістичному суспільству моральні приписи Тори — ворожий ідеалам комунізму кодекс моралі.

Особливо реакційними є моральні повчання іудаїзму в ставленні віруючого єврея до людей іншого віровчення. Так, проголошуючи здравицю «богообраному» народу в одній з пасхальних молитов, віруючий єврей повинен просити бога «вилити свій гнів на інші народи, які тебе не знають». Талмуд повчає, що «господь дає перевагу євреям над ангелами»¹⁰⁵ і що «Всесвіт не може існувати без вітру так само, як не може він обходитись без євреїв»¹⁰⁶.

Протиставляючи євреїв іншим націям і народностям, заводії сіоністів використовують саме це віровчення, ці приписи моралі іудаїзму, щоб сіяти отруйне насіння націоналістичної ворожнечі до інших народів, прагнуть у своїх класових, реакційно-політичних цілях відокремити євреїв від інших народів, серед яких вони живуть.

«...Хто став на точку зору націоналізму,— писав В. І. Ленін у праці «Останнє слово бундівського націоналізму»,— той, природно, доходить до бажання оточити китайською стіною свою національність, свій національний робітничий рух, того не

¹⁰² Журн. «Наука и религия», 1967, № 12, стор. 91—92.

¹⁰³ Журн. «За рубежом», 1968, № 15, стор. 6.

¹⁰⁴ Там же.

¹⁰⁵ Талмуд, раздел Кадашим, трактат Хулин, 91-6.

¹⁰⁶ Талмуд, раздел Моэд, трактат Таанит, 3-6.

бентежить навіть і те, що стіни доведеться будувати окремі у кожному місті, містечку, селі, того не бентежить навіть, що своєю тактикою роз'єднання і роздроблення він перетворює в ніщо великий заповіт зближення і єднання пролетарів усіх націй, усіх рас, усіх мов»¹⁰⁷.

Викриваючи сіоністів як ворогів трудящих євреїв, В. І. Ленін у свій час в роботі «Становище Бунду в партії» писав: «Невже можна пояснити випадковістю той факт, що саме реакційні сили всієї Європи і особливо Росії ополчаються проти асиміляції єврейства й стараються закріпити його відособленість?»¹⁰⁸. Засуджуючи лозунг «культурної автономії», який висували бундівці, виступаючи проти «такої небаченої в середовищі міжнародної соціал-демократії речі, як викликання недовіря єврейських пролетарів до неєврейських, запідозрювання цих останніх, поширення неправди про них»¹⁰⁹, В. І. Ленін зазначав, що капіталісти намагаються розпалити національну ворожнечу в «простому народі», а самі чудово влаштовують свої справи і в одному й тому ж акціонерному товаристві спілкуються експлуататори — і росіяни, і українці, і поляки, і євреї, і німці. Проти робітників капіталісти всіх націй і релігій об'єднані, а робітників вони намагаються роз'єднати національною ворожнечею.

Радянська громадськість успішно долає релігійні погляди та всякі забобонні звичаї, обряди, культу. У нас широко утверджуються науковий світогляд, нові прогресивні моральні норми, громадські звичаї, торжествують соціалістичний патріотизм і дружба народів.

При соціалізмі та в умовах переходу до комунізму формується нова, досі не знана в суспільстві людина, здатна гідно репрезентувати майбутнє світу. Виросли покоління атеїстів, які опанували закони розвитку природи і суспільства. Ідеї Маркса — Енгельса — Леніна про те, що з народженням соціалізму релігія відмирає, підтверджені практичним досвідом сучасної історії.

Сіонізм з самого початку свого існування проголосив намір використати іудаїзм як ідеологічну основу власного кредо. Ідеологія іудаїзму дає сіоністам релігійну санкцію на їх дії, а сіоністи, в свою чергу, підтримують іудаїзм. Взаємність ця цілком закономірна. Вона впливає перш за все з націоналістичних засад соціології іудаїзму. Саме цю особливість і взяли сіоністи на своє озброєння.

Зворотною стороною сіонізму, як і будь-якого буржуазного націоналізму, є космополітизм (по-грецькому «космос» — світ, всесвіт і «політис» — громадянин), який проповідує, що батьківщиною для кожної людини є не її рідна країна, країна, в якій вона народилася, а весь світ. Ця проповідь збігається з проповіддю іудаїзму про належність усього світу євреям за заповіддю самого бога Ягве.

Отже, космополітизм — це реакційна буржуазна ідеологія, яка заперечує будь-яке значення національного в людській історії, проповідує байдуже ставлення до інтересів своєї батьківщини, культивує зневажливе ставлення до національної культури і національного суверенітету. Він являє собою ідейне «обгрунтування» зради батьківщини.

На перший погляд здається, що космополітизм є прямою протилежністю націоналізму. Адже націоналізм — це надзвичайне перебільшення національних особливостей, прагнення поставити свою націю над усі інші, це зневажливе ставлення до інших народів, а космополітизм усе національне заперечує. Проте це далеко не так. На ділі космополітизм є найбільш спотворена форма буржуазного

¹⁰⁷ В. І. Ленін. Твори, т. 6, стор. 461.

¹⁰⁸ В. І. Ленін. Твори, т. 7, стор. 78.

¹⁰⁹ В. І. Ленін. Твори, т. 7, стор. 79.

націоналізму, його зворотний бік.

Космополітизм і буржуазний націоналізм, зокрема сіонізм, мають одну і ту ж соціальну основу. Вони породжені експлуаторським ладом і переслідують одні і ті ж цілі — захоплення і поширення ринків, поневолення і гноблення інших народів. Космополітизм і сіонізм — це дві сторони однієї і тієї ж буржуазної ідеології. Класове становище буржуазії, сама природа капіталістичного ладу роблять буржуазну ідеологію націоналістичною і космополітичною.

Монополісти США разом з сіоністами та іншими реакційними силами буржуазії висувають програму об'єднання на космополітичних засадах усього капіталістичного світу, що протистоїть світові соціалізму і комунізму.

Та в епоху імперіалізму, коли всі суперечності капіталізму загострюються до краю, нагадуючи про його неминучу загибель, буржуазія особливо потребує релігії для зміцнення своєї влади. Церковні ієрархи капіталістичних країн широко використовують релігію для захисту колоніального гноблення, для виправдання агресивних дій імперіалістичних держав. Така ж соціальна роль і сучасного іудаїзму в капіталістичному світі.

Сіоністи твердять: євреїв всього світу об'єднує єдина релігія; євреї різних країн і континентів — єдина нація; батьківщина всіх євреїв — «земля обітована» — Палестина; у всіх країнах світу, крім Палестини, євреї «чужі» люди; усі євреї — брати; не може бути класової боротьби серед єврейського народу; антисемітизм — явище споконвічне і довічне; боротьба проти злиття з народом, серед якого євреї живуть, є обов'язком кожного єврея.

Засновник сіонізму Теодор Герцль у своїй брошурі «Еврейское государство» писав: «Єврейське питання існує скрізь, де євреї живуть в помітній кількості... Єврейські переселенці заносять з собою в країну антисемітизм... Антисемітизм зростає щодня, щогодини і повинен зростати, бо причини його продовжують існувати і не можуть бути знищені»¹¹⁰

Причини цього ганебного явища Герцль вбачає не в наявності експлуаторського ладу і не в пропаганді сіонізму єврейською буржуазією, а в тому, що нібито всі останні народи світу за своєю природою є одверті або приховані антисеміти. «З самого початку свого виникнення сіонізм і не збирався вести боротьбу проти антисемітизму,— зазначав Т. Герцль, — В Парижі я почав якось ширше дивитись на антисемітизм, який я починаю розуміти історично і прощати. Більше того, я визнаю марність і нікчемність боротьби проти антисемітизму». І далі: «Крім того, антисемітизм, будучи міцною і скоріше підсвідомою силою, не завдасть євреям шкоди. Я вважаю його рухом корисним для розвитку єврейської індивідуальності»¹¹¹.

Яка саме користь мається на увазі, можна зрозуміти з того, що сіоністи культивують шкідливу ідею, ніби кожний єврей за своїм походженням є сіоністом, отже, кожний антисіоніст — антисеміт.

Здійснюючи настанови Герцля в ім'я «розвитку єврейської індивідуальності», сіоністська верхівка у своїй повсякденній практиці в різних країнах планує і навіть сама створює штучні вогнища антисемітизму.

Один з відомих діячів сіонізму, колишній прем'єр Ізраїлю Бен-Гуріон наказав своїм агентам висадити в повітря синагогу в Багдаді, щоб цим викликати ненависть до арабів, видавши власні провокації за арабські «звірства»¹¹².

¹¹⁰ Теодор Герцль. Еврейское государство. Одесса, 1905, стор. 8.

¹¹¹ Там же, стор. 11.

¹¹² Див. Ю. И в а н о в. Аллигаторы и слезы. Газ. «Комсомольская правда» від 26 грудня 1967 р.

Зруйнуванням цієї синагоги, як і рядом інших злочинів з метою утворення штучних вогнищ антисемітизму, ізраїльські сіоністи мали намір примусити іракських євреїв до імміграції в Ізраїль, де їх використовують на некваліфікованих роботах.

Діючи саме з цих ультрашовіністичних позицій, ізраїльські сіоністи після червневої війни 1967 року виганяють арабів з окупованих Ізраїлем земель, а на створених «пустках» будують приміщення для ізраїльських переселенців. Загарбаним районам Йорданії, наприклад, ізраїльські екстремісти надають єврейські назви, посилюють там терор, влаштовують облави, проводять арешти.

В йорданське місто Хеброн, де знаходиться святиня мусульман Харам аль-Халіль, навесні 1968 року переїхала група з 88 ізраїльтян під приводом святкування там «пейсах» — паски. Справивши в Хеброні Великдень, ізраїльтяни заявили, що вони залишаться там назавжди.

Як повідомляла американська газета «Нью-Йорк таймс», уряд Ешкола дав вказівку військовому губернаторові Хеброна «подбати про житлові потреби переселенців». Кореспондент цієї газети у повідомленні з Хеброна відзначав, що ізраїльський уряд всупереч бурхливим протестам арабських жителів вирішив дати можливість «першому ізраїльському цивільному поселенню» укорінитися на зайнятій арабській території, до того ж, як бачимо, саме в місті — святині мусульман¹¹³.

Все це створює в арабського населення антиєврейські настрої. Але саме цього й домагаються сіоністи.

Послідовний прихильник антисемітських погрожувань, колишній прем'єр-міністр Ізраїлю сіоніст Давид Бен-Гуріон у єврейській газеті «Кемпфер» у свій час писав: «Я не посоромлюся признатись, що коли б у мене було стільки ж влади, як і бажання, то я б підібрав здібних, розвинених, порядних, відданих нашій справі молодих людей, які прагнуть перевиховати євреїв, і послав би їх у ті країни, де євреї занурилися у грішному самовдоволенні.

Цим молодим людям,— продовжував він,— я б наказав замаскуватись під неєвреїв і переслідувати євреїв під такими лозунгами, як «Брудні євреї!», «Євреї, забирайтесь геть до Палестини!» і т. ін. Я переконую вас,— твердив Бен-Гуріон,— що результати імміграції до Ізраїлю були б у 10 тисяч разів більшими, ніж наслідки, яких домагаються наші вояжери-емісари читанням на протязі десятиріч марних проповідей»¹¹⁴.

Отже, крім сіонізму, у темних сил реакції є ще й антисемітизм, який з розвитком капіталізму і ростом революційної боротьби пролетаріату буржуазія взяла на своє озброєння, прагнучи за його допомогою роз'єднати трудящих.

Викриваючи класову суть антисемітизму, В. І. Ленін у промові «Про погромне цькування євреїв» говорив: «...капіталісти розпалюють ворожнечу до євреїв, щоб засмітити очі робітника, щоб одвести їх погляд від справжнього ворога трудящих — від капіталу... Не євреї вороги трудящих. Вороги робітників — капіталісти всіх країн»¹¹⁵.

Єврейська буржуазія, як і інші капіталісти, є не лише теоретичним прихильником антисемітизму. Її агентура — сіоністська верхівка — планує і активно здійснює певні антисемітські заходи на практиці. І в цьому її споріднення з такими ворожими силами, як рештки німецького фашизму, гітлеризму.

¹¹³ Див. газ. «Радянська Україна» від 18 травня 1968 р.

¹¹⁴ Єврейська газета «Кемпфер» від 11 липня 1952 р. Цитується за книгою: К. И в а н о в, З. Ш е й н и с. Государство Израиль, его положение и политика. М., 1958, стор. 123.

¹¹⁵ В. І. Ленін. Твори, т. 29, стор. 219.

Американський політичний оглядач Морріс Р. Коген у своїй роботі «Доля ліберала» писав: «Сіоністи поділяють ідеологію антисемітів в її основі, роблячи при цьому лише інші висновки. Замість тевтона у них євреї, що являє собою найбільш чисту і вищу расу...»¹¹⁶ «Оскільки сіоністи і націонал-соціалісти,— писав у грудні 1966 року західнонімецький журналіст Ганс Хьоне у журналі «Шпігель»,— підняли расу і націю до масштабу усіх речей, то між ними повинен був виникнути спільний міст»¹¹⁷.

І такий міст виник. Про це переконливо свідчать факти співробітництва сіоністів з фашистами. Так, наприклад, колишній голова так званого «Комітету врятування угорських євреїв» сіоніст Кастнер за дозвіл евакуювати кількасот багатих євреїв і членів молодіжної сіоністської організації обіцяв гітлерівцям мовчати про їх підготовку до фізичного винищення півмільйона євреїв. Єврейська письменниця Ханна Арден у книзі «Ейхман в Єрусалимі» писала, що «доктор Кастнер приніс своїх братів у жертву своїй ідеї»¹¹⁸.

Щоб обдурити громадськість і приховати розгул антисемітизму в капіталістичних країнах, ідеологи сіонізму здіймають галас про якийсь антисемітизм та «адміністративне» закриття синагог у Радянському Союзі. Але весь світ знає, що Радянська влада з перших днів свого існування прийняла і здійснює закони про свободу віросповідання і рівноправність всіх націй і народностей. Тому лемент з приводу так званого антисемітизму і вигаданих релігійних утисків в СРСР є злісним наклепом на радянських людей, на нашу країну.

Дискримінація трудящих євреїв, яка панує в Сполучених Штатах Америки, Федеративній Республіці Німеччини і Аргентині, є типовим явищем для капіталістичного суспільства.

Загальновідомо, що в США мешкає близько 7 мільйонів громадян єврейського походження. Там же друкуються 90 фашистсько-антисемітських газет і журналів, які виходять мільйонними тиражами, офіційно діють також десятки антиєврейських організацій. Як саме вони «діють», свідчать численні повідомлення преси.

Під заголовком «Синагога в Бріджпорті бомбардується» газета «Дер тог» розповіла, що в синагогу «Бікур халім», розташовану в західній частині міста Бріджпорта, було кинуте дві бомби. Це був уже другий випадок протягом трьох тижнів. Перед тим антисеміти увірвались в синагогу, вирізали на оренкойдеші (святій шафі) свастику і порізали на шматки п'ять Тор¹¹⁹.

У січні 1966 року повідомлялось, що в ніч під єврейське свято «Сімхас Тори» в районі Іст-Сайд в Нью-Йорку, коли євреї повертались з синагоги, велика група хуліганів закидала їх камінням і пляшками. Антисеміти підпалили синагогу «Конгрегейшн Сенс тор Израель», розташовану на 21-й авеню міста Нью-Йорка. Вчинені збитки становлять 300 тисяч доларів. У штаті Массачусетс знищено синагогу «Бет-Ан». Завдана шкода оцінюється в 1 мільйон доларів.

Антисемітизм в Америці має різноманітні прояви. Існують, наприклад, ресторани, бари та інші громадські місця, куди євреям немає доступу. На дверях таких приміщень вивішено написи: «Собакам, неграм і євреям вхід заборонено». Існують обмеження для євреїв і в американських учбових закладах.

Голова союзу антифашистських борців Ізраїлю доктор А. Берман на конгресі інтернаціональної федерації борців опору заявив, що в США насувається чорна

¹¹⁶ Ю. И в а н о в. Аллигаторы и слезы. Газ. «Комсомольская правда» від 26 грудня 1967 р.

¹¹⁷ Там же.

¹¹⁸ Ю. И в а н о в. Аллигаторы и слезы. Газ. «Комсомольская правда» від 26 грудня 1967 р.

¹¹⁹ Див. газ. «Советская Россия» від 29 січня 1966 р.

хмара нацизму. Відкрито, без будь-яких перешкод з боку властей, діє американська нацистська партія. Її ватажки нахваляються «до 1972 року знищити п'ять мільйонів американських євреїв в газових камерах». Цю бандитську агітацію американські нацисти ведуть широко й вільно. В США близько 700 клубів (54 проценти) не приймають євреїв до свого складу, а власники понад чверті усіх готелів заявили, що вони не обслуговують осіб єврейського походження. У Нью-Йорку, де мешкає 2,5 мільйона євреїв, одна третина з 175 організацій, що споруджують будинки, не здають їм квартир. Таке ж становище і в Філадельфії, Лос-Анжелосі, Клівленді та інших містах¹²⁰.

Можна було б навести ще чимало фактів, які свідчать про те, що трудящі євреї в США відчувають неймовірне приниження, терплять від дискримінації і антисемітизму. Антисемітизм в США — невід'ємна складова частина горезвісного «американського способу життя». Але єврейські буржуазні націоналісти у США, як і в інших капіталістичних країнах, роблять вигляд, нібито не помічають цього ганебного явища.

Відомо, що в роки громадянської війни керівники єврейських буржуазних націоналістів у нашій країні йшли на угоду із Скоропадським, Денікіним, Петлюрою. Сіоніст Гессен, який співробітничав з монархістами і білогвардійцями, писав, що кожний білогвардієць «мусить пишатися» такими євреями, як Канегіссер — убивця М. С. Урицького і Фанні Каплан, що стріляла у В. І. Леніна. Один з ватажків сіоністів, що потім став врангелівським міністром, Д. Пасманик, у статті, надрукованій в 1919 році у буржуазному журналі «Общее дело», писав: «Більшовизм являє собою величезну небезпеку для всього російського єврейства. Більшовизм, як система, веде до повного зруйнування економічного добробуту євреїв... більшовизм зруйнував всі наші общинні установи»¹²¹.

Під «общинними установами» сіоніст Пасманик розумів релігійні організації, над долею яких він лицемірно проливав крокодилячі сльози і в той же час разом з білогвардійцями організовував єврейські погроми. Зате про денікінську грабармію Пасманик писав, що вона «несе з собою державну ідею, ідею гармонійної єдності класів, народів і релігійних груп, їх злиття в одне ціле»¹²². Єврейська буржуазія та її клерикальні прислужники базікали про любов до «богообраного» народу і співробітничали з погромниками. Лідери партії «Паолей Ціон» на Україні Ревуцький та Гольдман брали активну участь в контрреволюційній Центральній раді та в «уряді» гетьмана Скоропадського.

Характерно, що коли в Парижі було вбито Петлюру, сіоніст В. Жаботинський, що потім став організатором профашистської партії «Херут», проливав сльози з приводу загибелі свого друга, з яким він співробітничав в роки громадянської війни на Україні. Одеська газета «Известия» вмістила тоді з цього приводу таку дотепну карикатуру: емігрант Жаботинський, схилившись над могилою ката Петлюри, скорботно голосить: «Хай буде земля тобі пухом... з єврейських перин»¹²³. Не дивно, що вихований Жаботинським сучасний лідер партії «Херут» Менахем Бегін заявив: «Протягом десятиріч ми шукаємо єврейського Муссоліні. Допоможіть нам знайти його. Муссоліні — це людина, яка врятувала б людство від комунізму»¹²⁴.

Навіть під час розгулу гітлеризму в Європі сіоністи були відвертими колабораціоністами. Віденський рабин Вайдерберг так сказав про цю їх позицію:

¹²⁰ Див. газ. «Известия» від 19 травня 1963 р.

¹²¹ А. К и р. Раввины и контрреволюция Газ. «Безбожник» від 10 листопада 1929 р.

¹²² Там же.

¹²³ К. И в а н о в, З. Ш е й н и с. Государство Израиль, его положение и политика, стор. 131.

¹²⁴ Там же.

«Релігійні євреї знають, що Гітлер заслуговує великої подяки тому, що він енергійно і активно бореться проти комунізму і атеїзму»¹²⁵.

Очолований сіоністом Кастнером так званий «Комітет врятування єврейського населення Угорщини» активно співробітничав з фашистами. Гітлерівський кат Ейхман сам визнав: «Відправка євреїв (у табори смерті. — *Т.К.*) не пішла б у такому порядку, коли б їх газета постійно не повторювала: «Німцям необхідно підкорятися, вони везуть нас тільки на роботу. Не буде ніякої біди...» Я мав лише кілька дюжин офіцерів та унтерофіцерів і менше як 300 рядових есесівців. Без єврейського комітету я не зміг би нічого зробити»¹²⁶.

Слід підкреслити, що сіонізм, як і всякий буржуазний націоналізм, досить легко знаходить спільну мову з будь-яким іншим націоналізмом, коли йдеться про виконання замовлень імперіалістів.

Після закінчення громадянської війни ні сіоністи, ні реакційні рабини не припиняли боротьби проти Радянської влади. Єднаючись з чорними силами реакції за межами Радянської республіки, вони підтримували спроби організації «хрестового походу» проти неї. У 1930 році підтримані сіоністами, єрусалимські рабини склали спеціальну листівку до «братів-євреїв», у якій, між іншим, говорилося: «Хай буде воля твоя, господи, щоб ти помстився за своє ім'я грішникам, які називають себе більшовиками, і викоренив їх владу на землі»¹²⁷. Тоді ж у Нью-Йорку, на заклик сіоністів, 150 рабинів влаштували антирадянський мітинг, де поширювали наклепницькі листівки про «жахливі переслідування єврейської релігії в СРСР»¹²⁸. У Парижі на мітингу рабини виступали проти Радянського Союзу разом з організатором єврейських погромів, колишнім архієпископом волинським і житомирським Євлогієм (В. Г. Георгієвським), який під час громадянської війни був уповноваженим при Денікіні, а пізніше став організатором антирадянської брехні і наклепів у Франції.

Про єднання сіоністів і багатьох служителів іудейської релігії з реакцією і фашизмом свідчать багато фактів. Так, у Польщі рабини закликали єврейське населення голосувати на виборах проти комуністів за фашиста Пілсудського. А єрусалимський рабин Аеріель Розен надіслав Пілсудському такого листа: «З божою допомогою, в 21-й день місяця Таммуза 5685 року, країна Ізраїль. Хай гори Сіону принесуть мир і благословення маршалу Пілсудському, хай вічно світить його ім'я під сонцем. Хай збереже Вас благословення боже від комуністичного струменя, який затоплює весь світ і пронизує його грабунком. Хай збільшить бог число послідовників, порадників твоєї родини. Хай будуть посоромлені твої вороги і будуть розтоптані тобою»¹²⁹.

Підтримували рабини і останнього югославського короля. А фашистському дуче Муссоліні вони навіть піднесли в подарунок Тору точнісінько так, як у свій час рабини в Росії подарували Тору царю Миколі II.

У перші роки Радянської влади служителі бога Ягве всередині нашої країни вели пропаганду, спрямовану на зрив соціалістичного будівництва, підбурюючи віруючих євреїв жити не за радянськими законами, а за приписами Талмуда. В деяких містах рабини утворювали нелегальні єшіботи (іудейські духовні семінарії) і хедери (іудейські початкові школи для хлопчиків), які ставали розплідниками

¹²⁵ А. Едельман. Реакційність догмату «богообраності». Журн. «Людина і світ», 1967, № 9, стор. 34.

¹²⁶ Там же.

¹²⁷ Див. М. Ш а х н о в и ч. Кому служить релігія Ізраїля? М., «Прибой», стор. 34.

¹²⁸ Там же, стор. 12.

¹²⁹ Див. Г. Зыскин. Иудаизм и сионизм. Кому и как они служат. Куйбышев, 1963, стор. 56.

контрреволюційної сіоністської агентури. Єшібот, що був відкритий в 1929 році у місті Бердичеві, став одним з центрів сіонізму.

Щоправда, з перемогою соціалізму в СРСР ставлення більшості іудейського духовенства до Радянської влади змінилось, хоч окремі служителі іудаїзму і далі продовжують підспівувати ворогам трудящих євреїв — сіоністам. Деякі з них разом з сіоністами — представниками «Джойнта» («Джойнт дістрібушн коміті» — об'єднаний розподільчий комітет, створений у США в 1914 році в результаті об'єднання трьох сіоністських «благодійних» організацій після Великої Вітчизняної війни вели антирадянську агітацію, закликаючи разом з тим євреїв виїздити до Палестини з метою створення там буржуазно-націоналістичної держави «опору проти комунізму». Головною опорою «Джойнта» були і є крупні сіоністи — капіталісти.

Про антинародний характер «Джойнта» свідчить заява одного з керівників цієї організації — Генрі Моргентау-молодшого. Наприкінці 1948 року після чергової поїздки до Ізраїлю він заявив, що ця держава повинна стати «центром опору проти комунізму в басейні Середземного моря» і що «Ізраїль стане ворогом Рад»¹³⁰.

На початку 1950 року представники «Джойнта» брали участь в роботі «американської конференції по боротьбі проти комунізму», яка вітала одного з реакційних профспілкових лідерів США за його заяву: «В майбутній війні ми об'єднаємось з фашистами проти комуністів».

Інші факти свідчать, що єврейські буржуазні націоналісти — сіоністи під час другої світової війни тісно співробітничали з фашистами. Наприкінці 1953 року в Ізраїлі відбувся судовий процес над 72-річним емігрантом з Угорщини М.Грінвальдом. Цей процес переконливо підтвердив співробітництво сіоністів, зокрема згаданого вже Кастнера, з гестапо.

Лютим ворогом єврейського народу був старий лідер сіонізму Носсіг, який під час другої світової війни співробітничав з гестапо у Варшаві і якого самі трудящі євреї стратили тоді ж у варшавському гетто. Вже напередодні повного розгрому гітлерівської Німеччини, 21 квітня 1945 року, до Гімлера таємно прибув з Швеції уповноважений «Всесвітнього єврейського агентства» сіоніст Норберт Мазур. Гімлер просив його стати посередником у переговорах з західними державами¹³¹.

Коли навесні 1960 року був схоплений один з найближчих підручних Гітлера і Гімлера по знищенню шести мільйонів євреїв есесівський оберштурмбанфюрер (підполковник) СС Карл Адольф Ейхман і окружний суд в Єрусалимі засудив його до страти, тодішній прем'єр-міністр Ізраїлю Бен-Гуріон в інтерв'ю кореспондентові кельнської газети «Дейче цейтунг», підводячи підсумки процесу над Ейхманом, заявив: «Не такий-то вже і важливий вирок... Важливо інше — суд довів, що нацистської Німеччини більше не існує... Ми ладні піти на тісне співробітництво з Західною Німеччиною»¹³².

Коментуючи цю зухвалу заяву, орган Комуністичної партії Ізраїлю газета «Кол Гаам» («Голос народу») в передовій статті «На службі неофашистського мілітаризму» відмічала: «Тепер, у розпалі боротьби за майбутнє Німеччини, між силами мілітаризму, з одного боку, та мирним соціалістичним табором — з другого, Бен-Гуріон беззастережно став на бік Аденауера — Глобке, заявивши, що нацистської Німеччини більше не існує, а значить, немає небезпеки з боку гітлерівських генералів і немає потреби обмежувати зростаючу силу, мілітаристського Бонну. Тим самим

¹³⁰ Газ. «Правда України» від 11 лютого 1953 р.

¹³¹ Див. Г. Л. Р о з а н о в. Последние дни Гитлера. Из истории крушения фашистской Германии. М., Изд-во Ин-та международных отношений, 1961, стор. 73.

¹³² Лев Гинзбург. Закрыто ли дело Эйхмана? Журн. «Новое время», 1961, № 52. стор. 10.

Бен-Гуріон вчинив зрадництво по відношенню до справи миру і до єврейського народу»¹³³.

Надавши моральну і політичну підтримку Ізраїлю у 1956 році під час агресії в районі Суецького каналу, уряд ФРН з 1960 року пішов ще далі. Як свідчить німецький журнал «Штерн», Аденауер в одному з апартаментів нью-йоркського готелю «Уолдорф Асторія» уклав з Бен-Гуріоном таємну угоду про воєнну допомогу, взявши на себе обов'язок надати Ізраїлю військове спорядження на суму в 320 млн. марок. Після того преса повідомляла про нові таємні угоди такого роду.

Одержуючи від Західної Німеччини в 1952 році репарації (з суми 850 млн. доларів, що була встановлена для виплати протягом 12 років), ізраїльські правителі надали західнонімецькому капіталу свободу дій у їх країні, чим той не забарився скористатися, прибираючи до своїх рук одне за одним промислові підприємства, фірми, будівельні компанії в Ізраїлі, посилено проникаючи на Близький і Середній Схід, в африканські країни.

Крім широких економічних зв'язків, між ФРН та Ізраїлем давно вже налагоджено співробітництво і у військовій галузі. Починаючи з 1963 року, тобто з часу зустрічі Аденауера і Бен-Гуріона в Нью-Йорку в готелі «Уолдорф Асторія», щороку 20 процентів західнонімецьких поставок Ізраїлю становили танки, гармати, літаки, підводні човни, протитанкові ракети та військове спорядження. Загалом до 1966 року ФРН надала Ізраїлю зброї на суму 660 млн. марок.

До 1967 р. п'ять тисяч солдатів і офіцерів Ізраїлю проходили навчання на західнонімецьких полігонах. Вони навчалися там, як поводитися з сучасною зброєю, в тому числі і з тією, яку Бонн таємно надсилав до Тель-Авіва. Знайшли спільну мову з західнонімецькими колегами також ізраїльські атомники. Тепер в пустелі Негев проводяться спільні атомні дослідження з наміром виготовити атомну бомбу. В 1967 році західнонімецький уряд виділив на «індустріальний розвиток пустелі Негев» кредит в сумі 160 млн. марок. Західнонімецька газета «Франкфуртер Альгемайне» повідомила, що між ізраїльським послом у Бонні і урядом Кізінгера в липні 1967 року проводилися переговори про те, щоб суму в 160 млн. марок надати Ізраїлю і в наступному році. Слід згадати, що уряд Кізінгера в результаті таємних переговорів у березні 1967 року вже надав урядові Ешкола нову довгострокову економічну допомогу.

Куди ж іде ця «допомога»? Радіючи з приводу воєнних успіхів ізраїльських агресорів, західнонімецька газета «Більд» 10 червня 1967 року писала: «Зброя, що сприяла військовій перемозі Ізраїлю, поставлена Федеративною республікою»¹³⁴.

Отже, крім імперіалістів США, ізраїльські сіоністи спілкуються також з неофашистами ФРН. Ізраїльські сіоністи і колишні антисеміти знайшли спільну мову.

«Агресія сіоністів,— заявив 4 листопада 1967 року в Москві колишній заступник прем'єр-міністра Сирійської Арабської Республіки Ібрагім Махус, — організована підступним імперіалізмом. Ця найнебезпечніша агресія, якої і досі зазнає наша країна, викрила суть політики Ізраїлю як втілення зловісного експансіоністського імперіалізму і сіонізму. Вона нагадала всьому світу методи гітлерівських нацистів, першими жертвами яких були євреї. Цілком очевидно, що справа не в проблемі арабів і євреїв. Наша Батьківщина історично була і залишається країною, де євреї завжди жили серед нас як рівноправні у всьому брати, проте зараз вони стали жертвою світового сіонізму, що переслідує імперіалістичну мету.

¹³³ Там же.

¹³⁴ «Неделя». Бонн — пособинк Тель-Авива, 1967, № 31.

Гноблення євреїв у минулому, в чому араби не винні, використовується сіонізм для маскуванню його погоджених з світовим імперіалізмом планів завоювання арабської батьківщини, створення там постійного плацдарму з метою захисту імперіалістичних інтересів в арабських країнах»¹³⁵.

Союз між фінансовою олігархією Заходу і сіонізмом існує вже кілька десятиріч. Як відомо, англійські та американські колонізатори підкорили собі сіонізм ще в період його зародження, коли він тільки мріяв про створення буржуазної єврейської держави в Палестині. Ще задовго до другої світової війни, після реорганізації в 1929 році виконавчого комітету міжнародної організації сіоністів, який став називатись «Всесвітнім єврейським агентством», в Англії за спиною сіоністської організації стояли євреї-банкіри Ротшільди — племінники французького Ротшільда. В Німеччині опорою «єврейського агентства» став Оскар Вассерман, директор німецького банку, що володів колись концесією на будівництво Багдадської залізниці. Всі сіоністські ділки вкладали свої капітали в Палестині з метою одержання прибутків за рахунок експлуатації як єврейського, так і арабського населення.

Американські банкіри так само, як і їх англійські чи німецькі партнери, розглядали сіонізм як вигідний колоніальний бізнес. Заснувавши ще в 1926 році синдикат «Палестайн економік корпорейшн» (ПЕК), американо-сіоністські колонізатори заходились створювати єврейську буржуазну державу.

Історію відносин між американським капіталом і сіонізмом легко зрозуміти, якщо взяти до уваги справи мільярдерів Рокфеллерів, які ще кілька десятиріч тому намагались захопити до своїх рук цей шматок землі. У 1919 році, одразу ж після першої світової війни, агент американської нафтової компанії «Стандарт Ойл» і технічний співробітник комісії по розробці плану американської політики для Палестини Йел заявив, що хоч мандат на Палестину одержить Англія, але за допомогою сіоністів господарюватимуть там США.

Коли після другої світової війни виникло питання про дальшу долю Палестини, на сцену виступили різні політичні сили. Імперіалісти США проявляли особливий інтерес до палестинського питання. Великі нафтові американські монополії, які встигли захопити значну частину багатючих нафтових родовищ Близького Сходу, були зацікавлені у створенні в цьому районі держави на чолі з сіоністами.

Намагання американського імперіалізму створити навколо Радянського Союзу та інших соціалістичних країн повітряні і морські бази ще більше підігріло інтерес керівних кіл США до палестинського питання. Рвучись до економічного і воєнного панування над країнами Близького Сходу, американські імперіалісти рішуче підтримали домагання сіоністських організацій перетворити Палестину в буржуазну єврейську державу.

У 1947 році сесія Генеральної Асамблеї ООН прийняла резолюцію, якою рекомендувалося створити на території Палестини дві незалежні держави — єврейську і арабську, об'єднані економічним союзом. 14 травня 1948 року в Тель-Авіві було проголошено державу Ізраїль, уряд якої одразу ж зайняв агресивну позицію щодо арабів. Почалась війна, в результаті якої Ізраїль приєднав до території, визнаної за ним ООН, площею у 14 тис. кв. кілометрів, ще 6,7 тис. кв. кілометрів, вигнавши понад 900 тисяч палестинських арабів з земель, які належали арабам понад 1300 років.

Одночасно сіоністські організації в усьому світі посилили агітацію за виїзд євреїв до Ізраїлю, висунувши твердження, нібито Ізраїль є найсоціалістичнішою краї-

¹³⁵ Газ. «Правда» від 5 листопада 1967 р.

ною світу з «казково високим» життєвим рівнем населення. Яким є ізраїльський «рай» для єврейської бідноти, видно хоча б з такого факту. В газеті «Кол Гаам», органі Компартії Ізраїлю, повідомлялося, що сто шістдесят родин бідняків міста Натанії (Ізраїль) вимагали від муніципальних властей виконати, нарешті, неодноразові обіцянки переселити їх з кварталів злиденності, де вони мешкали понад 13 років. Але у відповідь на це власті викликали поліцейських, які, застосувавши проти бідняків кийки і сльозоточиві гази, заарештували двадцять осіб¹³⁶. Такі факти непоодинокі.

23 березня 1967 року керівна верхівка Ізраїлю затвердила бюджет країни, понад 40 процентів якого становили воєнні витрати. Через кілька тижнів журнал «Юнайтед Стейтс ньюс енд Уорлд ріпорт» повідомляв: «...майбутнє Ізраїлю опинилось під загрозою... Спад вразив майже всі сторони економіки, викинувши за ворота від 7 до 10 процентів робочої сили. Одночасно виникли серйозні соціальні проблеми через сутички в єврейській общині... Наочні докази цьому можна знайти, побачивши на вулицях групи безробітної молоді. Мали місце хвилювання і демонстрації... Багато хто називає загрозою номер один для безпеки Ізраїлю його економіку»¹³⁷.

Що це так, свідчать жорстокі класові битви в Ізраїлі, де у 1964 році страйкувало 43,6 тисячі робітників, у 1965—93,3 тисячі, а у 1966 році — понад 100 тисяч. І це при кількості населення у 2,6 мільйона чоловік¹³⁸. На 900 тисяч працюючих—100 тисяч безробітних та ще при умові, що 20 процентів робочої сили перебуває в армії.

Винятково важким є становище переселенців, що, як свідчать їх численні листи, на лихо своє потрапили до Ізраїлю. Наведемо уривок одного листа емігранта з міста Києва Якова Мойсейовича Фрідмана, який виїхав до Ізраїлю в 1954 році. Уважно придивившись до життя своїх одноплемінників, Фрідман так синтезував спостереження: «Тепер, коли я добре ознайомився з умовами життя простих євреїв у капіталістичному Ізраїлі, я страшенно розчарований і прибитий горем, бо зрозумів, що все моє життя було помилкою. Я зрозумів, що боровся за шкідливу для трудящих євреїв справу. Коли б мені не соромно було, я порушив би клопотання про повернення до Радянського Союзу, незважаючи на мій дуже похилий вік»¹³⁹.

Населення Ізраїлю, як і всякої капіталістичної країни, поділяється на багатих і бідних, експлуататорів і експлуатованих. Крім того, серед іммігрантів існує ворожнеча між «ватікім» (старими колоністами) і «оліхім хадошім» (новими переселенцями), між «франкі» (нащадками іспанських євреїв) і «ашкеназі» (вихідцями з Центральної Європи). В Ізраїлі євреї поділяються на «істинних» євреїв і «другосортних», на «чистих» і «нечистих». 60 процентів населення становлять східні євреї — іммігранти з Північної Африки, Азії і Близького Сходу. На них дивляться тут, як на нижчу, нікчемну расу. Їх культурний рівень і соціальний склад інші, ніж у переселенців з Європи. Розрив між цими двома групами, що з кожним днем збільшується, якраз і є тим, що прем'єр-міністр Ешкол називає «головною турботою нашого покоління». Американський буржуазний журнал «Ньюс-уїк», повідомляючи про дискримінацію, яка існує в Ізраїлі, пише, що в країні є 162 тисячі неписьменних, з яких 137 тисяч — вихідці з країн Сходу. Їх діти становлять 60 процентів учнів початкової школи і лише 25 процентів учнів середньої школи та 10 процентів університетської молоді.

¹³⁶ Див. газ. «Правда» від 16 липня 1964 р.

¹³⁷ Газ. «Известия» від 2 липня 1967 р.

¹³⁸ Див. там же.

¹³⁹ К. Иванов, З. Шейнис. Государство Израиль, его положение и политика, стор. 141.

Але проста статистика ще не відбиває всієї глибини цієї прірви. Вона стає зрозумілішою після знайомства з поглядами європейських євреїв-переселенців, які з презирством ставляться до євреїв-азіатів. «Нічого й думати, щоб «френк» (зневажлива назва євреїв зі Сходу.— *Т. К.*) працював так само, як європейський єврей», — сказав кореспонденту «Ньюс-уїк» один крамар, що приїхав до Ізраїлю з Польщі. «Він гарний хлопець, це вірно, — каже ізраїльська мати про свого майбутнього зятя. — Але ж він «шварце» (чорний), приїхав з Лівії і нічим не кращий за араба».

Захопивши частину території арабських країн, ізраїльські окупанти, посилаючись на Тору, жорстоко поведуться там з беззахисним арабським населенням, називають арабів «другосортними» людьми, організують бізнес на «святих місцях». Завдяки тому, що більша частина відомих святинь християнства та іудейства знаходиться зараз в руках Ізраїлю, він прискорено організує туристську промисловість, щоб заробити на ній іноземну валюту. А це поглиблює і без того гострі протиріччя релігійно-націоналістичного характеру в країні.

Отже, крім соціальної, в Ізраїлі виникають і національні, расові та релігійні проблеми, які розв'язати за нинішнього антинародного ладу неможливо. Ізраїльська газета «Давар» визнає провал планів широкої імміграції до Ізраїлю. Так, з семи мільйонів євреїв, які живуть у США, Західній Європі і Африці, до Ізраїлю за 40 років прибуло лише 25 тисяч чоловік¹⁴⁰. Це свідчить, що широкі кола трудящих євреїв, навіть капіталістичних країн, відкидають реакційну ідею «виходу з діаспори». Що ж до єврейського населення в соціалістичних країнах, то воно рішуче засуджує сіоністську пропаганду про виїзд до Ізраїлю. І це зрозуміло, бо чесні євреї вважають своєю батьківщиною ту країну, де вони народились.

Комуністична партія Радянського Союзу багато зробила для того, щоб релігійні забобони разом з усім віджилим відійшли в минуле. Безперечно, процес відмирання іудаїзму, як і всякої іншої релігії, є процес неминучий і необоротний, який неспроможні зупинити ніякі сили. Проте відмирання релігії зовсім не означає, що вона, в тому числі й іудейська, в нашій країні вже перестала існувати. Такі міркування були б глибоко помилкові, ідеологічно шкідливі. В світі точиться гостра боротьба сил прогресу, комунізму, з одного боку, і сил реакції, антикомунізму — з другого.

Боротьба проти іудаїзму ускладнюється тим, що сіоністи прагнуть ототожнювати його з єврейською національністю. Саме з цих позицій вони й виступають проти марксистської ідеології, безпідставно оголошують критику іудаїзму проявом антисемітизму.

Але змішування понять нації і релігії науково неспроможне, ідеологічно шкідливе. Антисемітизм — це буржуазна політична течія, це антинаукова, шкідлива ідеологія, тоді як атеїзм — науковий, марксистсько-ленінський комуністичний світогляд, ідеологія робітничого класу, якою керується в нашій країні переважна більшість трудящих, в тому числі і більшість єврейського населення.

Марксист-атеїсти ніколи не критикували «єврейську» релігію, бо такої не існує, а є іудейська релігія. Вони піддавали, піддають і піддаватимуть критиці іудейську, християнську, магометанську та інші релігії, проти яких науковий атеїзм вів, веде і вестиме боротьбу як проти антинаукової ідеології.

Критика іудаїзму, як і інших релігій, переслідує основну мету — звільнити свідомість віруючої людини від релігійного світорозуміння. Цього можна досягти лише пропагандою наукових знань з позицій діалектичного матеріалізму.

¹⁴⁰ Див. М. Фрідель. Сіонізм — знаряддя імперіалізму. К., 1967, стор. 30.

Звичайно, науково-атеїстична пропаганда не може не турбувати служителів релігії. Іудейські богослови, наприклад, рахуючись з духом часу, намагаються протиставити атеїстичній пропаганді пропаганду історії іудаїзму, ототожнюючи її з історією єврейського народу. Вони посилено рекламують ідеологію і мораль іудаїзму, його свята й обряди, оголошуючи їх єврейськими національними святами, народними обрядами. При цьому сіоністські елементи поширюють таку шкідливу формулу: «кожний єврей — іудей, кожний іудей — ізраїльтянин». З цієї суто націоналістичної, іудейсько-сіоністської формули і випливає заклик до «євреїв світу» їхати в Ізраїль. Такі заклики ґрунтуються на іудейській ідеї месіанізму. Вони впливають з месіаністської основи, з повчань іудаїзму: зустріти месію в Палестині, біля Сіону, куди мешіах саме ніби й повинен прийти.

Але ж євреї, громадяни Радянського Союзу,— не ізраїльтяни. В Ізраїлі панує приватна власність, капіталістичний спосіб виробництва. Керівною силою там є буржуазія, яка експлуатує робітників і трудове селянство. Ізраїль роздирають непримиренні класові протиріччя.

Євреї — радянські громадяни — живуть у зовсім іншому суспільстві, де склались національні відносини соціалістичного характеру і де будується комунізм. Тут відсутні антагоністичні протиріччя. Всі народи мають необмежені можливості для економічного, політичного і культурного прогресу. Соціалістичні нації характеризуються відсутністю неприязні до інших народів і соціалістичним інтернаціоналізмом.

Як і всі радянські народи, євреї в СРСР мають доступ до трудової, політичної, культурної діяльності і беруть активну участь у будівництві нового суспільства. Отже, у радянських євреїв немає іншої Батьківщини, крім тієї, де вони народились і росли, яку будували і відстоювали від ворогів. Тому вони рішуче відкидають іудаїстсько-сіоністську пропаганду месіанізму. Вони розглядають заклики їхати до Ізраїлю як пропаганду реакційної, чужої, ворожої ідеології і політики.

У Радянському Союзі більшість євреїв давно вже порвала з іудаїзмом, звільнилась від релігії і не хоче мати нічого спільного з сучасним Ізраїлем — оплотом імперіалістичної реакції на Близькому Сході. Агресія Ізраїлю проти арабських країн зустріла у нас всенародний осуд, у тому числі і з боку віруючих євреїв. Між тим сіоністи, вигадавши фіктивну категорію «всесвітньої єврейської нації», привласнили собі право звертатись і виступати від імені всіх євреїв світу. В щотижневику «За рубезом» повідомлялось, що напередодні кривавих подій на Близькому Сході у червні 1967 року головний рабин Англії звернувся до євреїв своєї та інших країн світу з закликом жертвувати гроші і навіть взяти участь у війні на боці Ізраїлю. «Якщо ми потрібні Ізраїлю,— сказав він,— хай він нами розпоряджається»¹⁴¹.

Відомий англійський журналіст Бернард Левін з цього приводу писав: «Не боячись звинувачень в антисемітизмі — у мене єврейське ім'я і єврейські предки,— я вступив у публічну суперечку з головним рабином у своїй постійній колонці в газеті «Дейлі-мейл». Я написав, що визнаю лояльність і відчуваю почуття обов'язку лише по відношенню до своєї власної країни, Англії, а не до Ізраїлю; що моє захоплення його досягненнями блідніє при думці про несправедливості, завдані багатьом арабам ще на самому початку створення Ізраїлю; що моє ставлення до Ізраїлю не має ніякого зв'язку з тим фактом, що я єврей, і що я відчував би такі ж почуття по відношенню до будь-якої маленької країни, яка потрапила в аналогічне становище; що я не визнаю ніяких розпоряджень ні від кого, крім тих, хто має законне право мені наказувати»¹⁴².

¹⁴¹ Див. Б. Левін. Антисемит ли я? Журн. «За рубезом», 1967, № 36.

¹⁴² Там же.

Як же реагували іудейсько-сіоністські елементи на виступ єврея Левіна? «Наступного ранку,— пише він,— небеса розверзлись і їх вміст звалився на мою голову. Зранку почали надходити телеграми, лунати телефонні дзвінки, а з післяобідньою поштою надійшла злива листів, їх були сотні й сотні. Мене кривдили навіть на вулиці... Розгортаючи гору листів, я наштотхнувся на один, який починався словами: «Ти — антисемітський виродок...»¹⁴³.

Наведений факт переконливо свідчить про нахабство сіоністів, які силкуються виступати від імені всіх євреїв, ототожнюючи іудаїзм з єврейською національністю.

У різних країнах світу живе чимало іудеїв неєвреїв. В Радянському Союзі, наприклад, є така народність, як караїми — нащадки хазар (каганіти), які сповідують іудаїзм не будучи євреями. Є іудеї і серед китайців, японців та інших народів. В той же час у США, Італії, Франції та інших країнах світу є чимало євреїв, які за віросповіданням християни і не збираються переходити в іудаїзм, не кажучи вже про євреїв-атеїстів. А в самому Ізраїлі є переселенці з Африки, які сповідують іудаїзм не будучи євреями.

Багато євреїв і навіть правовірних іудеїв не збираються виїжджати до Ізраїлю з тієї ж Америки чи ФРН, де досить живучий антисемітизм. Тим часом сіоністуючі служителі іудаїзму настирливо продовжують пропагувати: якщо ти єврей — повинен бути іудеєм. А коли ти іудей — значить ізраїльтянин і зобов'язаний виїхати на «землю батьків». А це і є пропагандою сіонізму, замаскованого іудаїзмом, яка провадиться насамперед в інтересах американського імперіалізму і його слуг — ізраїльських екстремістів.

Ізраїль — невеличка капіталістична країна, яка до загарбання арабських земель займала площу 14000 кв. кілометрів (територія, що не перевищує половини Швейцарії). Проте, будучи молодшим партнером США, вона стала одним з найнебезпечніших вогнищ агресії на Близькому Сході. Ось лише два характерних висловлювання керівників сіонізму. Ще в 1949 році Менахем Бегін — лідер ізраїльської профашистської партії «Херут», в ідеології якої неподільно панує сіонізм, заявив: «Метою є поширення єврейської держави за Йордан, аж до Дамаска і Аммана». Це говорила не безвідповідальна людина, далека від державних справ. Менахем Бегін тоді був міністром і знову став міністром в ізраїльському уряді напередодні 5 червня 1967 року.

У 1950 році Давид Бен-Гуріон заявляв: «Ми повинні з ентузіазмом боротися як шляхом завоювань, так і на дипломатичному поприщі, щоб створити ізраїльську імперію, в яку повинні увійти землі, розташовані між Нілом і Євфратом»¹⁴⁴.

Цій меті була підкорена ескалація відверто ворожої щодо арабських країн політики, яку реакційні ізраїльські керівники здійснювали напередодні нападу на ОАР, Сірію та Йорданію.

Уряд Ізраїлю зробив ще один крок, щоб закріпити анексію Старого Єрусалима, захопленого в Йорданії в результаті червневої агресії 1967 року. Міністр фінансів Пінхас Сапір, який виконував обов'язки прем'єр-міністра на час поїздки Ешкола в США, підписав закон про експропріацію 836 акрів землі в Старому Єрусалимі, яка належить арабам і яку загарбники вирішили заселити ізраїльтянами.

На тридцяти тисячах квадратних миль, захоплених у Сирії, Єгипту та Йорданії, повторюється та сама історія: Ізраїль укріплюється тут день у день, пише спеціальний кореспондент журналу «Уолл-стріт джорнел» Рей Вінер у репортажі з окупованих територій.

¹⁴³ Там же.

¹⁴⁴ Газ. «Известия» від 3 серпня 1967 р.

Ізраїльський генерал Єзер Вейцман заявляє: «Ми залишимося там, де ми є». Його підтримує лідер профашистської партії «Херут» міністр Менахем Бегін: «Повернення хоча б шматка землі арабам було б зрадою нації». Колишній міністр праці Ігал Аллон, як свідчить «Уолл-стріт джорнел», пропонуючи без манівців залишити за Ізраїлем усю Західну Йорданію, говорить: «Природний кордон країни — ріка Йордан».

Шалена пропаганда іудаїзму і сіонізму, розгул шовінізму стали живильним середовищем для виникнення організацій на зразок «Руху за великий Ізраїль». Звертає на себе увагу та обставина, що нову акцію в Єрусалимі було проведено зразу ж після закінчення переговорів Ешкола з Джонсоном. У спільному комюніке, до речі, немає і згадки про виведення ізраїльських військ, зате там сказано, що «ще більше зміцніло взаєморозуміння між двома країнами»¹⁴⁵.

Не може здивувати і єдність поглядів уряду ФРН з ізраїльськими сіоністами, союз сіоністів з реваншистами. Їх політиці «спільності» відповідає також спільність ідеологій. Якщо західнонімецькі неонацісти твердять про зверхність арійської раси, то ізраїльські сіоністи безупинно пропагують «богообраність» єврейського народу. Як в Ізраїлі, так і в Західній Німеччині клерикальні реакціонери використовують релігійну ідеологію в боротьбі проти комунізму.

Роль захисників і духовних покровителів антинародного і антидемократичного режиму в Ізраїлі поруч з сіоністами старанно виконують служителі іудейської релігії. Рабинат Ізраїлю монополізував право безконтрольно втручатись у справи населення, зокрема в родинні зв'язки, чинити суд і розправу. В Ізраїлі спеціальним законом запроваджені обов'язкове релігійне навчання та івритизація, тобто вживання стародавньої єврейської мови іврит, без знання якої жоден інтелігент не може влаштуватися на роботу.

Оскільки в Ізраїлі досі немає конституції, то за умов засилля сіонізму та іудаїзму це робить духовну владу рабинів необмеженою. Тут все, навіть спорт, організовано на засадах сіонізму й іудаїзму. Рабинське законодавство «галакха», цілковита монополія релігійних властей навіть у питаннях інтимного життя громадян, у питаннях сім'ї та шлюбу справляють гнітюче враження на приїжджих.

Єдиною силою в Ізраїлі, що веде наполегливу послідовну боротьбу за демократичні перетворення в країні, виступає за її економічну і політичну незалежність, за нейтралітет і мир з арабськими країнами, за дружбу з Радянським Союзом та іншими соціалістичними країнами, є Комуністична партія Ізраїлю на чолі з Меїром Вільнером — авангард ізраїльського пролетаріату. Вона організовує навколо себе марксистські робітничі елементи та групи, поширює комуністичні ідеї серед єврейських і арабських трудящих Ізраїлю. Комуністи разом з іншими прогресивними силами країни ведуть боротьбу проти шовіністичної політики ізраїльського сіонізму, проти реакційного іудейського клерикалізму.

«Трагічно,— заявив у Москві на мітингу, присвяченому п'ятдесятиріччю Великого Жовтня, секретар Політбюро ЦК Комуністичної партії Ізраїлю Меїр Вільнер,— що нашому народові, чимало синів якого пройшли через нацистське пекло в Європі у роки другої світової війни, загубили рідних і близьких у газових камерах гітлерівських таборів смерті, правителі Ізраїлю нав'язують у «союзники» колишніх гітлерівських генералів і нацистів.

Хіба можуть вбивці, що орудують у В'єтнамі, бути союзниками народу Ізраїлю? Хіба можуть нацистські вбивці та їх нащадки бути союзниками народу Ізраїлю?!

¹⁴⁵ Див. газ. «Празда» від 17 січня 1968 р.

Цим імперіалістичним розбійникам немає діла ні до інтересів Ізраїлю, ні до інтересів арабських народів. Вони піклуються лише про вигоди своїх нафтових монополій в нашому районі, про поставки зброї, які приносять мільйонні прибутки, про стратегічні бази проти Радянського Союзу і про повалення антиімперіалістичних режимів в арабських країнах»¹⁴⁶

В умовах розгулу буржуазного націоналізму і шовінізму комуністи Ізраїлю продовжують мужньо відстоювати ленінські принципи інтернаціоналізму, політику співробітництва ізраїльтян і арабів у спільній боротьбі проти імперіалізму і реакції. Член Політбюро, секретар ЦК КП Ізраїлю Т. Тубі заявив: «З перших днів війни керівник нашої партії товариш Вільнер, виступаючи від імені парламентської групи комуністів, вимагав повернення ізраїльських збройних сил на вихідні рубежі. Ми виступаємо проти будь-яких проектів анексії, проти «вчиненої анексії» арабської частини Єрусалима... Священна мета нашої партії полягає у встановленні міцного миру між Ізраїлем і арабськими країнами»¹⁴⁷.

Незважаючи на ганебну антирадянську пропаганду, яка проводиться в Ізраїлі, говорив у згаданому вище виступі в Москві Меір Вільнер, правда доходить до нашого народу. Вітаючи виголошену з трибуни надзвичайної сесії Генеральної Асамблеї ООН промову глави Радянського уряду О. М. Косигіна, який підкреслив, що Радянський Союз виступає зовсім не проти Ізраїлю, а проти агресивної політики уряду Ізраїлю, тому що Радянський Союз в однаковій мірі визнавав і визнає право і народу Ізраїлю і арабських народів на незалежність і безпеку, Вільнер заявив: «Ми знаємо, що Радянський Союз — найвірніший друг народу Ізраїлю, так само як і вірний і кращий друг арабських народів. Справжні національні інтереси Ізраїлю і арабських народів єдині: згуртувати свої зусилля в боротьбі за вигнання імперіалізму з нашого району, за мир і процвітання усіх народів»¹⁴⁸.

У Радянському Союзі понад 130 націй і народностей вже багато років живуть в єдиній братерській сім'ї. Разом з росіянами, українцями, білорусами, грузинами та іншими народами нашої країни євреї брали активну участь у громадянській війні за владу Рад, у будівництві соціалізму. Тільки в період Великої Вітчизняної війни за героїзм і мужність, проявлені в боротьбі проти фашистських загарбників, близько 170 000 євреїв були нагороджені орденами і медалями, 107 з них присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

У роки мирного будівництва пліч-о-пліч з усіма радянськими людьми в побудові комунізму беруть участь і трудящі євреї. Десятки з них за самовіддану працю удостоєні звання Героя Соціалістичної Праці. Загальновідомо, який великий вклад у розвиток радянської науки і культури зробили представники єврейської національності.

Члени редколегії щомісячного літературно-художнього журналу «Советіш Геймланд» поет Абрам Гонтар і письменник Михайло Лев пишуть: «Лише за останні роки в Радянському Союзі видано сотні книг єврейських письменників загальним тиражем біля 30 мільйонів примірників. Серед них твори Мойхера-Сфоріма, Шолом Алейхема, Переца, Бергельсона, Шварцмана, Маркіша, Квітко, Галкіна, Фефера, Шейхтмана, Лур'є, Ліфшица та інших. Скоро надійде в продаж великий збірник сучасної єврейської прози єврейською мовою; в ньому представлено понад 50 письменників. В цьому році читачі отримають нові книги Іосифа Рабина, Ільї Гордона, Євсея Дриза та інших»¹⁴⁹.

¹⁴⁶ Газ. «Правда» від 9 листопада 1967 р.

¹⁴⁷ Журн. «За рубежом», 1967, № 31, стор. 12.

¹⁴⁸ Газ. «Правда» від 9 листопада 1967 р.

¹⁴⁹ Рабби Миллер в ролі «пророка». Див. «Литературная газета» від 1 червня 1968 р.

Девіз нашого суспільства: людина людині друг, товариш і брат. І ми завжди виховували і виховуємо радянських людей у дусі дружби і братерства з усіма народами, у дусі нетерпимості до національної і расової неприязні. Що ж до наших противників, то вони з шкури пнуться, щоб роздмухати неіснуючу в нашій країні «єврейську проблему». Та марні їх намагання.

«Я ніколи не задумувався над тим, що я єврей,— пише підполковник Л.Гейфман.— Я закінчив військове училище, став комуністом, мені довірили найпочеснішу варту — стояти на охороні Батьківщини»¹⁵⁰

Саме таке почуття єдиної родини, монолітна ідейна згуртованість, соціалістичне братерство радянських народів не дають спокою буржуазним ідеологам, сіоністам та націоналістам різних мастей. Тому-то вони і вишукують всілякі «питання», «проблеми», «кризи» там, де їх немає.

Брехню сіоністської пропаганди про вигадану дискримінацію євреїв у Радянському Союзі спростовують численні історичні факти. Ось що, наприклад, заявив американський громадянин Д. Х. Хаїмов, який відвідав СРСР у 1960 році: «У вашу країну я приїхав після 1913 року вперше. Американська пропаганда намагається переконати рядових американців, що в Радянському Союзі немає устаткованих будинків, немає взуття, немає продуктів. Мені сказали, що у радянській країні я навіть не зможу викупатися у ванні, оскільки тут немає каналізації.

Поки я не бачив життя у Радянському Союзі на власні очі, я вірив цій пропаганді настільки, що захопив з собою декілька пакунків цукру для родичів. Та коли я приїхав сюди, я побачив, що тут достаток товарів і харчів. Я дійшов висновку, що американська пропаганда обманює народ.

Відносно єврейського питання, то я бачив на власні очі, що антисемітизму тут немає. Один з моїх племінників керує великим підприємством. Мої брати теж керують великими установами. Дочка моєї сестри — юрист. Син мого брата — інженер, його дружина — лікар». Д. Х. Хаїмов підкреслює, що у 1913 році нічого подібного ніхто з його родини не зміг би досягти, тому що «ми були дуже бідні і не мали можливості навчатися»¹⁵¹.

А ось що пише Б. Шкляр: «Антисемітизм примусив мене тікати з буржуазної Литви. Я довго блукав по білому світу, побував у різних країнах, але ніде не знайшов для себе притулку, не відчував себе вільним і потрібним. Наприкінці 1939 року я, нарешті, придбав батьківщину. В Радянській країні я одержав працю, середню, а потім і вищу освіту, став шанованою людиною в суспільстві. Живу серед чудових людей — донських козаків, працюю головним лікарем великого радгоспу. За все це я безмежно вдячний моєму уряду, моєму народові»¹⁵².

Фаїна Лонг писала з Єрусалима своїй родичці в Іршаву на Закарпатті: «Читаю твого листа і в думках переношусь до вас, в рідний край. Коли нас агітували їхати в Ізраїль, я послухалась вербувальників. Але «обітована земля» виявилася гіршою за мачуху. Хто тільки може, виїжджає звідси. Ваш родич Федір кочує, вже на третьому місці. Ніде не може знайти роботи, неспроможний прогудувати сім'ю. Радощів мало — турбот багато»¹⁵³.

Отже, євреї, що повірили сіоністським байкам про «ізраїльський рай» і виїхали до Ізраїлю, незабаром переконались в «принадності країни батьків», у тій

¹⁵⁰ Газ. «Известия» від 13 травня 1963 р.

¹⁵¹ Ф. С. Маяцкий. Современный иудаизм и сионизм. Кишинев, 1964, сюр. 81.

¹⁵² Газ. «Известия» від 31 травня 1967 р.

¹⁵³ Газ. «Известия» від 13 травня 1963 р.

дискримінації окремих груп людей, яка провадиться там в широких масштабах з благословення рабинату на догоду єврейській буржуазії.

Ось що пише з цього приводу Х. Рудзицький у статті «Ми гірко заплатили за свою помилку»: «...з перших днів ми переконались, що розрекламоване на весь світ «братерство» євреїв в Ізраїлі — це фікція, бо в державі, яку роздирає класова і національна ворожнеча, не може бути нічого подібного. Ми переконались, що собою являє ця єдність, кому вигідна ця реакційна теорія. З одного боку — євреї-багатії, банкіри, фабриканти, що гноблять і висмоктують усі сили з робочого люду задля прибутку, а з другого — євреї-бідняки, позбавлені прав, роботи. Це зовсім різні люди, які не володіють навіть спільною мовою... Чому ж керівні кола Ізраїлю, буржуазні націоналісти країни «класової єдності» потурають роз'єднаності і ворожнечі між євреями «чорними» і «білими», розпалюють цю ворожнечу, спекулюють на ній, експлуатуючи «чорне» населення, знущаються над ним? Все це робиться для того, щоб придушити будь-який вільний рух народних мас проти капіталістичного ладу»¹⁵⁴.

Ще більших злиднів зазнають трудящі Ізраїлю після агресії проти арабських країн. Самі сіоністські керівники визнають, що війна не тільки не розв'язала глибоких протиріч і труднощів у країні, а, навпаки, ще більше загострила їх, породила нові. Підготовка до війни і повна мобілізація всіх ресурсів та сил напередодні нападу і у дні боїв підірвали економіку країни. Як висловились одна ізраїльська газета, «ми взяли в рот більше, ніж можемо проковтнути»¹⁵⁵.

Низьким залишається життєвий рівень ізраїльтян. Безробіття, злидні, класові сутічки — все це залишилось без змін. Збільшилося лише нахабство керівників з Тель-Авіва, які, прикриваючись іудаїзмом, намагаються видати противників їх екстремістських, реваншистських намірів за ворогів Ізраїлю і іудейської релігії. Як у свій час Гітлер оголошував противників нацизму ворогами нації, коли саме вороги фашизму були справжніми захисниками інтересів німецької нації, німецького народу, так і сучасні тель-авівські заправили намагаються поєднати непоєднуване: інтереси єврейського народу зі змовою міжнародного сіонізму.

Проте сіонізм як ідеологія зазнає банкрутства. Президент сіоністської організації Н. Гольдман на 25 конгресі сіоністів заявив: «Сіонізм стоїть перед найбільшою моральною і духовною кризою, якої ще не було за час його існування». А ізраїльський журнал «Гаолам газе», торкаючись підсумків 26 сіоністського конгресу (1965 р.), писав: «Цей конгрес — огидний спектакль. Ми не знаємо, що таке сіонізм. Ми не знали цього до 26 конгресу і ще менше знаємо тепер, коли конгрес закінчив роботу. Нам говорять, що це історичний орган. Але органам, які стали вже історичними, місце в музеї. У цього органу є минуле, але нема сучасного і майбутнього. Він крутиться серед нас, як живий труп, і забиває нам мозок»¹⁵⁶.

Що ж до арабів, то, як заявив Гамаль Абдель Насер 5 липня 1968 р. у Москві, вони відчули підступну практику сіонізму ще на початку XX століття, коли сіонізм «почав використовувати пресловутий релігійний міф для того, щоб утворити на його основі расистську державу на землі, загарбаній у іншої нації, яка мешкала на цій землі, поливала її своєю кров'ю і потом протягом тривалої і славної історії»¹⁵⁷.

Зараз американська преса провадить галасливу пропагандистську кампанію на користь Ізраїлю, навмисне дезінформуючи громадськість щодо дій агресорів на Близькому Сході. Проте, намагаючись створити видимість «об'єктивності», окремі

¹⁵⁴ Газ. «Советская Белоруссия» від 10 лютого 1960 р.

¹⁵⁵ Газ. «Известия» від 26 вересня 1967 р.

¹⁵⁶ М. Фрідель. Сіонізм — збряддя імперіалізму, К., 1967, стор. 34 — 35.

¹⁵⁷ Газ. «Правда» від 6 липня 1968 р.

газети йдуть на деякі відверті визнання. Так, газета «Інтернейшнл геральд трібюн» вмістила листа своєї читачки, в якому та пише, що провела в Йорданії декілька років і дійшла висновку, що «велика преса» США свідомо нагнітає настрої, дає спотворену картину подій в цьому районі¹⁵⁸.

«Нещодавно, — пише вона, — я прочитала ряд статей про становище в арабському світі після червневої війни. Повернувшись до Йорданії після цієї війни, я намагалась стежити за розвитком арабсько-ізраїльських відносин за повідомленнями журналів «Тайм» та «Ньюс-уїк». Часом я та інші американці були просто здивовані поданням новин про бої та інші події.

Журнали прагнуть подати справу так, ніби Ізраїль проводить просто оборонну війну. Складалось враження, що журнали використала ізраїльські пропагандистські матеріали, а не свідчення очевидців. До мого приїзду в Йорданію американська преса «промовила мені мозок». Але завдяки спілкуванню з арабськими біженцями та іншими людьми, які трагічно постраждали від ізраїльських дій, мої погляди докорінно змінились»¹⁵⁹.

Про агресію Ізраїлю не можна говорити в минулому часі — вона триває. За словами кореспондента Франс Прес, у політичних колах Тель-Авіва нещодавно заявили: «Якщо Насер сподівається повернутись до довоєнних кордонів, то він побачить, що глибоко помиляється»¹⁶⁰.

«Становище, яке існувало до 5 червня, не може бути відновлене»¹⁶¹, — заявляє міністр закордонних справ Ізраїлю Абба Ебан. Йому вторить міністр оборони Моше Даян: «Ми повинні купувати зброю, ми повинні виробляти власну зброю, ми повинні зміцнювати свою армію, ми повинні готувати аеродроми... чинити стійкий опір робленому на Ізраїль тиску в боротьбі за визначення майбутніх кордонів Ізраїлю»¹⁶².

Всю цю балаканину досить чітко підсумував прем'єр-міністр Леві Ешкол: «Ні нова війна, ні опір арабських партизанів, ні міжнародний натиск не змусить Ізраїль покинути свої теперішні кордони»¹⁶³.

Окупувавши значні арабські території, найбільш екстремістські тель-авівські політики мають намір провести через кнесет Ізраїлю спеціальний закон, за яким ці землі вважались би вже ізраїльськими.

Одночасно дедалі більше активізуються проізраїльські кола в США. Група конгресменів внесла у палату представників резолюцію, що викладає принципи, які, на думку її авторів, повинні лягти в основу політики США по врегулюванню близькосхідного конфлікту.

Автори цієї резолюції — Поль Фіндлі, Роберт Тафт, Вернон Томпсон, Шерман Ллойд та інші — практично ратують за те, щоб дозволити Ізраїлю скористатися плодами агресії. Вони пропонують використати «всі засоби, щоб шляхом переговорів визнати статус територій, окупованих Ізраїлем під час конфлікту 1967 року», з урахуванням «права Ізраїлю на кордони, що забезпечують належну оборону»¹⁶⁴.

Подібні заяви, а особливо дії панів Тель-Авіва та їх покровителів, призвели до того, що від Ізраїлю відвертаються навіть ті, хто ще недавно вірив байці про

¹⁵⁸ Там же.

¹⁵⁹ Там же.

¹⁶⁰ Газ. «Правда» від 13 липня 1966 р.

¹⁶¹ Газ. «Радянська Україна» від 2 серпня 1968 р.

¹⁶² Газ. «Радянська Україна» від 2 серпня 1968 р.

¹⁶³ Там же.

¹⁶⁴ Газ. «Комсомольская правда» від 4 серпня 1968 р.

«маленьку мирну і беззахисну державу, якій загрожують арабські країни», і тому симпатизував їй.

Тепер світ переконався, що у «мирного ягняти» — вовчі зуби і поведки. Тому чимраз тугіше стягується зашморг зовнішньополітичної ізоляції навколо Ізраїлю. Навіть Ешкол змушений визнати, що «міжнародне розуміння позиції Ізраїлю останнім часом зменшилось», а Бен-Гуріон з сумом підтвердив: «Тепер міжнародне дипломатичне становище нашої країни, може, найслабше за два останні роки»¹⁶⁵.

Проте сіоністські заводи не вгавають. Тель-Авів йде на нові і нові провокації, марно сподіваючись сховатись від відповідальності за спиною своїх покровителів.

Отже, історичний і сучасний досвід переконливо свідчить, що сіонізм служив і служить зброєю кривавого імперіалізму.

ЗМІСТ

Іудаїзм у планах реакції	3
Сіонізм на службі імперіалізму	26

Трофим Корнеєвич Кичко

Иудаизм и сионизм *(На українском языке)*

Редактор *В. І. Щербатюк*

Обкладинка художника *А. С. Бурєєва*

Художньо-технічний редактор *О. А. Матвійчук*

Коректор *М. Б. Озерова*

Здано до набору 27. VI. 1968 р. Підписано до друку 30. VIII. 1968 р. Формат 84X108/32. Фіз.-друк. арк. 3,0. Ум.-друк. арк. 5,04. Обл.-вид. арк. 5,03. БФ 05752. Зам. № 869. Тираж 60 000.

Ціна 14 коп.

Товариство «Знання» Української РСР. Київ, К. Лібкнехта, 1.

Видавництво і комбінат друку «Радянська Україна». Київ, Анрі Барбюса, 51/2.

¹⁶⁵ Газ. «Радянська Україна» від 2 серпня 1968 р.

ШАНОВНІ ТОВАРИШІ!

Не забудьте передплатити на 1969 рік науково-методичний щомісячник товариства «Знання» УРСР «Трибуна лектора»!

Це — єдине на Україні періодичне видання, що висвітлює питання лекторської майстерності та узагальнює кращий досвід пропаганди політичних і наукових знань серед трудящих.

На його сторінках ви знайдете методичні розробки з найактуальніших проблем суспільних, природничих і технічних наук, лекції провідних майстрів усної пропаганди, розповіді про кращих лекторів, про діяльність організацій товариства «Знання», різноманітний довідковий матеріал.

«Трибуна лектора» надає слово своїм читачам для обговорення проблем лекторської майстерності, друкує матеріали з теорії ораторського мистецтва, про видатних трибунів минулого, вміщує анотації і рецензії на політичну, наукову та методичну літературу, статті про наочні посібники і технічні засоби пропаганди.

«Трибуна лектора» розрахована на лекторів, організаторів лекційної роботи, пропагандистів, агітаторів, культосвітніх працівників, на всіх, хто несе в маси світло політичних і наукових знань.

Передплатна ціна на рік — 1 крб. 80 коп., ціна окремого номера — 15 коп., індекс «Союзпечати» — 74036.

14 коп.

74030

Серія IV, № 8—9